

ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ : ೧೯೩೮
ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣ : ೧೯೪೬
ಮೂರನೆಯ ಮುದ್ರಣ : ೧೯೫೧

ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಕಾಡಿರಿಸಿದೆ

ಬೆಲೆ :

ಸಾವಾ ಪ್ರತಿ
೧-೦೨-೦

ಉತ್ತಮ ಪ್ರತಿ
೨-೨-೦

ಕಾಶಕರು :

ಗೋ. ವೆಂ. ಚುಳಕಿ
ಲಲಿತ ನಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ
ಧಾರವಾಡ

ಮುದ್ರಕರು :

ಎಸ್. ಎಲ್. ಜೋಶಿ
ಮೋಹನ ಮುದ್ರಣಾಲಯ
ಧಾರವಾಡ

ನಿವೇದನ

ಕವಿವರ ಶ್ರೀ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕವನ ಸಂಗ್ರಹ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಯಾರೂ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡಬೇಕು. ಇಂಥ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭ ಹದಿನಾರು ವರುಷಕ್ಕೆ ಮೊದಲು 'ಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ಕಾಮಕಸ್ತೂರಿ' ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಮೂಲಕ ನನಗೆ ದೊರೆತಿತ್ತು ಈಗ ಈ 'ನಾದಲೀಲೆ'ಯ ಮೂರನೆಯ ಆವೃತ್ತಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಒದಗಿದೆ.

ಗು. ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ನನ್ನ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಇದರ ಪ್ರಕಟನೆ ಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ತುಂಬ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ

ಶ್ರೀ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಕಟನೆಯ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದಿದೆ. ಅವರ ಇನ್ನೂ ಒಂದೆರಡು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಆಶೆಯಿದೆ. ಕವಿಗಳೂ, ಕನ್ನಡ ವಾಚಕರೂ ನನ್ನಿಂದ ಈ ಬಗೆಯ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

ಲಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ }
ಧಾರವಾಡ }
೧-೭-೧೯೫೧ }

ಗೋವಿಂದ ವೆಂಕಟೇಶ ಚುಳಕಿ

ಪ ರಿ ವಿ ಡಿ

	ಪುಟ ಆರು
ಮುನ್ನುಡಿ	ಆರು
ನನ್ನ ಮಾತು	.
ವಂದನಾರ್ಪಣೆ	.
೧ ನಾವಲೀಲೆ	೧
೨ ಶುಭ ಸುಡಿಯೆ ಶಕುನದ ಹೆಕ್ಕು	೩
೩ ಏಳು ಕನ್ನಿಕೆಯರು	೬
೪ ನಾಲಗೆ	೮
೫ ಮಲ್ಲಾಡದ ಗಿಡೆಯೆ !	೯
೬ ಸಾಯಕ	೧೨
೭ ಎದೆಯ ಒಕ್ಕಲಿಗೆ	೧೩
೮ ನಿರ್ಭಯಾ !	೧೪
೯ ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ ಕನಸುಗಳೇ !	೧೫
೧೦ ಮದ್ಯ	೧೭
೧೧ ಚಿನ್ನ	೧೮
೧೨ ತಾಯಿ—ಕೂನು	೧೯
೧೩ ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳೋಣು ಬ್ಯಾಡಾ	೨೦
೧೪ ನಿಗಿ ನಿಗಿ ಮುಗಿಲು	೨೧
೧೫ ವಾರಿಜಾತ	೨೨
೧೬ ಶ್ರಾವಣ	೨೪
೧೭ ಋತುಗಾನ	೨೬
೧೮ ಚಿಗುರೆ	೨೭
೧೯ ಬಾಳಗರುಡಿ	೨೮
೨೦ ಮನುವಿನ ಮಕ್ಕಳು	೨೯
೨೧ ಯಜ್ಞ	೩೧
೨೨ ಅನ್ನಾವತಾರ	೩೪
೨೩ ಭೂಮಿತಾಯಿಯ ಜೊಚ್ಚಿಲ ಮಗ	೩೬
೨೪ ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣಾ	೩೮

೨೫	ಸಿಟ್ಟು—ಸಾಂತಿ	೩೯
೨೬	ಮೊದಲಗಿತ್ತಿ	೪೧
೨೭	ಇದೊ ಪಂಜರ	೪೩
೨೮	ನಿದ್ದೆ	೪೪
೨೯	ಅದುವರೆಗೂ	೪೫
೩೦	ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ	೪೬
೩೧	ನೀರೆ	೪೯
೩೨	ಅನಂತ ವ್ರಣಯ	೫೦
೩೩	ಮರೆಯುವಿಯೋ, ಅರಿಯುವಿಯೋ !	೫೧
೩೪	ಎಲ್ಲರೂವೆ ರಾಜಗಂಭೀರಾ !	೫೨
೩೫	ಅವರ್ಣನೀಯ ಅರ್ವಾಚೀನ ಸೌಂದರ್ಯ	೫೩
೩೬	ನಾನೊಂದು ನೆನೆದರೆ	೫೪
೩೭	ಮುಗ್ಧೆ	೫೫
೩೮	ಪೋರಿ ಪೋರ	೫೬
೩೯	—ಗೆ	೫೭
೪೦	ನೀ ಹೀಗ ನೋಡಬ್ಯಾಡ ನನ್ನ	೫೮
೪೧	ನಾನು ಬಡವಿ	೫೯
೪೨	ಅಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿ ಇಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿ	೬೦
೪೩	ದೀಪ	೬೨
೪೪	ಮನದನ್ನೆ	೬೩
೪೫	ಹೆಣದ ಹಿಂದೆ	೬೭
೪೬	ತಾಯಿ	೭೩
೪೭	ಕನ್ನಡ ಕಂದವ್ವನ ಲಾಲಿ	೭೬
೪೮	ಬೆಳುದಿಂಗಳ ನೋಡ	೭೮
೪೯	ಕವನ	೮೨
೫೦	ಭಾವಗೀತ	೮೪
೫೧	ಮೊದಲ ಚರಣಗಳು	೮೬
೫೨	ಕವನಗಳ ಭಾವ ಸಂದರ್ಭ ಸೂಚನೆ	೮೮

ಮುನ್ನುಡಿ

ಶಿವನುಗ್ಗಿಯ ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಂಘದ ಸನ್ನ ಮಿತ್ರರು ತಾವು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಈ ಕವನ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕೆಂದು ಸನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದಾರೆ. ಸನ್ನ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರರಾದ ಕವಿ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಾರೆ. ಈ ಕಾರ್ಯವು ಬಹು ಗೌರವನನ್ನು ತರತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು. ಹಾಗೆಯೇ ಅದು ಸುಖವನ್ನು ತರತಕ್ಕದ್ದು ಆಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಇದಕ್ಕೆ ಬಹು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಪ್ಪಿಬೇನೆ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಹೇಳಬೇಕಾದ ಮಾತು ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ನಿಜವಾಗಿ ಕವಿ ಎನ್ನುವುದು. ಎಂದರೆ ಒಬ್ಬನ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಾಣುವೆಂದು ಮಾಡುವ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಗುಣ ಅಥವಾ ಜೀವಗುಣ ಯಾವುದೋ ಅದು ಇವರ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎನ್ನುವುದು. ಒಂದು ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಾಣುವೆನಿಸುವ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಹಲವು. ಕೆಲವುಗಳೆ ಅವು ಭಾಸದ ಸೊಗಸೆಂದು, ಕೆಲವುಗಳೆ ಗಾಂಧಿನ ಸೊಗಸೆಂದು, ಕೆಲವುಗಳೆ ರೀತಿಯ ಸೊಗಸೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕಾಣಲಕ್ಷಣಗಳೆಲ್ಲ ಈ ಮೂರು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಆಡಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ಮೂರು ಬಗೆಯ ಸೊಗಸೂ ಒಂದುಗೂಡಿ ವೇತ್ತವಾಗಿ ಕಾಣುವುದು ಕಾವ್ಯದ ಜೀವಗುಣ ಇರುವಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಕವಿಯ ಮನೋಧರ್ಮ ಎಷ್ಟು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಕಾವ್ಯಜಾತಿಯವಾದರೆ ಕಾವ್ಯ ಅಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಈ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಆಡುವ ಮಾತನ್ನೆಲ್ಲ ಕಾವ್ಯ ಮಾಡುವ ಮನೋಧರ್ಮ ಶ್ರೀ ಬೇಂದ್ರೆಯವರಲ್ಲಿದೆ; ಅದು ಸಹಜವೂ ತೀವ್ರವೂ ಬಹುಮುಖವೂ ಆಗಿದೆ.

ನಾನು ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕೃತಿ ಒಂದಕ್ಕೆ ಮನಸೋತದ್ದು ಈಗ್ಗೆ ಬಹು ವರ್ಷದ ಹಿಂದಿನ ಮಾತು. ಆಗ್ಗೆ ನಾನು ಇವರನ್ನು ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಧಾರವಾಡದ “ಸ್ವಧರ್ಮ” ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಆ ವಡ್ಯ ‘ಮೂಡಲ ಮನೆಯಾ ಮುತ್ತಿನ ನೀರಿನ ಎರಕುವ ಹೊಯ್ದಾ’ ಎಂದು ಅರಂಭವಾಗಿ ಒಂದು ಉದಯವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಊಹೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿತ್ತು. ಎಷ್ಟೋ ಕವಿಗಳು ಈ ಮೊದಲೇ ಮಾಡಿರುವ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ

ಈ ಕವಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಚಲುವನ್ನು ತಂದಿದ್ದನು. ಕೊನೆಗೆ ಇದ್ದ ಮುದ್ರಿಕೆಯಿಂದ ಕವಿಯ ಪರಿಚಯ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಕವಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಬೇರೆಯನ್ನುವುದು ಆ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಉದಯದಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಹಾಡುವುದನ್ನು 'ಗಿಡಗಂಟೆಯ ಕೊರಳಿನಿಂದ ಸ್ವರ ಹೊರಟಿದೆ' ಎಂದು ಇವರು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದರು. ಹಾಡುವ ಹಕ್ಕಿ ಗಿಡಗಂಟೆಯ ಕೊರಳು ಉದಯದಲ್ಲಿ ಗಿಡ ವಡುವ ಆನಂದವನ್ನು ಹಕ್ಕಿಯ ಹಾಡು ಹೊರಸೂಸುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮಿಗಿಲಾದ ಚಾತುರ್ಯ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲ, ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಲಕ್ಷಣ ಭಾವನೆಯಿದೆ. ವರ್ಣನೆಯ ಚಾತುರ್ಯವೆಂದು ಕಾಣುವ ಈ ಉಕ್ತಿ ಭಂಗಿ ಭಾವನೆಯ ಫಲ. ಈ ಭಾವನೆಯೇ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಎಲ್ಲ ಕವಿತೆಯ ಬಲದ ಬೇರು ಇದಾದ ಕೆಲವು ವರ್ಷದ ಮೇಲೆ ಆ ಮುದ್ರಿಕೆಯ ಕವಿ ಶ್ರೀ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಎಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಆ ತರುಣದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಕಂಡಾಗ ನಾನು ಆ ಪದ್ಯವನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದೆನು ಆಮೇಲೆ ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಬೆಳಗಾವಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಕಂಡೆನು. ಆ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು 'ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತ್ತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ' ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಕವನವನ್ನು ಓದಿದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಜನ ಎಂಥ ಆನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಆ ಕವಿತೆಯ ಎಲ್ಲ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ಅರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಆ ಒಂದು ಓದು ಸಾಕಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ; ಆದರೆ ಆ ಒಂದು ಓದಿನಿಂದ ಕಂಡಷ್ಟು ಕಾವ್ಯ ಗುಣದಿಂದಲೇ ಸಾವಿರ ಜನರ ಸಭೆ ಚಕಿತವಾಯಿತು. ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯುಳ್ಳವರು ಈ ಕವಿಯ ಶಕ್ತಿ ಇವನದೇ ಆದ ಹೊಸ ಒಂದು ಶಕ್ತಿ ಎಂದು ಮನಗಂಡರು. ಮಾರನೆಯ ವರ್ಷ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಮೈಸೂರು ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೊಡ್ಡ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಜನರನ್ನು ಮುಗ್ಧರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಈಚೆಗೆ ಇವರ ಕೀರ್ತಿ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆದಿದೆಯೆಂದು ನಾಡೆಲ್ಲ ಬಲ್ಲುದು. ಇವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ನಮ್ಮ ಜನರಿಗೆ ನಿತ್ಯದ ಬಳಕೆಯ ಕವಿತೆಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಕಾವ್ಯಲತೆ ಇನ್ನೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಇನ್ನೆಷ್ಟೆಷ್ಟು ಕವಿತೆ ಬರಲೆಂದು ಅದರ ದೇವರು

ಕರುಣಿಸಿರುವನೋ ಅದು ನನುಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಆದರೆ ಈಗ ಅಗಿರುವಷ್ಟು ಕಾರ್ಯದಿಂದಲೇ ಶ್ರೀ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಕನ್ನಡದ ಕಾವ್ಯಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಇವರು ಪ್ರಪಂಚದ ಕಾವ್ಯಸಂಪತ್ತನ್ನೇ ಬೆಳೆಸಿದಾರೆ.

ಈ ಕೃತಿಗಳ ವಿನಯವು ಬಹುವಿಧವಾದುದು. 'ಮೂಡಲ ಮನೆಯಾ ಮುತ್ತಿನ ನೀರನ ಎರಕನ ಹೊಯ್ದಾ' ಎಂಬ ರೀತಿಯ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವರ್ಣನೆಯ ಕವಿತೆ; 'ಮುಗಿಲ ಮೋರೆಗೆ ರಾಗ ರತಯ ರಂಗು ಮೂಡಿತ್ತು' ಎಂಬ ರೀತಿಯ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡನ ಒಲವನ್ನು ಕುರಿತವು; 'ಮೂವತ್ತು ಮೂರು ಕೋಟಿ' ಮುಂತಾದ ದೇಶಪ್ರೇಮದ ಗೀತೆಗಳು; 'ಜಿಂತೆ', 'ಹೂ , 'ಚಳಿಯಾಕೆ' ಈ ರೀತಿಯ ಉಪಯುಕ್ತ ವಿಲಾಸದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿರುವ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಗಳು; 'ನರಬಲಿ', 'ಹೆಣದ ಹಿಂದೆ' ಮುಂತಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕವಿಗೆ ತೋರುವ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಕುರಿತವು; 'ಮಲ್ಲಾಡದ ಗಿಣಿ' ಮುಂತಾಗಿ ಕವಿ ತನ್ನ ಬಾಳುವೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾಡುವ ಯೋಚನೆಗೆ ಅನ್ವಾಪದೇಶದ ಆಕಾರವನ್ನು ಕೊಡುವ ನಾಮತಿಗಳು; 'ಮನದನ್ನೆ' ಮುಂತಾಗಿ ಸಂಗಾರದ ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಅನುಭವಗಳಿಗೆ ಆಕಾರವನ್ನು ಕೊಡುವ ಗೀತೆಗಳು; ಒಂದು ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಎಳೆ ಎಳೆಯುವ 'ಕುಣಿಯೋಣ ಬಾರ' ಎಂಬಂಥ ಗೀತೆಗಳು; 'ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ', 'ಭೃಂಗದ ಬೆನ್ನೇರಿ ಬಂತು', 'ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ' ಮುಂತಾಗಿ ಬುದ್ಧಿಯ ಅಧವಾ ಅತ್ಮದ ಅರಿವಿಗೆ ಮಾತನ್ನು ಕೊಡುವ ಗೀತೆ. 'ಅವರ್ಣನೀಯ ಆರ್ವಾಚೀನ ಸೌಂದರ್ಯ', 'ಕರಿಮರಿ ನಾಯಿ' ಎಂಬಂಥ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಬರುವ ವಿಡಂಬನ ಕಾವ್ಯಗಳು; ಹೀಗೆ ಬಹು ವಿಧವಾದ ಕೃತಿ ಇವರಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕವಿ ಅನುಸರಿಸಿರುವ ಪದ್ಧತಿ ಅನನ್ಯಸಾಧಾರಣ ವಾದದ್ದು. ಉದಯದ ವರ್ಣನೆಯ 'ಗಿಡಗಂಟಿಯ ಕೊರಕು' ಎಂಬ ಮಾತಿನಿಂದಲೇ ಇದನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಬಹುದು. ಗಿಡದ ಆನಂದ, ತನ್ನ ಆನಂದ, ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಹಕ್ಕಿಯ ಆನಂದ, ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಯ ಆನಂದ ಇವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಎಂದು ತಿಳಿದವನು ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದು ಆನಂದ, ನಾಲ್ಕುಕಡೆ ಕಂಡಿರತಕ್ಕದ್ದು ಎಂದು ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ

ತಿಳಿಯುವವನು ಇದೊಂದು ವಿಚಾರ ಎಂಬಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೂ ಮುಂದಿನ ಒಮ್ಮೆಯನ್ನು ಅರಿತವನು ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಹೇಳಿರುವಂತೆ 'ಗಿಡಗಂಟೆಯ ಕೊರಳು' ಆನಂದದಿಂದ ಹಾಡಿತ್ತು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಬಾಳೆಲ್ಲ ಒಂದು ಎನ್ನುವದು ತಿಳಿವಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಂಡಾಗ ಅಲ್ಲ, ಅನುಭವದಿಂದ ಕಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ಈ ಮಾತು ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಬರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕವಿಗೆ ತನ್ನ ಮಾತು ಎಂಥ ಸಿದ್ಧಿಯ ಮಾತು ಎಂದು ತಿಳಿದಿದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎನ್ನುವಂಥ ಸಹಜತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಒಲುಮೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ತರುವ ರಸ ಹೀಗೆಯೇ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದುದು. ಉದಯದ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು, ಮನಸ್ಸು ತೆರೆದು ನೋಡಿದರೆ ವಂತೆ ಇವರು ಜನದ ಬಾಳುವೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ ಹರಿಯುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ಮನಸ್ಸು ತೆರೆದು ನೋಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಇವರ ವಿಸರಣದಲ್ಲಿ ಮಾತು ಮಾತು ನಿಜವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ, ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತದೆ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ರಸದ ಉಟಿಯನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸುತ್ತದೆ. ದೇಶಪ್ರೇಮದ ಗೀತೆಗಳಾದರೂ ಇಂಥದೇ ಒಂದು ತೀವ್ರವಾದ ಅನುಭವದಿಂದ ಬಂದಿರತಕ್ಕವು. ಹೀಗೆಯೇ ಸಮಾಜದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಗೀತೆಗಳು. ಇಲ್ಲಿಯ ತೀವ್ರ ಅನುಭವ, ವಿಪುಲಭಾವ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗರದ ಅಲೆಯ ಮಾಲೆಯಂತೆ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಉರುಬಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಕ್ರಮವೇ ಸಂಸಾರದ ಅನುಭವದ ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಹೇರಿ ಕಟ್ಟಿದ ಒಂದು ಹರ್ಷ ವ್ರಾಕಾರದ ಕಟ್ಟಡದ ರೀತಿ. 'ಚಿಂತೆ', ಅಥವಾ 'ಹೂ' ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೇರೆಯಾದ ಕ್ರಮವೊಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಭಾವ ಸೂಚಿಸುವ ಒಂದು ಸಾಮ್ಯ ಅಥವಾ ರೂಪಕವನ್ನು ಊಹೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಳ್ಳಿಬಳ್ಳಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿ ರಂಗವಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಚಿತ್ರದಂತೆ ಹರಹುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಕ್ರಮವೇ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಮುಟ್ಟುವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಬರುವ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರಾತ್ಮದ ಅತಿ ನಿಕಟ ಅನುಭವವು ಹೆವ್ವು ಗಟ್ಟಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಉಳಿದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾತನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಷ್ಟವಿಲ್ಲ, ಚಿತ್ರ ಹಾಗೂ ಚಿನ್ನಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ; ಇಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಾತನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಭಾವವು ಮುಕ್ತಾದೀತೋ ಎಂಬ ಭಯ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಈ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ

ಯಾವುದರಲ್ಲಿಯಾಪರೂ ವಿಷಯ ಬಹು ಜನರು ಕಂಡದ್ದು; ವಿನರ ಕವಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಂಡದ್ದು. ಅದನ್ನು ಹೇಳುವ ರೀತಿ ಇವರಲ್ಲಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯೂ ಇರಲಾರದೆಂಬಷ್ಟು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿದೆ. ಕವಿತೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಬೇಕಾದರೆ ಅದು ಬಾಳ ಅಳಿದಿಂದ ಬರಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಬಂದ ಕವಿತೆ ಈ ರೀತಿ ಯಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಟಂಕೆಯಿಂದ ತಾನೇ ಒಂದು ಜಾತಿಯದಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಟಂಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತದೆ.

ಇಷ್ಟು ತೀವ್ರವಾದ ರಸಾನುಭವವುಳ್ಳ ಕವಿಗೆ ವಿಚಾರಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗೆ ಅನುಭವದ ತೀವ್ರತೆಗೆ ಸಮನಾಗಿ ನಿಶಿತವಾದ ವಿಚಾರಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಅನುಭವವನ್ನೂ ಇತರರ ಅನುಭವವನ್ನೂ ಎಕೆ ಎಕೆಯಾಗಿ ಬಿಡಿಸಬಲ್ಲರು, ತೋರಿಸಬಲ್ಲರು. ನಿಶಿತವಾಗಿರುವ ಈ ವಿಚಾರದ ಕ್ಷೇತ್ರವೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದೆ. ಎಷ್ಟು ಅನುಭವಗಳೋ ಅಷ್ಟು ವಿಚಾರಗಳೂ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವರ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಗದ ಭಾಗದ ಬದಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯ ಭಾಗ ಸಮಸಮನಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿ ಕವಿ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಾತನಾಡಿದನೋ ಎಂದು ಶಂಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದ ಈ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕವಿ ನಮ್ಮ ಜನದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೂರೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಪದ್ಯಗಳನ್ನೊದುವಾಗ ಕೇಳುತ್ತ ನಾನು ಅವುಗಳ ಸೊಗಸಿಗೆ ಮುಳುಕಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಮರುಳು ಎಂದರೆ ಜನರು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರೋ ಇಲ್ಲವೋ ನನಗೆ ಸಂದೇಹ. ಆದರೆ ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನ್ನಂತೆ ಅನೇಕರಿಗೆ ಒದಗುವ ಸ್ಥಿತಿ ಆನಂದದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಮರುಳು ಎಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ 'ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತ್ತಿದೆ ನೋಡಿದೀರಾ' ಎಂಬ ಪದ್ಯವನ್ನು ಓದುವಾಗ ತಲೆಗೆ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದ ಪಗಡಿಯೊಂದನ್ನು ಸುತ್ತಿ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಇವರ ಅಗಿನ ನಿಲುವು ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗಾರುಡಿಗನೊಬ್ಬನ ನಿಲುವಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಈಗಲೂ ನನಗೆ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಸಹಜವಾದ ನಿಲುವು ಆ ಗಾರುಡಿಗನ ನಿಲುವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ನಾನು ಬರೆದ ಒಂದು ಅಷ್ಟ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ರೂಪು ಕೊಟ್ಟೆನು. ಮರುಳು ಮಾಡು, ಗಾರುಡಿಗ, ಎಂಬ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ನಮಗೆ ಅಲ್ಪ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ

ಮೂಲ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ, ಕಾಂತಿ, ಓಜಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ಸೂಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕವಿತೆಯ ವಿಶೇಷ ಲಕ್ಷಣ ಈ ಶಕ್ತಿ, ಈ ಕಾಂತಿ, ಈ ಓಜಸ್ಸು. ಇವರ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಅರಿಯುವ ಜನರಿಗೆ ಇನಕ್ಕೆ ಮನ ತಗ್ಗಿಸದೆ ನಿಲುಗಡೆ ಇಲ್ಲ.

ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕೃತಿ ಈ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹಿರಿಯ ಕಾರಣ ಅವರು ಜನದ ಬಾಳುವೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಬೆಳೆದಿರುವುದು. ಇವರು ಜನದ ಬಾಳನ್ನು ಜಿನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿದಾರೆ; ಜನಪದ ಗಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತೆತ್ತಿದಾರೆ. ಹಲವು ಓದನ್ನು ಓದಿ ಹಲವು ಕವಿಗಳ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರಜೋದಿತವಾಗಿರುವ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಕಾನ್ಯ ಒಂದು ರೀತಿ. ಇದು ಬಹು ಜಿನ್ನಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಜನದ ಬಾಳಿನಿಂದ, ಜನದ ನಡೆಯಿಂದ, ಜನದ ನುಡಿಯಿಂದ ಪ್ರಜೋದಿತವಾಗುವ ಕಾನ್ಯ ಅದರಿಂದ ನೂರುಮಡಿ ಹೆಚ್ಚು ಜೀವಂತವಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದ ಜನತೆಯ ಕಾನ್ಯ ಎಷ್ಟು ಉತ್ತಮವಾದುದೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಈಗ ಹತ್ತು ವರ್ಷದಿಂದ ನಮಗೆ ಥುಂಬ ಸಾಮಗ್ರಿ ದೊರೆತಿದೆ. ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಭಾವದ ಊಟ, ಮಾತಿನ ಬೆಚಿತ್ಯ, ಚಿತ್ರಕರ್ಪದ ಕಲೆ ವ್ರಪಂಚದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಇಷ್ಟು ಉತ್ತಮವಾದ ರೀತಿಯ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಉಪಾಸಿಸಿದಾರೆ. ಆ ಉಪಾಸನೆಯ ಕಾರಣವೂ ಜನತೆಯ ಪ್ರೇಮ; ಅದರಿಂದ ಬರುವ ಫಲವೂ ಜನತೆಯ ಪ್ರೇಮ. ಸಹಜವಾದ ಜನತೆಯ ಪ್ರೇಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಿಚಯದಿಂದ ಬೆಳೆದು ಸಹಜವಾದ ಕವನಶಕ್ತಿ ಇದೇ ಪರಿಚಯದಿಂದ ಮಸೆದು ಹಸನಾಗಿ, ಇವರ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಭಾವಕ್ಕೆ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನೂ ತಂದಿವೆ. ಇವರ ಒಲುಮೆಯ ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ನಿಲುವು ಜನದ ಬಾಳುವೆಯ, ಜನದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಲುಮೆಯ ನಿಲುವು. ಇವರ ಅನೇಕ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಮಾತುಗಳ ಸರಳತೆ ಜನದ ನಾಲಗೆಯ ಜನದ ಕವಿತೆಯ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ದೇರೆಯುವ ಸರಳತೆ. 'ಮಿಂಚಿ ಮೂಯವಾಗುತಿತ್ತು ಒಂದು ಮಂದಹಾಸ' ಎಂಬ ಕಡೆ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮುಖ್ಯವಾದ ಒಂದು ಅಂಶವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮ, 'ಮೂಗಿನ ಮೂಗುತಿ ನಕ್ಕರೆ

ಕರಿಹಲ್ಲು' ಎಂದು ಹೆಲಸಂಗಿ ಜಕ್ಕವ್ವನನ್ನು ಹೊಗಳುವ ಪದದ ಚಾತುರ್ಯ. ಸುರುಳಿ ಸುರುಳಿಯಾಗಿ ಸುತ್ತುತ್ತ ಹೃದಯವನ್ನು ರೇಶಿಮೆಯ ದಾರದಿಂದ ಲಿಂಬಂತೆ ಕಟ್ಟುವ ಮರ ಮರಳಿ ಬರುವ ಪ್ರಾಸಪದ್ಧಿಗಳ 'ನಚ್ಚಿದಾನಂದ' ಕವಿತೆಯ ಮಾಯೆ, ಕನ್ನರಿ ಹಿಡಿದು ಭಾವದ ಗೀತಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಜಂಗ ಮನ ಅಥವಾ ಹರಿವಾಸನ ಹಾಡಿನ ಒಂದು ಮಾಯೆ. ತಾನು ಪಂಡಿತನು ಎಂಬ ಕವಿ ಈ ಚಾತುರ್ಯ ಈ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಲಕ್ಷಣಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಬರೆದ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ: ಕಂಡರೂ ಅದು ಒಂದು ಮಾಯೆ, ಒಂದು ಚಾತುರ್ಯ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಹಾಗೆ ಅದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದರೂ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ತರುವುದು ತನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆಗೆ ಕಡಮೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವನು. ಜನ್ಮತಃ ಕವಿಯಾದವನಿಗೆ, ಈ ಚಾತುರ್ಯ ಈ ಮಾಯೆಯೇ ಕಾವ್ಯದ ಜೀವಾಳ, ಇದು ಎಲ್ಲಿ ಕಂಡರೂ ಒಂದೇ, ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಮೂಲ ಕಾವ್ಯದೇವತೆಯ ಚಳಕ ಹಾಸ ಎಂದು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ದೃಢ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ತನ್ನನ್ನು ಬಳಸುವುದೇ ತನಗೆ ಗೌರವವೆಂದು ಅವನು ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ದೇವರನ್ನು ಸಖನೆಂದ ಅರ್ಜುನನಂತೆ ಒಂದೊಂದು ವೇಳೆ ಅವನ್ನು ತಾನು ಬಳಸುತ್ತಾನೆ. ಪಂಡಿತನಾದರೂ ಸಹಜ ಕವಿ ಈ ಗುಣವನ್ನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ತರಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಂದ್ರೆಯವರೇ ನಿದರ್ಶನ. ಅವರ ಕವಿತೆಯ ಭದ್ರತೆಗೆ ಅವರು ಜನತೆಯ ಹೃದಯವನ್ನು ಜನತೆಯ ಕವಿತೆ ಯನ್ನು ಅರಿತಿರುವುದೇ ಕಾರಣ.

ಈಗ ಎರಡು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರರೊಬ್ಬರು ಮದರಾಸಿನ ಒಂದು ಇಂಗ್ಲೀಷು ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಒಂದು ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕೃತಿ promising, ಎಂದರೆ ಮುಂದೆ ಫಲಿಸತಕ್ಕದ್ದು, ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. Promise ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ fulfilment ಎಂದರೆ ಫಲಿಸಿರುವುದು ಅಥವಾ ಸಿದ್ಧಿ. ಕವಿಯ ಸಮೀಪ ಮಿತ್ರರಾದುದರಿಂದ ಆ ಲೇಖಕರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಶಂಸೆ ಹೇಳುವುದು ಅನುಚಿತವಾಗಬಹುದೆಂದು ಭಯಪಟ್ಟರು. ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಸಂಕೋಚ; ಇತರರಿಗೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕೂ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಅಡಸಿರುವ ನಮ್ಮ ಈಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಬರವೇ ಬಂದಿದೆ.

ಹನ್ನೆರಡು

ಯಾದರೂ ಅದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೇಳಿದರೆ ಬಡತನದಲ್ಲಿ ದುಂದುಮಾಡುವವನ ವಿಷಯ ಹೇಗೆ ಬೇಸರ ಹುಟ್ಟಬಹುದೋ ಹಾಗೆ ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೆ ಬೇಸರವೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟರೆ ವೆಚ್ಚವಾಗುವ ಜೋಳವಲ್ಲ ರಾಗಿಯಲ್ಲ. ಅದು ನಿಜವಾದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಕೋಚಪಡ ಬೇಕಾದದ್ದಿಲ್ಲ ನಾನು ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲದೆ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅವರ ಕಾವ್ಯ promising ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಅದರಲ್ಲಿ fulfilment ಎನ್ನುವದು ಕಂಡಿದೆ ಅಥವಾ ಇದನ್ನು ಯಾರಾದರೂ promising ಎಂದೇ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಅವೇಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಈ ಕವಿತೆ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಆಸೆ ಸರ್ಕಾರದ ನೋಟು ಇಷ್ಟು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಮಾಡುವ promise ನ ರೀತಿಯದು. ಅದು ಆಕಾರದಲ್ಲಿ “ಪ್ರಾಮಿಸ್”, ನಿಜವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕವಿತೆ ಕಾವ್ಯ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ ಎಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಇದು ಮತ್ತೇನೂ ಮಾಡಬೇಕಾದದ್ದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ ಕಾವ್ಯ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಂದನವನ. ಈ ಕವಿಯ ಬಾಳು ಅಲ್ಲಿ ಹೂ ಬಿಡಲು ತೊಡಗಿರುವ ಒಂದು ಮಂದಾರ. ಈಗಾಗಲೇ ಹೂ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಈ ತರು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೂಬಿಡುತ್ತದೆ. ಈಗ ಯಾವ ಸೊಗಸನ್ನು ನಮ್ಮ ಬಾಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಿ ತಂದಿದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ತರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದ ಜನತೆ ತಮ್ಮ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ತೋರುವುದು ಇಂಥ ಕವಿತೆಯಿಂದ. ಪ್ರಪಂಚದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾದ ಕೃತಿಗಳು ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಒದಗುವುದು ಹೀಗೆ. ಇಂಥ ಕಾವ್ಯದ ವರಿಚಯ ಕ್ಷಾಗ್ರಿಯೇ ಬೇರೆ ದೇಶದ ಜನರು ಆಸೆಪಡುವುದು. ಬೇರೆ ನಾಡಿನ ಜನರು ಅಂತರೆ ಅರಿಯಲಿ, ಅರಿಯದಿದ್ದರೆ ಬಿಡಲಿ. ಅವರು ಅರಿಯಬೇಕಾದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಕವಿತೆ ಮುಟ್ಟಲಿ ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಇರುವ ಆಸೆ. ಈ ಮುಟ್ಟುವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿರುವ ಕೆಲವು ಕವಿತೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ನಾನು ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆನು; ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೇಂದ್ರೆಯವರದು. ಆಗಲೇ ಅವರ ಕೃತಿ ಇನ್ನು ಕೆಲವನ್ನು ಆ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು; ಈಗ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬಹುದು. ಇಂಥ ಕವಿತೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕವಿ ತಾನು ಧನ್ಯನು. ನಾಡನ್ನೂ

ಅನು ಭವ್ಯವಾಗಿ ಕೂಡುತ್ತಾನೆ. ಭಾಷೆ ಇದರಿಂದ ಒಂದು ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತ ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹರಡುತ್ತ ಜನರ ಅನಂದವನ್ನು ಮರಳಿ ಮರಳಿ ಅರಳಿಸುತ್ತ ಶ್ರೀನಾಥ ಬೆಂಪ್ರೆಯವರು ತಾಯ್ನಾಡಿಯ ಸೇವೆಗೆ ಬಹುಕಾಲ ನಿಲ್ಲಲಿ ಎಂದು ನಾನು ನಾಡಿನ ಸಾಂಘಿಕ ಜೀವನದ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಂಘದ ಮಿತ್ರರು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಕಟಣಾ ಕಾರ್ಯ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದದ್ದು; ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿ ದೊರೆಯಲೆಂದೂ ನಾನು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು } ಶ್ರೀನಿವಾಸ
 ಒಂಭತ್ತನೇ ಸಂ', ಶ್ರೀಮತರ ಶುಭ ದ್ವಿತೀಯೆ }

ಅರ್ಪಣೆ

‘ಶ್ರೀ’

ಅವರಿಗೆ

ಅದರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ನನ್ನ ಪಾಡೆನಗಿರಲಿ ಅದರ ಹಾಡನ್ನಷ್ಟೆ
ನೀಡುವೆನು ರಸಿಕ ! ನಿನಗೆ !

ಕಲ್ಪಿಸಕ್ಕರೆಯಂಥ ನಿನ್ನದೆಯು ಕರಗಿದರೆ
ಅ ಸವಿಯ ಹಣೆನು ನನಗೆ !

೧ ನಾದಲೀಲೆ

ಕೋಲು ಸಖೀ, ಚಂದ್ರಮುಖೀ, ಕೋಲೆ ನಾದಲೀಲೆ | ಪ |

ಮುಂಜಾನದ ಎಲರ ಮೂಸಿ ನೋಡುತಿಹವೆ ನಲ್ಲೆ
ತರಳ ಎರಳೆ, ಚಿಗುರ ಚಿಗುರೆ, ಹೊವು ಹೊವು ಹುಲ್ಲೆ,
ಕುಂಗೊಳಿಸುವ ಕೆಂಪು ಮುಂದೆ, ಕುಂಗೊಡಿಸುವ ಮಂಜು ಹಿಂದೆ
ಅತ್ತಣಿಂದ ಬೇಟೆಗಾರ ಬರುವ ನಾನು ಬಲ್ಲೆ
ಮುಂಜಾನದ ಎಲರ ಮೂಸಿ ನೋಡುತಿಹವೆ ನಲ್ಲೆ

ಕೋಲು ಸಖೀ . . .

ಬೀರುತಿರುವ ವ್ರಾಣನಾಯು ಹೀರುತಿಹವೆ ನೀರೆ
ಕರೆವ ಕರುವು, ಕುಣಿವ ಮಣಕ, ತೊರೆವ ಗೋಗಭೇರೆ,
ಕುಂಗೊಳಿಸುವ ಕೆಂಪು ಮುಂದೆ, ಕುಂಗೊಡಿಸುವ ಮಂಜು ಹಿಂದೆ
ಕಾಣೆ ಕೊಳಲಿನವನ ಎಸುವೆ, ಎಲ್ಲು ಇಹನು ಬಾರೆ
ಬೀರುತಿರುವ ವ್ರಾಣನಾಯು ಹೀರುತಿಹವೆ ನೀರೆ

ಕೋಲು ಸಖೀ . . .

ಬೆಳ್ಳಿ ಚುಕ್ಕೆ ಚಿಕ್ಕೆಯಾಗಿ ಮುಳುಗಿತಲ್ಲೆ; ಬಾಲೆ
ಮುಕುಲ, ಅಲರು, ಮಲರು, ಪಸರ ಕಂಡು ಕಣ್ಣು ನೋಲೆ
ಕುಂಗೊಳಿಸುವ ಕೆಂಪು ಮುಂದೆ, ಕುಂಗೊಡಿಸುವ ಮಂಜು ಹಿಂದೆ
ಕಾದಲನೆಡೆ ಬೇಡ ಬಹಳು ಕಾದಲೆ ಹೂನಾಲೆ.

ಬೆಳ್ಳಿ ಚುಕ್ಕೆ ಚಿಕ್ಕೆಯಾಗಿ ಮುಳುಗಿತಲ್ಲೆ ಬಾಲೆ

ಕೋಲು ಸಖೀ . . . .

ನಾದಲೀಲೆ

ಬೇಟೆಯಲ್ಲ; ಆಟವೆಲ್ಲ; ಬೇಟದ ಬಗೆ, ನಾರಿ.
ಮುಗಿಲ ಬಾಯ ಗಾಳಿಕೊಳಲ ಬೆಳಕಹಾಡ ಬೀರಿ
(ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಕೆಂಪು ಇರಲಿ, ಕಂಗೆಡಿಸುವ ಮಂಜು ಬರಲಿ)
ಕಳೆಯಲಿಲ್ಲ ಕತ್ತಲಂಥ ಕತ್ತಲವೇ ಜಾರಿ.
ಬೇಟೆಯಲ್ಲ; ಆಟವೆಲ್ಲ; ಬೇಟದ ಬಗೆ, ನಾರಿ.
ಕೋಲು ಸಮೀ . . . .

---

೨. ಶುಭ ನುಡಿಯೆ ಶಕುನದ ಹಕ್ಕಿ

(ರಾಗ : ಸಾವೇರಿ-ಏಕತಾಳ)

ಶುಭ ನುಡಿಯೆ

ಶುಭ ನುಡಿಯೆ ಶಕುನದ ಹಕ್ಕಿ |

ಶುಭ ನುಡಿಯೆ || ಪ ||

ಮುಂಗಾಳು ಕವಿಯುವಾಗ

ಹಸುಗೂಸಿಗೆ ಕಸಿವಿಸಿಯಾಗಿ

ಕಕ್ಕಾವಿಕ್ಕಬಡುತ ಪಾಪ

ಕಿರಿ ಕಿರಿ ಅಳುತಲಿತ್ತ

ಶುಭ ನುಡಿಯೆ

ಶುಭ ನುಡಿಯೆ ಶಕುನದ ಹಕ್ಕಿ | ಶುಭ ನುಡಿಯೆ |

ಇರುಳು ಗಾಳಿ ಬೀಸುವಾಗ

ಹಣತಿಸೊಡರು ಹೆದರಿದಂತೆ

ತಾನು ತಣ್ಣಗಾದೇನೆಂದು

ಚಿಳಿ ಚಿಳಿ ನಡುಗುತಲಿತ್ತ

ಶುಭ ನುಡಿಯೆ

ಶುಭ ನುಡಿಯೆ ಶಕುನದ ಹಕ್ಕಿ | ಶುಭ ನುಡಿಯೆ |

ನಿದ್ದೆ ಬಳಲಿ ಬಳಿಯಲಿ ಬಂದು

ಕೂಡಿದೆನೆಗಳಾಸರೆಯಲ್ಲಿ

ಮೆಲ್ಲಗೆ, ಒರಗುವ ಅದನು

ಒಂಟಿ ಸೀನು ಹಾರಿಸುತಿತ್ತ

ಶುಭ ನುಡಿಯೆ

ಶುಭ ನುಡಿಯೆ ಶಕುನದ ಹಕ್ಕಿ | ಶುಭ ನುಡಿಯೆ |

ಕತ್ತಲೆಯ ಕೆಸರಿನ ತಳಕೆ
ಮಿನಮಿನುಗುವ ಹರಳುಗಳಂತೆ
ಚಿಕ್ಕ ಕೆಲವು ತೊಳಗುತಲಿರಲು
ಗಳಕನೊಂದು ಉಳುಕುತಲಿತ್ತು

ಶುಭ ನುಡಿಯೆ

ಶುಭ ನುಡಿಯೆ ಶಕುನದ ಹಕ್ಕಿ | ಶುಭ ನುಡಿಯೆ |

ಉಸಿರತೂಗು-ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ
ಜೀವ ಮೈಯ ಮರೆತಿರಲಾಗಿ
ಒಳಗಿನಾವ ಚಿಂತೆಯ ಎಸರೋ
ತಂತಾನೆ ಕನವಿಸುತ್ತಿತ್ತು

ಶುಭ ನುಡಿಯೆ

ಶುಭ ನುಡಿಯೆ ಶಕುನದ ಹಕ್ಕಿ | ಶುಭ ನುಡಿಯೆ |

ನಟ್ಟಿರುಳಿನ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ
ನೊಂದ ಜೀವ ಮಲಗಿರಲಾಗಿ
ಸವಿಗನಸನು ಕಾಣುವಾಗ
ಗೂಗಿಯೊಂದು ಘೊಕ್ಕುನುತಿತ್ತು

ಶುಭ ನುಡಿಯೆ

ಶುಭ ನುಡಿಯೆ ಶಕುನದ ಹಕ್ಕಿ | ಶುಭ ನುಡಿಯೆ |

ಎಚ್ಚರಾದ ವೆಚ್ಚುಮನವು
ಹುಚ್ಚೆದ್ದು ಹರಿಯುತಿರಲು
ನಿದ್ದೆಯಿಲ್ಲ ಆಕಳಿಸಿದರೂ
ಹಲ್ಲಿಯೊಂದು ಲೊಟಗುಡುತಿತ್ತು

ಶುಭ ನುಡಿಯೆ

ಶುಭ ನುಡಿಯೆ ಶಕುನದ ಹಕ್ಕಿ | ಶುಭ ನುಡಿಯೆ |

ಸಾಪಲೀಲೆ

ಬೆಳಗಿನ ತಂಗಾಳಿ ಬಂದು
ನಸುಕು ಮಸುಕು ಮೂಡುತಲಿರಲು
ಚಿಲೀ ಪಿಲೀ ಚಿಲಿಪಿಲಿ ಎಂದೂ
ಹಾಲಕ್ಕಿ ಉಲಿಯುತಲಿತ್ತು
ಶುಭ ನುಡಿಯೆ
ಶುಭ ನುಡಿಯೆ ಶಕುನದ ಹಕ್ಕಿ | ಶುಭ ನುಡಿಯೆ |

ನಿನ್ನ ನೊಲ್ಲ ನಂಬಿ ಎದ್ದೆ
ಮೈಯೆಲ್ಲ ನಡುಕವಿದ್ದು
ನೀನೆ ಶುಭ ನುಡಿಯುವಾಗ
ಏನಿದ್ದೇನು ? ಎಲ್ಲಾ ಶುಭವೇ !
ಶುಭ ನುಡಿಯೆ
ಶುಭ ನುಡಿಯೆ ಶಕುನದ ಹಕ್ಕಿ | ಶುಭ ನುಡಿಯೆ |

---

೩. ಏಳುಕನ್ನಿ ಕೆಯರು

ನಿದ್ದೆ ಗಡಲಿನಲ್ಲಿ ನಾನು
ಎದ್ದೇಳುತಲಿದ್ದೆ ನಾಗ
ಏಳುಕನ್ನಿ ಕೆಯರು ಬಂದು
ಏಳು ಎಂದು ಎಂದರೋ—ಏಳು ಎಂದು ಎಂದರು

ನಿಂತೆ ನಡುವೆ ಗೊಮ್ಮಟನೊಲು,
ನಿಂತರವರು ಒರಗಿ ಸುತ್ತು
ದೀಪಮಾಲೆ ಕಂಬದಲ್ಲಿ
ದೀಪದ ಕುಡಿ ಕುಡಿಯೊಲೋ—ದೀಪದ ಕುಡಿ ಕುಡಿಯೊಲು

ಅಡಿಮುಡಿಗಳ ತುಟಿಕಟಿಗಳ
ಮಿಡಿದು ಹಿಡಿದು ನೋಡುತ್ತಿರಲು
ಮರ್ಮ ಕೆಣಕಿ ನೋಡಿದಂತೆ
ಕರ್ಮ ಕುದಿಗೆ ಬಂದಿತೋ—ಕರ್ಮ ಕುದಿಗೆ ಬಂದಿತು

ಕಲ್ಲು, ಗೊಂಬೆ, ಕೂಸುಗಳನು
ಎಲ್ಲ ನಂಬಿ, ನೆನೆದುಕೊಂಡೆ.
ತಳವು ಕಾದ ಬೆಣ್ಣೆಯಂತೆ—
ಒಳಗೆ ಪ್ರಾಣ ಕರಗಿತೋ—ಒಳಗೆ ಪ್ರಾಣ ಕರಗಿತು

ನಡುಕ ಮಿಡುಕು ತೋರಗೊಡದೆ
ಅಡಕದಿಂದ ನಿಂತೆ ತಪಕೆ,
ಗೆದ್ದೆ ನೇನೊ ಎನ್ನುವಂತೆ
ಇದ್ದೆ ನೊಮ್ಮೆ ಮನದೊಳೋ—ಇದ್ದೆ ನೊಮ್ಮೆ ಮನದೊಳು

ಬೊಟ್ಟು ನೀರು ಬಿಡದ ಹಾಗೆ
ಬಟ್ಟೆಯಂತೆ ಹಿಂಡುತಿರಲು
ತೊಡೆಯ ವಿಗಾಂಟಿ ಬಿಟ್ಟಳಾಗ
ಕಡೆಗೆ ಅವರೊಳೊಬ್ಬಳೋ—ಕಡೆಗೆ ಅವರೊಳೊಬ್ಬಳು

ಅಯ್ಯೋ ಎಂದು ತಿಳಿಯದಾಗಿ
ಮೈಯೆ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟಹಾಗೆ
ಬೆವರು ಬಂದ ಮೈಯ ತುಂಬ
ನವಿರುಮುಳ್ಳು ನಿಂತಿತೋ—ನವಿರುಮುಳ್ಳು ನಿಂತಿತು

ಸ್ವರಕೆ ಸ್ವರವು ಕೂಡಿಕೊಂಡು
ಹರಕೆ ಬರುತಲಿತ್ತು ಹಾಡಿ
ಜೊಳ್ಳುಬಿದ್ದ ತಂತಿಯಿಂದ
ಜೊಳ್ಳುನಾದವೆದ್ದಿತೋ—ಜೊಳ್ಳುನಾದವೆದ್ದಿತು

ಬೆಳಕಿನ ಕುಡಿ ಆರುವಂತೆ
ಚಳಕದ ಕನ್ನೆಯರು ಹಾರೆ,
ಹೇಡಿಮಣ್ಣು ಕಂಬದಂತೆ
ಗಾಡಿಯಳಿದು ಬಿದ್ದೆನೋ—ಗಾಡಿಯಳಿದು ಬಿದ್ದೆನು

ಏಳುಕನ್ನಿಕೆಯರು ಬಂದು
ಬೀಳು ಎಂದು ಎನ್ನಲಿಲ್ಲ,
ಸ್ಪರ್ಶ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಮಾತ್ರ
ಹರ್ಷ ಹೆಪ್ಪು ಹೊಂದಿತೋ—ಹರ್ಷ ಹೆಪ್ಪು ಹೊಂದಿತು.

ರಸವು ವಿರಸವಾಯಿತಂದು
ಹೊಸ ಸಮರಸ ಕೂಡಿದಾಗ
ಏಳುಕನ್ನಿಕೆಯರೆ, ಬಂದು
ಆಳ ಮುಳುಗಿ ನೋಡಿರೋ—ಆಳ ಮುಳುಗಿ ನೋಡಿರಿ

೪. ನಾಲಗೆ

ಮಂದವಾಗುತ್ತ ಬರಲು ಮುಂದಿರುವ ಒಡವೆಗಳು
ಕಂದಿ ಕುಂದುತ ಬಂತು ಕಣ್ಣುಜಿಳಕು
ಚಂದವೇರುತ ಬಂತು ಬೇರೊಂದು ಬಯಲಿನಲಿ
ಅಂದಕಟ್ಟಿನ ಕಟ್ಟು ಹಳಕು—ಹಳಕು—.

ಉಗೆಯಾಗಿ ಹೊಗೆಯಾಗಿ ಬೇರೆ ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ
ಮುಗಿಲಮೋರೆಯ ಮತ್ತೆ ಮುಸುಕು ಮುಸುಕು
ನಗೆಯಾಗಿ ಮಿಂಚಾಗಿ, ಹಗೆಯಾಗಿ ಕೆಂಚಾಗಿ
ಬಗೆಯ ನೋಡುವದೇನೋ, ಹಿಸುಕು ಹಿಸುಕು.

ಹಕ್ಕಿಯಾಯಿತು ಜೀವ, ರೆಕ್ಕೆಯಾದವು ಭಾವ
ಹೊಕ್ಕು ಮುಗಿಲಲಿ ಹಾರೆ, ಸೊಕ್ಕು ಸೊಕ್ಕು
ನಕ್ಕು ನಲಿಯುವ ಚುಕ್ಕೆಯರಡ ಕಂಡೆನು ನಾನು
ಕಕ್ಕುಲತೆ ಹಿಗ್ಗಾಗಿ ಉಕ್ಕು ಮಿಕ್ಕು.

ಅಂದೆ “ ಅಯ್ಯಾ, ತಂದೆ ! ಏನು ತೋರಿಸಿದಿಂದು ?
ನಿಂದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿನ್ನು, ಬಂದೆ ಬಂದೆ
ಜಿಂದವೇ ತಂದೆಯೇ ! ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುವರೇನು ?
ಬಂದ ಬಂದಂತಾನು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ.

“ ಚಿತ್ತಲೋಕವು ಇಂದಖಂಡ ಕೆಂಡವು ಆಗಿ
ಹೊತ್ತುಗೊತ್ತಿನ ಚಿಕ್ಕ ಮೇರೆ ಮಾರಿ
ಬತ್ತಿ ಗೊತ್ತಿರದಂಥ ನೆಲೆಯನ್ನು ಬಲ್ಬಬಯಸಿ
ಹೊತ್ತು ಹತ್ತಿದೆ ಹಿಗ್ಗ ಬೇರೆ ಬೀರಿ.

“ ನೈಯ ನೆಕ್ಕಲು ಬಂದ ಕುಡಿಬೆಂಕಿಯಂತೆನ್ನು
ಮೈಯ ನಾಲಗೆಯಾಗಿ ಚಾಚಿ—ಚಾಚಿ
ಒಯ್ಯ ನೊಯ್ಯನೆ ಬರುವ ಒಯ್ಯಾರವಂ ತೊರೆದು
ಅಯ್ಯ ! ಬಂದಿತು ಅಂಗಲಾಚಿ—ಅಚಿ ”

೫. ಮಲ್ಲಾಡದ ಗಿಣಿಯೆ !

(ಮಲೆನಾಡಿನ ಗಿಣಿಯೊಂದು ಹಿಂಡನಗಲಿ, ಮಲೆನಾಡು-ಬಯಲುಸೀಮೆಗಳ ನಡುವಿನ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಿಡದ ಮೇಲೆ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ಮುಂದೆ ಹಬ್ಬಿದ ಬಟ್ಟ ಬಯಲಿನ ದೇಶವನ್ನು 'ಬಟ್ಟಗಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು' ನೋಡುತ್ತಲಿದೆ, ಅದನ್ನು ಕುರಿತು-

ಮಲ್ಲಾಡದ ಗಿಣಿಯೇ | ನೀನಿ-

ಲ್ಲಲ್ಲಾಡದ ಕುಳಿತಿ ಯಾಕ | ಏ ಗಿಣಿಯೇ ಗಿಣಿಯೇ || ಪ ||

ಪಚ್ಚಿ ಪಯರಿನ ನಾಡ | ಅಚ್ಚು

ಅಚ್ಚಿ ಒತ್ತಿದ ಮೈಯ ಸಿರಿಯೇ | ಏ . . . .

ಹೆಣ್ಣು ಮೆಲಿತು ಬಲಿತ | ನನ್ನ

ಸಣ್ಣ ಚುಂಚಿನ ಕೆಂಚ ನೊಬಗ | ಏ . . . .

ಮರ ಮರಕೊಂದು ಮಾತ | ಕಲಿಸಿ

ಮರವಟ್ಟೀನನ ಮಾತಿನ ಜಾಣಿ | ಏ . . . .

ತೋಟದಲ್ಲೆ ಊಟ | ನಿನ ಜಿ-

ಲ್ಲಾಟಾ ಗಾಳಿಗೋಪುರದಾಗ | ಏ . . . .

ಹಿಂಡನಗಲಿ ಬಂದೆ | ಇಲ್ಲಿ

ಕಂಡ ಕಡಿಗೆ ಬಾಯಿ ಬಿಡುವೆ | ಏ . . . .

ವಾರಿ ಗೋಣಿನ ಎಣಿಕೆ | ಏಸು

ಹಾರಿ ಹೋಗಲಿಂಬಿಲ್ಲೇನನ | ಏ . . . .

ಬಟ್ಟಗಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು | ಸುತ್ತ

ಬಟ್ಟಬಯಲ ದಿಟ್ಟಿಸುವೆಷ್ಟು | ಏ . . . .

ನೆರಳಿಗೆಲ್ಲಿ ನೆರಳ ? | ಎತ್ತೂ

ಬರಿಯ ಬಿಸಿಲ, ಬಯಲಿಗೆ ಬಯಲನ | ಏ . . .

ನಾಡಲೀಲೆ

ಮುಗಿಲ ಹೂವಿನ ಜೇನ | ನೆನಿಸಿ
 ಹಗಲ ಕಳೆಯಬೇಕ ಇಲ್ಲಿ | ಏ . . . .
 ಬಯಲು ತೊರೆಯ ನೀರ | ಕಂಡು
 ಬಯಕೆ ತೀರಿಸಬೇಕ ಇಲ್ಲಿ | ಏ . . . .
 ಹಿಂದ ತಿರುಗುವರೇನ | ಚದುರಿ
 ಬಂದ ಹಾದಿಗೆ ಹೋಗುವರೇನ | ಏ . . . .
 ರೆಂಬಿ ನಂಬಿಕೆ ಏನು ? | ಇನ್ನು
 ಇಂಬಿಲಿ ಮುಗಿಲ ಮನಿಯ ಹುಡುಕ | ಏ . . . .
 ಹಾರಿ ಹಾರಿಧಾಂಗ | ಮುಂದ
 ದಾರಿಗೆ ದಾರಿಗರಿಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ | ಏ . . . .
 ಆಸರ ಕಾಲಿಗಿಲ್ಲ | ಹಾರಿ
 ಬೇಸರವಿಲ್ಲದೆ ರೆಕ್ಕೇ ಬಡಿಯ | ಏ . . . .
 ಆಗುಹೋಗಿಗೆ ಕಾವ | ನಿರಲು
 ಕಾಗಿಗೆ ಹೆದರಿ ಕೂಡುವರೇನ | ಏ . . . .
 ಬುದ್ಧಿ ನನ್ನದೆಷ್ಟು ? | ಮುಗಿ-
 ಲುದ್ದಕು ಕಾಯುವ ಗಾಳಿಯುಂಟ | ಏ . . . .
 ಹಾರಯಕೀಯ ಹರಿದು | ಇನ್ನು
 ಹಾರ, ಗಿಣಿಯೆ, ನೀನ | ಹಿರಿದು | ಏ . . . .
 ಚಾಚಿ ಚಾಚಿ ಮೈಯ | ಮನ-
 ದಾಚಿ ಸೀಮಿ ಕಂಡಾಂಗಾತ | ಏ . . . .
 ತಂಗಿ, ತಂಗ ಎನುವ | ಬರುವ
 ಮುಂಗೈ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ | ಏ . . . .

ಚಿಲುವನವನ ಮಾತ | ಕೇಳಿ
ಬಲು ಬಲು ಬ್ಯಾಗ ಅರಗಿಣಿಯಾಗ | ಏ .

ಎಣಿಯೆ ನಿನಗ ಗಿಣಿಯೆ | ಆ
ಗೆಣಿಯ ನಿನಗ ದೊರೆತಮ್ಯಾಲ | ಏ . . .

ಹಸರು ನೆಲದ ಹರಕೆ | ಹೊತ್ತ
ಕುಶಲದ ಕುವರಿ ನೀನು | ಏ . . . .

ಹುಸಿಯ ರಗಳೆಯಾಕ | ಇನ್ನು
ಹೊಸ ಹೊಸ ಬಾಳಿನ ಹಾಡನು ತಾರ |
ಹಾರ | ಏ . . . .

ಮೂಡಣ ಕೆಂಪು ಮೂಡಿ- | ದಲ್ಲಿ
ಹೊಡ ನಿನ್ನ ಹೊಸ ಸಂಸಾರ | ಏ . . . .

೬. ನಾಯಕ

ನೆರೆಯ ಮಂದಿಯ ಮಂದಿಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು
ನೆರೆಹೊರೆಯಲಿದ್ದಂಥ ಎರೆಯನನ್ನು
ಗುರುತಿಸುವೆ ಮೂಸಿಟ್ಟು, ಅಲಿಸುವೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು,
‘ ಕುರೊ ಕುರೋ ’ ಎಂದೆನಗೆ ಕರೆಯನೇನು ?

ಇತ್ತು ಸೆಳೆದೊಯ್ಯುವದು, ಹತ್ತಿರಕೆ ‘ ಬಾ ’ ಎಂದು
ಚಿತ್ತವನು ಬಲೆಬಿಡೆಯ ತೆರೆ ಅಡೊಂದು.
ಅತ್ತಲೆಳೆದೊಯ್ಯುವದು, ಮತ್ತೆ ಇದಿರಾಗೆಂದು
ಬಿತ್ತರಿವ ಹಮ್ಮಿನಾ ಕರೆ ಅಡೊಂದು.

ಎಂಜಲದ ಕಣ್ಣರಿಕೆ ನೀರು ಕಡೆಯಿಸಿ ; ಎನ್ನ
ಹಿಂಜರಿಯ ಹೆಚ್ಚುವದು ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ;
ಪಂಜರದವೋಲಾಯ್ತು ಬಯಕೆಗಳ ಬಯಲ ಬಲೆ ;
ಸಂಜೆ ಮುಸುಕಿತ್ತು ಅರೆವೀದಿಯಲ್ಲಿ.

ಕೊರಳವಟ್ಟಿಯು ಇದ್ದು ಕರೆವವನ ನಾ ಕಾಣೆ !
ಪರದೇಶಿಯಾದೆ ನಡುವೂರಿನಲ್ಲಿ ;
ಅರೆವೀದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂಗಾಳು ಮುಸುಕಿತ್ತೈ
ದೊರೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸುಳುವು ತೋರದಿಲ್ಲಿ !

ನಿಟ್ಟಿಸುತ ಕತ್ತಲೆಯ ನಿಟ್ಟಿರುಳಿನಲ್ಲಿಯೂ
ಗಟ್ಟಿಸುತೆ ನಿನ್ನನ್ನೆ ಅತ್ತು ಕರೆವೆ
(ದಿಟ್ಟಿಸಿದೆ ದಿಕ್ಕುಗಳ ಅರೆವೀದಿಯಲ್ಲಿಯೇ)—
“ ನನ್ನ ನಾಯಕ, ನೀನು ಎಲ್ಲಿ ಇರುವೆ ? ”

೨. ಎದೆಯ ಒಕ್ಕಲಿಗ

ಬೆದೆಯರಿತು ಹದಮಾಡು ಹೈದಯದೀ ಹೊಲವನ್ನ
ಹದ ಬೆದೆಯನರಿತಂಥ ಹೈದಯವಾಸೀ

|| ಪ ||

ಗರುವ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳೆಂಬ ಹುಲ್ಲುಕರಿಕೆಗಳಿಂದ
ಸರುವವೂ ಕೆಟ್ಟಿಹುದು ನಟ್ಟು ಬೆಳೆದು
ಬರುವ ಸುಗ್ಗಿಯ ಬೆಳೆಯು ಭರದಿಂದ ಬರುವಂತೆ
ಗುರುವೆ ! ಮಾಡೋ ! ಕಲ್ಪತರುವೆ ! ಮಾಡೋ.

ಕಾಡಿನಂದದಿ ಕರಲು, ಕಲ್ಲಿನಂದದಿ ಎದೆಯು
ಕಾಡುವದು ಕಾಣದೇ ಹಗಲು ಇರುಳೂ
ಮಾಡಿದ್ದ ಬೇಸಾಯ ಮಣ್ಣು ಗೂಡುವದಯ್ಯೊ
ಮಾಡಬೇಕಿನ್ನೇನು ಕೈಸಾಗದಯ್ಯಾ.

ಕೋರಪಾಲಿನ ಮಾತು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟೆನು ನಿನಗೆ
ಯಾರೇಕೆ ಮಧ್ಯಸ್ಥರಿಲ್ಲಿ ಬೇಕು ?
ವಾರುಮಾಡೈ ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೇ ಸಾಯುವೆನು
ತೋರು ಕರುಣದ ಕಸಬು ಎದೆಯ ಒಕ್ಕಲಿಗಾ.

೮. ನಿರ್ಭಯಾ !

ನಿರ್ಭಯಾ, ನಿನ್ನ ನಾಡಿಸ್ಪಂದ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಸ್ವಚ್ಛಂದ
ಆ ಭಂದದಲಿ ನಾನು ನಡೆವುದೆಂದೋ !

|| ಪ ||

ನೀರ ವಿನಾಸವು ನಾನು — ನೀರಿಗಂಜುವೆನೇನು ?
ನೀರ ಹೊರಗಿರಿಸಿದೆಯೋ, ಯಾವ ದಯೆಯೋ !
ನೂರು ಹೇಳುವದೇಕೆ ? ಮರಳೆ ಮನೆಯೆನಗಿರಲಿ
ನೀರನಾದರು ಕಣ್ಣು ಮರೆಗಿರಿಸೊ ಕರುಣೆ !

ಅನೆ ನೀರಾಟಕ್ಕೆ ಹಾತೊರೆವ ತೆರದಲ್ಲಿ
ನಾನೆ ನೀರಿರುವಲ್ಲಿ ಧಾವಿಸುತ ಬರುವೆ
ಏನ ಮಾಡಲಿ ಈಸಲೀಸು ಬರದೆನಗೆಂದು
ದೀನ ಬಾಲನ ಹಾಗೆ ದಂಡೆಯಲಿ ನಿಲುವೆ.

ಬಿರುಗಾಳಿ ಕಡಲಿನೊಡ ಸರಸವಾಡುವ ಹಾಗೆ
ತೆರೆಯ ಕುದುರೆಯ ಸಾಲ ತರುಬಬೇಕೆನಿಸಿ
ಮೊರೆನ ಸಾಗರಸಿಂಹ ತೆರಳುತಿರೆ ತಾ ಗವಿಗೆ
ಕೊರಳ ಕೂದಲ ಹಿಡಿಯೆ ಜೀವ ತುಡಿಯುವದು.

ಅಲೆಗಳಲಿ ನಲಿಯುವದು, ತೆರೆಗಳಲಿ ಮೊರೆಯುವದು
ಜಲಕಣದಿ ಕುಣಿಯುವದು ನನ್ನ ಮನವೆನಿಸೋ.
ನೆಲೆ ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲಕೆ ಇಂಬಿಟ್ಟು
ನೆಲಕೆ ಅಂಟಿಸುವದುಂಟೇನು ಅಡಿಗಳನು ?

ಉದಧಿ ಗಂಭೀರದಲಿ, ಉಸಿರಮೇಲುಸಿರಿನಲಿ
ಮದುವಣಿಗನನು ಹಸೆಗೆ ಕರೆಯುತ್ತಿಹುದು.
ಮದುವೆ ಮುದವಲ್ಲವೇ ? ಹುಸಿ ಸಾಹಸವೆ ? ಹೇಳು
ಇದುವೆ ಜೀವನವಲ್ಲಿ ಜೀವನಾಧಾರಾ ?

೯. ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ ಕನಸುಗಳೇ !

ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ ಕನಸುಗಳೇ
ಮರಳಿ ಮನೆಗೆ ಬನ್ನಿ

|| ಪ ||

ಹಸುಳಿತನದ ನಸುನಗೆಯಲಿ
ಹುಸಿಗತೆಗಳ ಹೊಸ ಜಗದಲಿ
ಬಣ್ಣ ಗೊಂಡು ಬಗೆಬಗೆಯಲಿ
ಕಣ್ಣು ಚಿವುಟಿ ಕರೆದುಹೋದ

ಕನಸುಗಳೇ ಬನ್ನಿ

ಹೇ ! ಮಾತಾಡುವ ಗಿಣಿಗಳಿರಾ
ವೂತಿಹ ವೆಣ್ಣುಣಿಗಳಿರಾ
ಜ್ಯೋತಿಯುಳ್ಳ ಕಣಿಗಳಿರಾ
ಸಾನದರಸುಕುವರರೇ

ಲೇನಗಳಿಸಿದಮರರೇ

ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡ ಕನಸುಗಳೇ

ಬಿಚ್ಚಿ ಬಿಡಿಸಿ ಬನ್ನಿ.

ಹುಡುಗರ ಹುಡುಗಾಟದಲ್ಲಿ

ಬೆಡಗಿನ ಗೆಳೆಮಾಟದಲ್ಲಿ

ಬೆಳೆಸಿದ ಕೈತೋಟದಲ್ಲಿ

ಕೆಲೆದ ತುಂಬಿ ಚಿಟ್ಟೆಯಂಥ

ಕನಸುಗಳೇ ಬನ್ನಿ

ಹೇ ! ಮೀರಿದ ಬೆಳುದಿಂಗಳವೇ

ತೀರದಾಟದಂಗಳವೇ

ಕೋರಿದಂಥ ಮಂಗಳವೇ

ತಿರುಳುಗೊಂಡ ಮನಗಳೇ

ಕುರುಡುಗಳೆದ ದಿನಗಳೇ

ಜಾರಿಹೋದ ಕನಸುಗಳೇ

ಹಾರಿ ತಿರುಗಿ ಬನ್ನಿ.

ನಾದಲೀಲೆ

ಹರೆಯದ ತೆರೆ ತೆರೆಗಳಲ್ಲಿ
ಅರೆತೆರೆದಿಹ ಮರೆಗಳಲ್ಲಿ
ಎದೆಯ ಮುದದ ತೊಗಳಲ್ಲಿ
ಸುಧೆಯ ಕುಡಿದ ಹಕ್ಕಿ ಜಿಂಕೆ
ಕನಸುಗಳೇ ಬನ್ನಿ

ಹೇ ! ಬಳ್ಳಿವಳ್ಳಿ ಇಹ ಬಲವೇ
ತಳ್ಳಂಕವ ತೊರೆದೊಲವೇ
ಮಿಳ್ಳನೊಲೆದ ಕಡು ಚಲವೇ
ಹಾರೈಸಿದ ಬಿಡುಗಡೆ
ಎರಾಟದ ನಿಲುಕಡೆ
ಮಿಂಚಿಹೋದ ಕನಸುಗಳೇ
ಹೊಂಚು ದಾಟಿ ಬನ್ನಿ.

೧೦. ಮದ್ಯ

ಅಂದು ಅಲ್ಲಿ ದೇಗುಲದಲಿ
ನಿನ್ನ ತೀರ್ಥವಿದ್ದಿತು
ಬಂದೆನೆಂತೋ ಏನೋ, ಹಾಗೆ
ತೀರ್ಥ ಕಣ್ಣೆ ಬಿದ್ದಿತು.

ಎದೆಯ ತಳವು ತಣೆವವರೆಗು
ಹನಿ ಹನಿಯೂ ಕೂಡಿತು
ಹುದುಗಿ ಇದ್ದ ಬೀಜವೊಂದು
ತನ್ನನೆ ಹೊರದೂಡಿತು.

ಕೆಂಪು ಮಿಂಚು ಚಿಗಿತು, ಆ ತ್ರಿ-
ಶೂಲದಂತೆ ಮೂಡಿತು
ಕಂಪು ಬೀರೆ, ಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ
ಕತ್ತಲೆಯೂ ಓಡಿತು.

ನನ್ನ ನಾನು ಮರೆಯುವಂತೆ
ಮದ್ಯವನ್ನು ಕುಡಿದೆನು
ತನ್ನ ತಾನು ಅರಿಯುವಂಥ
ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದೆನು.

೧೧. ಚೆನ್ನ

ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಬೆನ್ನ ಬಳಿ ವಿಶಾಲವೃಕ್ಷ ಬೆಳೆದಿದೆ.

ಮುಗಿಲ ತುಂಬಿ ಉಳಿದಿದೆ

ಗಾಳಿಯಂತೆ ಸುಳಿದಿದೆ.

ನನ್ನ ನಿನ್ನ ನೋಟ ಮಾತ್ರ ಎರಡು ದಿಕ್ಕಿಗೆಳೆದಿದೆ

ಬೇರೆ ಹಾದಿ ತುಳಿದಿದೆ.

ಕೈಗೆ ಕೈಯು ಹತ್ತಿರಿದ್ದು, ಮೈಗೆ ಮೈಯು ಹತ್ತದು

ಕಣ್ಣು ಕಣ್ಣೆ ಮುತ್ತದು

ಎವೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತದು.

ಮನದ ಮಾತು ಘಾತ್ರ ಮನದ ವರೆಗೆ ಬರದೆ ಬತ್ತದು

ಸುಳ್ಳು ಹಾದಿ ಸುತ್ತದು.

ಕುಳಿತ ಹಾಗೆ ದೇಹವನ್ನು ಬೀಳಲುಗಳು ಬಿಗಿದಿವೆ.

ಮೈಯ್ಯ ಕೆಲಸ ಮುಗಿದಿವೆ.

ಚಿತ್ತದೂಟೆ ನೆಗೆದಿವೆ ;

ಜೀವದಾಳದಲ್ಲಿ ಮಡಗಿದಂಥ ಮುತ್ತನೊಗೆದಿವೆ.

ಮೇಲು ಹಾದಿ ಬೆಳಗಿವೆ.

ಯಾವ ಜನುಮದೊಂದು ರಾಗ ಈ ವಿರಾಗವಾಗಿದೆ ?

ಬಾಳಗೊನೆಯು ಬಾಗಿದೆ

ಕಾಯಿ ವಾಡು ಮಾಗಿದೆ.

ಜೀವದೋಟ ನೋಟವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದೆ

ಎಲ್ಲೊ ಲೀನವಾಗಿದೆ.

೧೨. ತಾಯಿ-ಕೂಸು

ಹಸುಗೂಸು ಮಲಗಿಹುದು
ಹುಸಿನಗೆಯು ತೊಲಗಿಹುದು.
ಕನಸಿನಾಚೆಗೆಯಿರುವ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ತನ್ನನೂ ಮರೆತಿಹುದೊ
ತನ್ನೊಳಗೆ ಬೆರೆತಿಹುದೊ
ಹಸಿವು ಭಯ ಮುದ್ದಾಟವಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ.

ಉಸಿರ ದಾರದ ತುದಿಗೆ
ಹಾರುಹಕ್ಕಿಯ ಬದಿಗೆ
ಜೀವಪಟ ಹೆಡೆಯಾಟವಾಡುತ್ತಿಹುದು
ಮೇಲ್ಮಗಿಲ ಗಾಳಿಯಲಿ
ತನ್ನೊಂದು ಲೀಲೆಯಲಿ
ತೀರಲದು ತಾನೆ ಇಳಿಗಿಳಿಯಲಹುದು.

ಕೆಲಸದಲಿ ಬಿಡುವಿಲ್ಲ
ಕೂಸಿನಲಿ ಮನವೆಲ್ಲ
ತಾಯಿ ಯೋಗಿನಿ ಮೈಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿಹಳು
ತನ್ನೆದೆಯ ತೊಟ್ಟಿಲಲಿ
ಕಂದನನು ಇಟ್ಟಲ್ಲಿ
ಕಂಠದಲಿ ಜೋಗುಳವ ನುಡಿಸುತ್ತಿಹಳು.

ಇತ್ತ ಮರುಳಾಟದಲೊ
ಜೀವದೊಳತೊಟೆಯಲೊ
ಮುಖರಂಗಮಂಡಲದಿ ಭಾವ ಭಾವ !
ಹುಬ್ಬು ಗಂಟಿಕ್ಕುವದು ;
ಎದೆ ಏಕೊ ಬಿಕ್ಕುವದು ;
ತುಟಿಯು ನಗುವದು ; ಅದನು ಕಂಡನಾವ ?

೧೩. ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳೋಣು ಬ್ಯಾಡಾ

ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳೋಣು ಬ್ಯಾಡಾ

—ಯಾರಿಗೂ

|| ಪ ||

ಹಾರಗುದರೀ ಬೆನ್ನ ಏರಿ

ಸ್ವಾರರಾಗಿ ಕೂತು ಹಾಂಗ ಸ

ದೂರ ದೂರಾ ಹೋಗೋಣಂತ ಸ | ಯಾರಿಗೂ

ಹೆಣ್ಣು ಹೊವು ತುಂಬಿದಂಥ

ನಿನ್ನ ತೋಟ ಸೇರಿ ಒಂದ ಸ

ತಿನೋಣಂತ ಸ ಅದರ ಹೆಸರು | ಯಾರಿಗೂ

ಕುಣಿಯೋಣಂತ ಸ ಕೂಡಿ ಕೂಡಿ

ಮಣಿಯೋಣಂತ ಸ ಜಿಗಿದು ಹಾರಿ

ದಣಿಯದನ ಸ ಆಡೋಣಂತ | ಯಾರಿಗೂ

ಮಲ್ಲಿಗೀ ಮಂಟಪದಾ ೧

ಗಲ್ಲ ಗಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚಿ ಕೂತು

ಮೆಲ್ಲ ದನಿಲಿ ಹಾಡೋಣಂತ ಸ | ಯಾರಿಗೂ

ಹಾವಿನಾ ಮರಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ

ನಾವುನೂ ಹೆಡಿಯಾಡಿಸೋಣು

ಹೂವೆ ಹೂವು ಹಸಿರೆ ಹಸಿರು | ಯಾರಿಗೂ

ನಿದ್ದೆ ಮಾಡಿ, ಮೈಯ ಬಿಟ್ಟು,

ಮುದ್ದು ಮಾಟದ ಕನಸಿನೂರಿಗೆ

ಸದ್ದು ಮಾಡದೆ ಸಾಗೋಣಂತ ಸ | ಯಾರಿಗೂ

೧೪. ನಿಗಿ ನಿಗಿ ಮುಗಿಲು

ನಿಗಿ ನಿಗಿ ಮುಗಿಲು
ನಿಗಿ ನಿಗಿ ಹಗಲು
ಕೆಂಡವ ಕಾರುವದು ;
ಮೈದೊರೆದೆತ್ತಲು
ಪ್ರಾಣವು ಬತ್ತಲು
ನೆತ್ತಿಲಿ ಹಾರುವದು ;
ಆರಿಸಿ ಬಾಯಿ
ಉದಿರಿಸಿ ಕಾಯಿ
ಬಿಸಿಯುಸಿನ ಗಾಳಿ ;
ಬೇಗೆಯ ಬೀಸಿ
ಆಗಸವೀಸಿ
ಬರುತ್ತಿದೆ ಮೈತಾಳಿ.

ಕಾಲೂರುತು ಮಳೆ,
ಕತ್ತಿತ್ತಿತು ಬೆಳೆ,
ಹನಿಯೊಡೆಯಿತು ನೋಡ ;
ಕಿಲಿ ಕಿಲಿ ಹಕ್ಕಿ
ಕುಲು ಕುಲು ನಕ್ಕಿ !
ದಯೆಗರೆಯಿತು ನೋಡಾ !

೧೫. ಸಾರಿಜಾತ

ಸಂಜೆಗೆಂಪು ಮೊದಲು ಹಿಂದೆ
ಬೆಳುದಿಂಗಳು ಅದರ ಮುಂದೆ
ವರ್ಣಕ್ರಮ ಕಾಣಲನುಮ
ಇದನು ಬ್ರಹ್ಮ ಬರೆದನೊ !

ತುಂಬು ಹೆಳದಿ ಕೆಂಪು ನಸುಕೊ
ಹೊವದು ಮುಂಜಾವ ಮಸುಕೊ
ಎನಿತು ಸಣ್ಣ ಏನು ಬಣ್ಣ
ನನ್ನ ಕಣ್ಣ ಕರೆಸಿತು.

ಹೊಳೆವ ಹರುಳ ಹಾಡಿನಂತೆ
ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಳ ವಾಡಿನಂತೆ—
ಈ ಸುವಾಸ, ಮಂದಹಾಸ
ದಿನದಾಯಸ ಕಳೆವುದು.

ಮೂಗಿಗಿದರ ಕಂಪು ಬರದು
ಮೈಗೆ ಇದರ ತಂಪು ಅರಿದು
ಸುರರ ಬನದ ಹೊವುತನದ
ತಿಳಲು, ಮನದ ಅರಿವಿದು.

ಸತಿ ರುಕ್ಮಿಣಿ ಪ್ರೇಮರಮಣ
ಅವಳ ಪೂಜೆಗಿದೆ ಸುಮಮಣಿ
ಕಾನುಭಾವ ತೊಳೆದು ದೇವ
ಈ ಹೊವ ತರಿಸಿದ.

ಸತ್ಯಭಾಮೆ ಕುನಿಸಿನವಳು,
ಕೃಷ್ಣ, ರಸಿಕ, ಹೆಡುಗೆಯಿವಳು
ಇದನು ಒಂದು ಮೇಲು ಎಂದು
ಭಜಿಸಲೆಂದು ಇರಿಸಿದ.

ಮಣ್ಣು ನೆಲದ ಹೊವೆ ಅಲ್ಲ
ಗರ್ವ ದರ್ಪ ಇದಕೆ ಇಲ್ಲ;
ತೊರೆದಾದಿನ ನಂದನವನ
ಭೂ ಬಂಧನ ಪಡೆಯಿತು.

ಗಿಡವು ಬರಲು ಇಳಿಗೆ ಇಳಿದು
ಭುವಿಗೆ ಸರಿ ವಿಕಾರ ತಳೆದು
ಸುಮವು ಮಾತ್ರ ಮಧುರಗಾತ್ರ
ಪ್ರೀತಿ ಪಾತ್ರವುಳಿದಿತು.

ಎಲೆಯು ಗಿಡವು ತೀರ ರುಕ್ಷ
ಹೆಸರು ಹಿರಿದು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ
ಹೊವಿನಿಂದ ಹೆಸರು ಬಂದ
ಇದರ ಚಂದ ಹೊಸತಿದು.

ಚಿಕ್ಕೆಯೊಡನೆ ಮೂಡು ಮುಳುಗು ;
ಆಗದದಕೆ ಹಗಲ ಬೆಳಗು ;
ಜ್ಞಾನಿಯ ಗತಿ ಇರುಳೊಳಗತಿ
ನಿಜ ಜಾಗೃತಿ ಇರುವದು.

ಬಲು ಮಿದು ಅತಿ ನಯದ ತನುವು
ಮುಟ್ಟಿದೊಡನೆ ಕೆಟ್ಟಿ ನೆನುವು-
ದಿದು ಸತಿ ಭಯ, ಮಡದಿಯ ನಯ
ಅಂಥ ಹೃದಯವರಳಿತು.

ಪಾರಿಜಾತ ಹುಟ್ಟಿಸಿದನ
ಎದೆಯ ಹದವು, ಮನದ ಹದನ
ಏನು ಮಾಟ, ಎಂಥ ಆಟ !
ಇದರ ಕೂಟ ತಿಳಿಯದು.

೧೬. ಶ್ರಾವಣ

ಅಗೋ ಅಲ್ಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ
ನೆಲದ ಮುಗಿಲ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ
ಹಸಿರಿನ ಹಸುಗೂಸದೊಂದು
ಆಗ ಈಗ ಹೊರಳುತ್ತಿಹುದು
ಎನೋ ಎಂತೋ ಒರಲುತಿಹುದು
ಆ ಹಸಿರ ಒಳಗೆ ಹೊರಗೆ
ನೀರ ಬೆಳಕ ತುಣುಕು ಮಿಣುಕು,
ಅಲ್ಲಿನಿಂದ ಬಂದೆಯಾ !

ಕುಣಿನ ಮಣಿನ ಹೆಡೆಯ ಹಾವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದೆಯಾ ?

ಎಕೆ ಬಂದೆ ? ಏನು ತಂದೆ ?

ಹೇಳೋ ಹೇಳು ಶ್ರಾವಣಾ

ನೀನು ಬಂದ ಕಾರಣಾ.

ಪಡುವ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಹರಿವ

ಗಾಳಿ-ಕುದುರೆಯನ್ನು ಏರಿ

ವರ್ಜನ್ಯ ಗೀತವನ್ನು

ಹಾಡುತ್ತ ಬಂದಿತು.

ಬನದ ಮರದ ಮೇಳವೆಲ್ಲ

ಸೋಸಿ ಎಂದು ಎಂದಿತು.

ಬಿದಿರ ಕೊಳಲ ನುಡಿಸಿತು

ಮಲೆಯ ಹೆಳಲ ಮುಡಿಸಿತು ;

ಬಳ್ಳಿಮಾಡ ಬಾಗಿಲಿತ್ತು

ಗಿಡಗಳ ತಲೆದೂಗಿಸಿತ್ತು ;

ಮರದ ಹನಿಯ ಮಣಿಗಳನ್ನು

ಅತ್ತ ಇತ್ತ ತೂರುತಾ

ಹಸಿರು ಮುರಿವ ತೊಂಗಲನ್ನು

ಕೆಳಗೆ ಮೇಲೆ ತೂಗುತ್ತಾ
ಬರುವ ನಿನ್ನ ಅಂದ ಚೆಂದ
ಸೂಸು ಸೊಗಸು ಆನಂದ.
ಗುಳ್ಳಗಂಜಿ ತೊಡವ ತೊಟ್ಟು
ಹಾವಸೆಯಾ ಉಡುಪನುಟ್ಟು
ನಗುವ ತುಟಿಯ ನನೆದ ಎವೆಯ
ತರಳ ನೀನು ಶ್ರಾವಣಾ,
ಆಳಲು ನಗಲು ತಡವೆ ಇಲ್ಲ
ಇದುವು ನಿನಗೆ ಆಟವೆಲ್ಲ
ಬಾರೊ ದಿವ್ಯ ಚಾರಣಾ
ತುಂಟ ಹುಡುಗ ಶ್ರಾವಣಾ.

ನೀನು ನಡೆದು ಬಂದ ಮಾಸ
ಹೆಣ್ಣೆ ತವರುಮನೆಯ ವಾಸ
ಬರಿಯ ಆಟ, ಬರಿಯ ಹಾಸ
ಮಧುಮಾಸಕು ಹಿರಿದದು
ಮಧುರ ಮಾಸ ಸರಿಯದು.
ಮೋಡಗವಿದ ಕಣ್ಣಿನವನು
ಮುದಿಯ ತಂದೆ ಮುಗಿಲರಾಯ
ನಿನ್ನನ್ನೆ ಬಯಸಿದಾ
ಕಣ್ಣು ಕೆನ್ನೆ ತೊಯ್ದಿದಾ.
ಬಿಸಿಲಹಣ್ಣು ತಿಂದು ಹೊತ್ತು
ಹೆತ್ತ ನಿನ್ನ ಭೂಮಿತಾಯಿ
ಪಾಪ, ನಿನ್ನ ನೆನಸಿತು
ಎದೆಯ ಸೆರಗ ನೆನಸಿತು.
ಅಂತೆ ಬಂದೆ ಬಾರಣಾ
ಬಾರೊ ಮಗುವೆ ಶ್ರಾವಣಾ !

೧೭. ಋತುಗಾನ

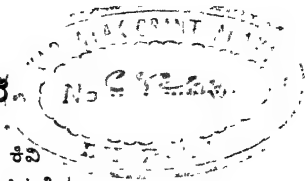
ಹಗಲಿರುಳಿನ ತೆರೆಮರೆ ತೆರೆದಾಟದ ಸರಿ ತೂಕ,
ದೇವರ ರತ್ನಾಭರಣದ ನಕ್ಷತ್ರದ ಲೋಕ ;
ನೆಲದಲಿ, ಮಲೆಯೊಳು, ಮರದಲೆಯಲಿ ಪುಷ್ಪಾಲೋಕ ;
ಸಂಜೆಯ ಮುಂಜಾವದ ಕೆಂಬೆಳಕಿನ ಸಮಪಾಕ.

ನೆಲದಪ್ಪುಗೆಯುಕ್ಕಂದಕೆ ಕಡಲೇರಿಳಿವಾಟ ,
ಪಡು ಮೂಡಲ ಕಾರ್ನೀರನು ಎರೆನೆಲರಿನ ತೀಟ ;
ಬೀಳುವ ಬೀಜವೆ ಮೊಳೆತಿರೆ, ತೆನೆ ಹಿಡಿಯುವ ಮಾಟ ,
ಇಗೊ ಮರಣವು, ಅಗೊ ಜನನವು, ಜೀವನದುಸಿರಾಟ.

ಒಂದಾಗುತ್ತ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತನುರಾಗದ ಮರುಳು ,
ಮಂದಸ್ಥಿತ ಮೈಗೂಡಿಸಿ ಕುಂದದ ನಗೆಗಳೊಲು ,
ಬೆಲ್ಲದ ಸವಿ ಕುಸಿರಿಡುತಿರೆ ಒಡೆದಿಹ ತುಟಿಗಳೊಳು
ಚಳಿಗಾಲಕೆ ಚಿಗುರಿಟ್ಟಿತು ದಾಂವತ್ಯದ ತಿರುಳು.

ಕ್ಷಣ ಕ್ಷಣವೂ ಹೊಸ ಹೊಸದಿದು ಘನಗಗನ ವಿತಾನ,
ದಿನ ದಿನ ಗ್ರಹಮಾಲೆಯ ರಿಂಗಣಗುಣಿತದ ತಾನ,
' ತಿರುತಿರುಗಿಯು ಹೊಸತಾಗಿರಿ ' ಎನುತಿದೆ ಋತುಗಾನ
ಈ ಹಾಡಿಗೆ ಶ್ರುತಿಹಿಡಿದಿದೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಮೌನ.

೧೮. ಚಿಗುರೆ

ಹೊಗರುಗಣ್ಣು, ನಿಗುರಿದ ಕಿವಿ
ಹಗುರು ಮೈಯ್ಯ ಚಿಗುರೆಯು
ಎರಡೆ ದಿನಸ ಕೂಡಿ, ಬೇಡಿ
ತಿಗುರಳಿದಿತು ಚಿಗುರೊಲು.

ಚಿಗುರೆ ಬಂತು ಚಿಗುರೆ ಹೋಯ್ತು
ಬೀಸು ಗಾಳಿ ಸುಳಿಯೊಲು ;
ಅಹಾ ಎನಿಸಿ, ಅಯ್ಯೊ ಅನಿಸಿ
' ಇತ್ತೊ ಇಲ್ಲೊ ' ಎನುವೊಲು.

ಮನೆಯೊಳೇನೋ ಬಂದಿತು
ಮನದೊಳೇನೋ ನಿಂದಿತು
ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿಯು ಚಿತ್ರವಿದ್ದು
ಭಾವ ' ಭ್ರಮೆಯಿದು ' ಎಂದಿತು
ಜೀವವೇಕೋ ನೊಂದಿತು.

೧೯. ಬಾಳಗರುಡಿ

ಬಾಳಗರುಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಆಳು ಬಂತು ಕಹಳೆ ಹಿಡಿದು
ಏಳಿ ಏಳಿ, ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ, ಅದರ ಕರೆಯನು :
ಬೀಸಾಡಿ ಬಿಡಿರಿ ಅತ್ತ ಹೆಲ್ಲುಬದುಕ ಹೊರೆಯನು
ಹರೆದು ತೊರೆದು ಎಸೆಯಿರತ್ತ ತೆರೆಯ ನರೆಯ ಜರೆಯನು
ಮೆಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲಿ ಜಟ್ಟಿಯಂತೆ ತಿರಿ ತಿರುಗುವ ತಿರೆಯನು
ಹಾರಿರೋ ಸೇರಿರೋ ಹರಿವ ನೀರ

ಉರಿವ ಬೆಳಕ

ಹಿರಿಗಾಳಿಯ ನೆರೆಯನು

ಏನು ದಿವಸ ನೆಮ್ಮಿರುವದು ಬೆಸೆದ ಉಸಿರ ಸೆರೆಯನು ;
ಕಲ್ಲಲೆಯಲಿ ನೀರುಲಿಯಲಿ ಮಿಂಚೊಲೆಯಲಿ

ಗಾಳಿ ಗಾಳಿ ಹರಿಯಲಿ

ಗುಡುಗಿನ ಎದೆ ತೊರೆಯಲಿ ;

ಮುಗಿಲಿಗೆ ನಿಚ್ಚಣಿಕೆ ಬೇಕು

ಹೆಳೆಯ ಹಾಳ ಹೊಳಬೇಕು

ಬಾಲಚಿಕ್ಕ ಕೀಳಬೇಕು

ಗಂಗೆಬಸಿರ ಊಳಬೇಕು

ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯ ಸಾಲವೋ, ಬಂತು ಬೇರೆ ಕಾಲವಾ

೨೦. ಮನುವಿನ ಮಕ್ಕಳು

ಗಾಳಿಯು ಸುಳಿ ಸುಳಿ ಸೂಸುವದು
ಬಿಮ್ಮನೆ ಬೀಸುವದು.
ಪ್ರಾಣತರಂಗಿಣಿ ತುಳುಕುವಳು
ದಡಗಳ ದುಡುಕುವಳು.
ಹೊಗಂಪಿನ ಹುಡಿ ಮಿಸುಕುವದು
ಗಮ ಗಮ ಮುಸುಕುವದು.
ಬಾಳಿನ ಕೊಳಲುಲಿ ಕೇಳುವ ವರೆಗೂ
ಕೇಳಲು ಕಿವಿಯಿಲ್ಲ.
ಬೆಳುದಿಂಗಳು ಬಿಸಿಲಾಡಿದರೇನು—
ನಾಲಿಗೆ ಸವಿಯಿಲ್ಲ.
ಜಗವು ಕಲ್ಲಿಗೂ ಕಡೆಗಾಗಿರುವದು
ಜೀವವು ಕವಿಯಿಲ್ಲ.
ಪಾರಿವಾಳಗಳ ಮೈಜೋಡು
ಗಿಡಗದ ಮುಖಕೇಡು.
ಆವಿಗೆ ದಿನ ದಿನವೂ ಕುತ್ತು
ಸಿಂಹಕೆ ಸವಿತುತ್ತು.
ಮಲಸಂಬಂಧದ ಭಾಗಾದಿ
ಹದ್ದಿಗೆ ಹಳೆಹಾದಿ.
ಶಿಬಿ ದಿಲೀಪ ಜೀಮೂತವಾಹನರು
ಮಣ್ಣನು ಮುಕ್ಕಿದರು
ಸ್ವರ್ಗದೊಳಿದ್ದೂ ಸಂಶಯ ಬಂದಿತು
ಕಣ್ಣಳ ತಿಕ್ಕಿದರು
ತಮ್ಮ ನಾಡಿನಲಿ ನಡೆದಿಹ ಲೀಲೆಯ
ನೋಡುತ ಬಿಕ್ಕಿದರು.

ದುಡುವರ ಉಸಿರಿಗೆ ದಣಿವಿಲ್ಲ
 ಕೊನೆಗೂ ತಣಿವಿಲ್ಲ.
 ಕೂಸುಗಳಾಟಕೆ ಕಳೆಯಿಲ್ಲ
 ಭೂಮಿಗೆ ಬೆಳೆಯಿಲ್ಲ.
 ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಂಬನಿ ತೊಡೆದಿಲ್ಲ
 ಗಂಡಿಗೆ ಬಿಡುವಿಲ್ಲ
 ಹಸಿವೆಯ ಕೂಗಿನ ಕಹಳೆಯ ಕೇಳಿ
 ಜೀವವು ನಡುಗುವದು
 ಸಾವರ ಎದೆಗಳ ಭೇರಿಗೆ ಎತ್ತೋ
 ಓಡಲು ತೊಡಗುವದು
 ಮನುವಿನ ಮಕ್ಕಳ ಬೇಟೆಯ ಕಂಡು
 ತನ್ನೊಳಗಡಗುವದು.
 ಧರ್ಮಕೆ ' ಧರ್ಮ ' ಎನಬೇಡಾ
 ಕರ್ಮವು ಇದು ನೋಡಾ ;
 ಹೆಗರಣದೊಳಗಿನ ಸೋಗುಗಳು
 ಅವುಗಳ ಕೂಗುಗಳು.
 ಜೀವದೇವನೇ ಮೈವೆತ್ತು
 ನೀನೇ ತಲೆಯೆತ್ತು.
 ವೇದಾಂತಿಯ ಮುಖಮುದ್ರೆಯ ನೋಡಿ
 ಕನಿಕರ ಹುಟ್ಟುವದು,
 ಹತ್ತವತಾರದ ಹೇಡಿತನಕ್ಕೆ
 ಮನ ಗೊಣಗುಟ್ಟುವದು,
 ಗಾಳಿಗೆ ಗಾಳಿಯು ಬಯಲಿಗೆ ಬಯಲು
 ತಲೆ ರಣಗಟ್ಟುವದು.

೨೧. ಯಜ್ಞ

ಸಾವು ತನ್ನ ಹಸಿವ ಕಳೆಯೆ
ಆಸೆಯಿಂದ ತೆರೆದ ಬಾಯ
ಕೆಂಡದಂಧ ಕೊಂಡದಲ್ಲಿ
ಕೂಳು ಕಾಡ ಉರುವಲಂತೆ
ಹೊಗೆಯ ಧಗೆಯ ಹುಟ್ಟಿಸುವದು
ಉರಿಯನಲ್ಲೆ ಅಟ್ಟಿಸುವದು ;
ಕೈಯ ತುತ್ತು ಬಾಯಿಗಿಲ್ಲ
ಎಂಬ ಮಾತು ಸುಳ್ಳುಬಿದ್ದು
ಬಾಯಿಗಿದ್ದು ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲ
ಹೊಸತು ಮಾತು ಸತ್ಯವಾಯ್ತು.
ಪ್ರಾಣವೊಂದು ಮೂಕೆ ಪ್ರಾಣಿ
ಎನುವ ಹಾಗೆ ಬಲಿಯು ಎಂದು
ಬಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಡಿಸುವೆನು
ಎಂಬ ಜಂಭ ಸಾವಿಗಿಹುದೆ ?
ಹೆರಣವಹುದು ಹೊತ್ತು ಹೆಂಚು
ಹುರಿದ ಅರಳು ಸಾವುಗೀವು.
ಬೆದರಿಗಂಜಿ ನಾಯಲಿಕ್ಕೆ
ಪ್ರಾಣ ಪುಕ್ಕ ಹೆಕ್ಕಿಯಲ್ಲ.
ವ್ರಾಣದುಸಿರು ಗಾಳಿ ತನ್ನ
ಏಳು ತಾಳ ಹಾಕುತಿರಲು
ಸುತ್ತು ಹತ್ತುನಾಲ್ಕುಲೋಕ
ದಣಿವರಿಯದೆ ಕುಣಿಯುತಿಹವು.
ಬೆಳಕಿನಿಂದ ಬೆಳೆದು ಬಂದ
ಬೆಳೆಯ ತುತ್ತು ಬೆಳಕಿಗಿಲ್ಲೆ ?

ತೆರೆದ ಕಣ್ಣು ನೋಟದಿಂದ
 ಅನ್ನವನ್ನು ಉಣ್ಣಲೇಕೊ ?
 ಬಾಯಿ ತೆರೆಯೆ , ಹಣೆಯ ಕಣ್ಣೆ !
 ತಾಯಿ ಕೂಸ ತಿನ್ನುವಂತೆ—
 ಬೆಳಕ ನುಂಗಿ ನೀರ ಕುಡಿದು
 ಬೆಳೆಯ ತಿಂದು ತೇಗು ತೇಗು.
 ನಿನ್ನ ತುತ್ತು ನಿನಗೆ ದಕ್ಕು.
 ಮೂರುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹರಿವ
 ಗಂಗೆ ಮೀಸಲನ್ನು ಮುರಿಯೆ
 ಮಾನ ಮೊಸಳೆಗುಂಟಿ ಬಾಯಿ ?
 ನನ್ನ ನನ್ನ ನನ್ನದೆಂದು
 ತನ್ನ ತನ್ನ ತಾನಿನಲ್ಲಿ
 ಕಂಡಬಾಯಿ ಸಿಕ್ಕ ಹಾಗೆ
 ಅನ್ನ ತಿನ್ನಲೆಣಿಸಲಾಗಿ
 ಎಂಜಲಾಗಬಲ್ಲದೇನು ?
 ಬೆಳಕಬಾಳ ಬೆಳಸಲಿಕ್ಕೆ
 ಬೆಳೆಯ ಬಾಳು ಬೆಳೆದು ಬಂತು.
 ಉಳಿದ ಹಾಳು ಬಾಯಿಗಳಿಗೆ
 ಕಾಳುಕಡಿಯು ಹುಟ್ಟಿಲಿಲ್ಲ.
 ಅನ್ನವಮೃತವಿದ್ದ ಹಾಗೆ
 ಯಾರ ಬಾಯಿಯೆಲ್ಲ ಕೂಡ
 ಕರಗಲಿಲ್ಲ, ಅರಗಲಿಲ್ಲ.
 ಅನ್ನಗಿನ್ನವೇಕೆ ಬೇಕು ?
 ಪ್ರಾಣವಾಯುವನ್ನು ಕುಡಿದು
 ಪ್ರಾಣದೀಪ ಬೆಳಗದೇನು ?

ಕುಡಿನ ಕುಡಿಯು ಮಾತ್ರ ಬೇಕು.
 ಎದೆಯ ಮುಗುಳೆ ! ಎಲರನುಣಲು
 ಅರಳು , ಅರಳು , ಉಂಡು ಅರಳು.
 ನಿನ್ನ ಅರಳು ಮೊಗ್ಗೆ ಮೊಗವೆ
 ಜೀವವೆಂಬ ರತ್ನದೀಪ ;
 ಸಾವು ಕತ್ತಲನ್ನು ಕೆಡಿಸಿ
 ಬೆಳ್ಳಬೆಳಗು ಬೆಳಗಬಲ್ಲ
 ಬೆಂಕಿ ಕಿಡಿಯು, ಬೆಳಕ ಮಿಡಿಯು.
 ಹೊತ್ತುಮಾಡಿಬರುವ ಹೊತ್ತು
 ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಡಲು ನೀನೆ
 ಒಂದೆ ಒಂದು ಹಾದಿಯಹುದು.
 ಬೆಳಕಿನೊಂದು ಗೊತ್ತು ಹೊತ್ತು
 ಬೆಳಕೆ ಬಲ್ಲದಲ್ಲವೇನು ?
 ಕತ್ತಲನ್ನು ಒಂದೆ ತುತ್ತ
 ಮಾಡಬಲ್ಲ ಹೊತ್ತೆ ಹೊತ್ತು.
 ಕತ್ತಲನ್ನು ಕೊಲುವ ಕುತ್ತ.
 ಹೊತ್ತು ಬಂತು ! ಬಂತು ಹೊತ್ತು !

೨೨. ಅನ್ನಾವತಾರ

ದೃಶ್ಯ-ಅ ಕಡೆಗೆ ರತ್ನಾಕರ (ಸಮುಪ್ರ), ಈ ಕಡೆಗೆ ವಸುಂಧರಾ (ಭೂಮಿ)
ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ನಡುವೆ ನಿತ್ರಾಣನಾದ ಪ್ರಾಣದೇವನು ಬಿದ್ದು
ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ರತ್ನಾಕರ

ವಸುಂಧರಾ

ಹೆಸರು ರತ್ನಾಕರ

ಮಗುವು ನಿರಾಧಾರಾ

ಕುಡಿಯುವೆ ಕಣ್ಣೀರಾ

ಹೆಸರು ವಸುಂಧರಾ

ಅಯ್ಯೋ ನನ ತೀರಾ — ತೀರದು ದುಃಖಾ

ಇಟ್ಟಾರ ಯಾರು ನಿಟ್ಟಿಸಿರಿನ

ತೀರದು ದುಃಖಾ

— ಲೆಕಾ ?

ಉಸುರಿನ ಲೆಕ್ಕಾ ?

ರತ್ನಾಕರ

ವಸುಂಧರಾ

ಗೆದ್ದನು ಸತ್ತಾವ,

ಹಾಳಾದರೂ ಪ್ರಾಣಿ

ಸತ್ತಾನ ಇದ್ದಾವ,

ಹೊಳಿದ ಅವನೇಲಿಲು

ಇದ್ದಾಗ ಇದ್ದಾಂಗ ಅನಿಸಲೆ ಇಲ್ಲಾ

ಬಾಳೇವು ಅಂತಾವ ಮಣ್ಣು

ಅನಿಸಲೆ ಇಲ್ಲಾ

— ತಿನ್ನುತ್ತಾ

ಮಣ್ಣು ತಿನ್ನುತ್ತಾ

ರತ್ನಾಕರ

ವಸುಂಧರಾ

ನೀರ ದೇವನು ಬಂದ

ಕಾಡೋ ದೇವನು ಬಂದ

ತೀರ ದೇವನು ಬಂದ

ಬೇಡೋ ದೇವನು ಬಂದ

ಯಾರು ಬಂದರು ಆಹಾರಾ ತರಲಿಲ್ಲಾ

ನೀಡದೆ ಈ ಹೊಟ್ಟೆ ಇನ್ನೂ

'ಹಾರಾ ತರಲಿಲ್ಲಾ

— ತುಂಬಿಲ್ಲಾ

ಇನ್ನೂ ತುಂಬಿಲ್ಲಾ

ನಾಡಲೀಲೆ

ರತ್ನಾಕರ

ದುಡುಕು ದೇವನು ಬಂದ
ಮಿಡುಕು ದೇವನು ಬಂದ
ಬಡವರ ಬಡಹೊಟ್ಟೆ ತಣ್ಣಗಿರಲಿಲ್ಲಾ
ತಣ್ಣಗಿರಲಿಲ್ಲಾ

ರತ್ನಾಕರ

ಕಲ್ಕಿದೇವನು ಬಂದ
ಉಳ್ಳಿ ದೇವರ ತಂದ
ಸಲ್ಕಿ ಗುದ್ದಲಿಯಿಂದ ತೋಡಿದನಲ್ಲಾ
ತೋಡಿದನಲ್ಲಾ

ಪ್ರಾಣದೇವನು ನಿ-
ತ್ಪ್ರಾಣನಾಗುತ್ತ ಅಂದ
‘ಅನ್ನದೇವರು ಮಾತ್ರ ಇನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲೋ
ಇನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲಾ’

ವಸುಂಧರಾ

ಯುದ್ಧದೇವನು ಬಂದಾ
ಬುದ್ಧದೇವನು ಬಂದಾ
ಇದ್ದವರ ಇರುಚಿಂತೆ
—ಬಗೆಹರಿಯಲಿಲ್ಲಾ
ಬಗೆಹರಿಯಲಿಲ್ಲಾ

ವಸುಂಧರಾ

ಎಲ್ಲಾ ದೇವರು ಬಂದು
ತಲ್ಲಣಗೊಂಡರು
ಇಲ್ಲಿಯವರ ಕಾಟ ಇಲ್ಲುಳಿಯಿ
—ತಲ್ಲಾ
ಇಲ್ಲುಳಿಯಿತಲ್ಲಾ

೨೩. ಭೂಮಿತಾಯಿಯ ಚೊಚ್ಚಲ ಮಗ

ಭೂಮಿತಾಯಿಯಾ
ಚೊಚ್ಚಲ ಮಗನನು
ಕಣ್ಣೆರೆದೊಮ್ಮೆ
ನೋಡಿಹಿರೇನು ?

ಮುಗಿಲೆಂಬುವದು
ಕೆಸಿದಿತು ಹೆಲ್ಲು !
ಬಂದಾ ಬೆಳೆಯು
ಮಿಡಿಚೆಯ ಮೇವು ;
ಬಿತ್ತಿದ್ದಾಯಿತು
ಉತ್ತಿಹೆ ಮಣ್ಣು !
ದಿನವೂ ಸಂಜೆಗೆ
ಬೆವರಿನ ಜಳಕ,
ಉಸಿರಿನ ಕೂಳಿಗೆ
ಕಂಬನಿ ನೀರು !
ಹೊಟ್ಟೆಯು ಹತ್ತಿತು
ಬೆನ್ನಿನ ಬೆನ್ನು !
ಎದೆಯ ಗೂಡಿನೊಳು
ಚಿಂತೆಯ ಗೂಗಿ !
ಮಿದುಳಿನ ಮೂಲೆಗೆ
ಲೊಟ ಲೊಟ ಹಲ್ಲಿ !
ಮೋರೆಯು ಸಾವನು
ಅಣಕಿಸುತ್ತಿಹುದು !
ಕೊರಳಿಗೆ ಹತ್ತಿದೆ
ಸಾಲದ ಶೂಲ |

ನಾದಲೀಲೆ

ಆದರು ಬರದೋ
ಯಮನಿಗೆ ಕರುಣ
ಉಸಿರಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ
ಜನನಾ ಮರಣಾ.

* * *

ನರಗಳೆ ನೂಲಿನ
ಪರೆ ಪರೆ ಚೀಲಾ
ತೆರೆ ತೆರೆಯಾಗಿದೆ
ಜಿರಿಜಿರಿಯಾಗಿದೆ ;
ಅದರೊಳಗೊಂದು
ಎಲುಬಿನ ಬಲೆಯು !
ಟುಕು ಟುಕು ಡುಗು ಡುಗು
ಉಲಿಯುವ ನರಳುವ
ಜೀವದ ಜಂತುವು
ಹೊರಳುತ್ತ ಉರುಳುತ್ತ;
ಜನುಮವೆಂಬುವಾ
ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ
ಬಿದ್ದಿದೆ ಒಳಗೆ
ಹೇಗೋ ಬಂದು !
ಸಾವಿನ ಬೆಳಕದು
ಕಾಣುವದೆಂದು ?
ಎಂದೋ ಎಂದೋ
ಎಂದೋ ಎಂದು
ಕನಕರಿಸುವದು
ತಳಮಳಿಸುವದು !

೨೪. ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣಾ

ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣಾ ಕುಣಿಯುತಲಿತ್ತು |

ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದವರ ತುಳಿಯುತಲಿತ್ತೋ ||

ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣಾ ||

ಬಾಣಂತಿಯೆಲುಬ ಸಾ—

ಬಾಣದ ಬಿಳುಪಿನಾ

ಕಾಣದ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆ ಕಾಲಾಗ ಇತ್ತೋ ;

ಸಣ್ಣ ಕಂದಮ್ಮಗಳ

ಕಣ್ಣೀನ ಕವಡೀಯ

ತಣ್ಣನ್ನ ಜೋಮಾಲೆ ಕೊರಳೊಳಗಿತ್ತೋ ;

ಬಡವರ ಒಡಲಿನ

ಬಡಬಾಸನಲದಲ್ಲಿ

ಸುಡು ಸುಡು ಪಂಜು ಕೈಯೊಳಗಿತ್ತೋ ;

ಕಂಬನಿ ಕುಡಿಯುವ

ಹುಂಬ ಬಾಯಿಲೆ ಮೈ—

ದುಂಬಿದಂತುಥೊ ಉಥೊ ಎನ್ನುತಲಿತ್ತೋ ;

ಕೂಲಿ ಕುಂಬಳಿಯವರ

ಪಾಲಿನ ಮೈದೊಗಲ

ಧೂಳಿಯ ಭಂಡಾರ ಹಣೆಯೊಳಗಿತ್ತೋ ;

ಗುಡಿಯೊಳಗೆ ಗಣಣ, ಮಾ—

ಹಡಿಯೊಳಗೆ ತನನ, ಅಂ-

ಗಡಿಯೊಳಗೆ ಝಣಣಣ ನುಡಿಗೊಡುತ್ತಿತ್ತೋ ;

ಹ್ಯಾಂಗಾರೆ ಕುಣಿಕುಣಿದು

ಮಂಗಾಟ ನಡೆದಾಗ

ಆಂಗಾತ ಬಿತ್ತೋ, ಹೆಗಲಲಿ ಎತ್ತೋ ;

೨೫. ಸಿಟ್ಟು—ಸಾಂತಿ

ಹೊಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಬೇಡಿತು ಹೆಂಡತಿಯ ಶಿವಗೆ :
' ತಕ್ಕವಳೊಬ್ಬಳನು ಹುಟ್ಟಿಸು ಇವಗೆ '
ಎಂದೆನಲು , ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೆಚ್ಚಿ ಸಮಾಧಿ
ಕುಳಿತನು ; ಹೊಸ ಹೆಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಹಾದಿ
ಹುಡುಕುತ ಹುಡುಕುತ ಹುಡುಕುತ ಹೊರಟ
ಪ್ರಳಯದ ಬಸಿರೊಳಗದೊಂದು ಗೊರಟ
ಸಿಕ್ಕಿತು, ನಕ್ಕ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನು ;
' ಇವರು ಕೂಡಿದರಿನ್ನು ನನ್ನ ಗತಿಯೇನು ?
ದೇವರ ಚಿತ್ತವು ನನಗೇಕೆ ಚಿಂತೆ ?
ಒಗೆತನ ಕೂಡಿತು ಅಂತಿಗೆ ಅಂತೆ '
ಎಂದನು ಬ್ರಹ್ಮನು, ಕೇಳಿದ ಶಿವನು—
' ಹಾಳಾಗಲಿ ' ಎಂದು ಅವನೂ ಮಲಗಿದನು.
ಯಾರಿವಳು ಎನಬೇಡಿ ಅತ್ತು ಬೇಸತ್ತು ,
ಬಲ್ಲಿದರ ತೊತ್ತಿವಳು , ಬಡವರ ಮೃತ್ಯು ;
ಸಿಟ್ಟುಪ್ಪ ಸಾಂತಿಯನಪ್ಪಲು ಬಂದ
ಬಲು ಹಿಗ್ಗಿ, ಬಲು ನಕ್ಕು, ಭಲೆ ಭಲೆ ಎಂದ.
ಗತಿಯಾರು ಕೇಳಲು ಈ ಬಡ ಸೃಷ್ಟಿಯನು
ಕಂಡವರು ಮಾಡಿದರು ಅಶ್ರುವೃಷ್ಟಿಯನು.

ಸಾಂತ್ರಿ

ಕುಣಿಮಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟವು ಮಾಡಲು ನಿನ್ನ,
ಚಿತಿ ಬೆಂಕಿಯಿಕ್ಕಿತು, ಅದೇ ನಿನ್ನ ಬಣ್ಣ,
ಗೋರಿಯ ಹೂಗಳು ಆದವು ಕಣ್ಣು,
ಹುಟ್ಟಿದೆ ಜಗದೊಳಗೆ ನೀ ಹೊಸ ಹೆಣ್ಣು.
ಗದ್ದಿಗೆ ಮೇಲೊಂದು ಸಿದ್ಧಿಗೆಯಿರಿಸಿ
ಕಲ್ಯಾಣ ಕಟ್ಟಿದರು ಸಾವನ್ನು ಕರೆಸಿ
ಪ್ರೇತ ಕಳೆಯ ನಿನ್ನ ರಾವುಮುಖ ನೋಡಿ
ಸಾವೆ ಸತ್ತಿತೊ ಏನೊ, ಹತ್ತಿತು ಸಮಾಧಿ.
ಮುಂಡೆಯೊ ಮುತ್ತೈದೆಯೊ ನೀನು ಎಂದು
ನೋಡಿದವರಿಗೆಲ್ಲ ಸಂಶಯ ಬಂದು
ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಯಾರೂ ಹಾಯುವದಿಲ್ಲಾ
ನೀನೆ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಹಾಯುವಿಯಲ್ಲ !

*

*

*

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲು ಗೊಂದಲ ಹಾಕುತಲಿಹೆಳು
ಶಾಂತಿಯ ಮಲತಂಗಿ ಸಾಂತಿಯೆಂಬುವಳು.

೨೬. ಮೊದಲಗಿತ್ತಿ

ಮೊದಲಗಿತ್ತಿಯಂತೆ ಮೆರೆಯುವಿಯೇ ತಾಯಿ ।

ಮೊದಲಗಿತ್ತಿಯಂತೆ ಮೆರೆಯುತ್ತಿಹೆ

|| ವ ||

ಹಿಂದಾಗಿ ಪುಂಡರು ಅಂಡಲೆಯಲು ನಿನ್ನ

ನೆತ್ತರು ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿರುವೆ

ವಾತಾಳ ಕಂಡರು ಕೆಲ ತಾಯಿಗ್ಗಂಡರು

ಅವರನ್ನೂ ಮಡಿಲಾಗ ಮಡಗಿಸಿಹೆ

ಹೆದಿನಾರು ರಾಜರು ತಲೆಕೆಳಗಾದರು

ಆದರು ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನಿಂತಿರುವೆ

ನಿನ್ನ ತೇಜದ ಮುಂದೆ ರಾಜತೇಜವು ಕೂಸು

ಮೊದಲಗಿತ್ತಿಯು ನೀನು ಮೆರೆಯುತ್ತಿಹೆ.

ಒಕ್ಕುಡಿತೆ ಅರೆಮುಕ್ಕು ಎನುತೆನುತೆ ಹಲಕೆಲವು

ವಾನಿಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಮುಕ್ಕುಳಿಸುವೆ

ಕೊಡಲಿ ರಾಮನು ಎರೆದ ಕೆನ್ನೀರ ಜಳಕಕ್ಕೆ

ಕೂದಲು ನನೆಯಲಿಲ್ಲೆನ್ನುತಿಹೆ

ಅವತಾರಕ್ಕೊಂದೊಂದು ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರು

ಎಣ್ಣೆ ಮಜ್ಜನ ಬೇರೆ ಬೇಕೆನುವೆ

ನೆತ್ತರ ಮೀಯಿಸುವ ಕೆಂಚರ ಕೈಯಿಳಿಸಿ

ಮೊದಲಗಿತ್ತಿಯೆ ನೀನು ಮೆರೆಯುತ್ತಿಹೆ.

ಹಾಲಿನ ಹೈದಯಕ್ಕೆ ಕುಬ್ಜುಸವನು ತೊಡಿಸಿ

ಹೂ ಮುಡಿಸಿಕೊಂಡೆಂದು ನೀ ನಲಿವೆ ?

ಬಸಿರು ತುಂಬಲು ಹಸಿರುಡಿಗೆಯನುಟ್ಟೆಂದು

ವನವಾಸ ನವಮಾಸ ತೀರಿಸುವೆ ?

ನಾಥಲೀಲೆ

ಮುನ್ನಿಲ್ಲ ಇನ್ನಾರೆ ಮಕ್ಕಳದಿನವೆಂದು
ಮೂಡೀತು ಹೇಳವ್ವ ಬಿನ್ನವಿಸುವೆ.
ಎಂದು ಮಂಗಲ ನಿನ್ನ ದೇವಗರ್ಭಕೆ ?—ಇನ್ನೂ
ನೊದಲಗಿತ್ತಿಯಂತೆ ಮೆರೆಯುತ್ತಿಹೆ !

೨೭. ಇದೊ ಪಂಜರ

ಇದೊ ಪಂಜರ, ಅದೊ ಮುಗಿಲು !
ಒಂದು ಕಿರಿದು, ಒಂದಗಲು !

ಅಲ್ಲಿ ಇರುಳಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳಗು,
ಕತ್ತಲಿಲ್ಲಿ ಒಳಗು ಹೊರಗು,
ನೋಣ ನೊರಜಿಗು ನೊಳ್ಳೆಗಳಿಗು
ಹಾರಲಿಂಬು ಎಲ್ಲ ಬಳಿಗು

ಅಲ್ಲಿ ; ಇಲ್ಲಿ ಒಂದೆ ಗೋಡೆ
ಸುತ್ತು ಮುತ್ತು ಎತ್ತ ನೋಡೆ.
ಬರುವವರೆಗೆ ಒಳಗಡೆಗೆ
ಬೆಲೆಯು ಬರದು ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ;

ಸಂಕಟಗಳದದು ಮಾಲೆ ;
ಹರಿಯ ಕಲಿಸಲಿದು ಶಾಲೆ.
ಆ ತಿಳಿವಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಹಗಲು
ಮುಗಿಲಿಗು ಪಂಜರ ಮಿಗಿಲೋ
ಮುಗಿಲಿಗು ಪಂಜರ ಮಿಗಿಲು.

೨೮. ನಿದ್ಧೆ

ಕಾಣುವ ಕಣ್ಣುಟ್ಟಿಲ್ಲ
ಕನಸಿನ ಕಣ್ಣುಸುರಿಲ್ಲ—
ಇಲ್ಲಿ ಇನಿಸು ದಣಿವಿಲ್ಲ
ಮಣಿಹವೆಲ್ಲ ತಣಿವಲ್ಲ.

ಈ ಎಚ್ಚರದೀ ಹೆಚ್ಚಳ
ಈ ನೇರಿತು ಈ ನಿಚ್ಚಳ
ಮೂಡಲಿಲ್ಲಿ ಅರಸು ನಾನು,
ನಿಂತ ನೆಲೆಯೆ ಲೋಕ ತಾನು.

ಹೆಡೆ ಬೆಳಕಲಿ ಹಾದಿ ಕಂಡು
ಕೇಳಿಕೆ ಕಣ್ಣುರಿಕೆಯೆಂದು.
ಹುಡುಕುವುದೇನಿನ್ನೆಲ್ಲಿ ?
ಇದೆ ಅದು ಅಂಗೈನೆಲ್ಲಿ.

ಹೆಳೆಯೆಚ್ಚರ ಅರಹುಚ್ಚು ;
ಹೆಸುಬುದ್ದಿಗು ತುಸು ಹೆಚ್ಚು.
ಆ ಎಚ್ಚರ ಈ ನಿದ್ಧೆ !
ಸತ್ತು ಹುಟ್ಟಿದಂತಿದ್ದೆ.

೨೯. ಅದುವರೆಗೂ

ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನ ತಿದಿಯಲ್ಲಿ
ಹೊತ್ತುತಿರುವ ಎದೆಯಲ್ಲಿ
ಕಣ್ಣೀರಿನ ಕುದಿಯಲ್ಲಿ
ಜೀವ ಬೇಯುತಿರುವನು.

ತೊಗಲ ಮೈಯ್ಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ
ಒಳ ಉಸಿರಿನ ಒರೆಯಲ್ಲಿ
ನಿದ್ದೆ ನೀರ ತೆರೆಯಲ್ಲಿ
ದೇವ ಕಾಯುತಿರುವನು.

ತೆರೆಮರೆಗಳನೆತ್ತರಿಸಿ
- ತೊಡಕುಗಳನು ಕತ್ತರಿಸಿ
ಅವನ ಬೆಳಕ ಬಿತ್ತರಿಸಿ
- ಶಕ್ತಿಯೊಂದು ಬರುವದು.

ಆ ಶಕ್ತಿ ಅಲಗಿನಂತೆ.
ಈ ಪ್ರಪಂಚ ಗಲಗಿನಂತೆ.
ಅದುವರೆಗೂ ಮಲಗಿದಂತೆ
ನಾವು ತಾಳಿಯಿರುವದು."

೩೦. ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ

ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ. ಸಚ್ಚಿದಾನಂದೋಂ |
ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ || ವ ||

ಸತಿ : ಬಾ, ಹಾಕು ರಿಂಗಣಾ ಗಗನದಂಗಣದಾಕು |

ನನ್ನ ಕಾಲಾಗ ||

ಒಳಗೊಳಗ ಕುದಿವ ಭೂಕಂಪ,

ಹೊರಗ ಹಸಿತಂವ

ಮೇಲೆ ನರುಗಂಪೋ | ಮೇಲೆ ನರುಗಂಪು

ಬಂತೆಲ್ಲ ನೆಲದ ಬಸಿರಿಂದ ! ಮನೆಯು ನೆಲದಿಂದ | ಅನ್ನ ಮಣ್ಣಿಂದ |

ಮೈಯು—

ಅದರಿಂದೋಂ—ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ |

ಬಾ ಹಾಕು ರಿಂಗಣಾ ಗಗನದಂಗಣದಾಕು |

ನನ್ನ ಕಾಲಾಗ ||

ನಾ ತೊಟ್ಟ ದೇಹಗಳ ಲೆಕ್ಕ, ಇಡುವರ ಸೊಕ್ಕ |

ಯಮಾ ನೋಡಿ ನಕ್ಕ ||

ಚೌಯ್ಯೆಂತಿ ಲಕ್ಷ ದಾಸಿಡಿಲು

ಹಿಡಿಯಲೇ ಒಡಲು

ಮುಗಿಲಿನ್ನಾಂಗ ಸುಡಲೋ | ಮುಗಿಲಿನ್ನಾಂಗ

ಸುಡಲು |

ನಿನ್ನುಸಿರು ಕಟ್ಟಿದೀ ಬಂಧ | ಐದರ ಸಂದ | ಕಡಲು ಏಳೊಂದ | ಕುಣಿತ—

ಸ್ವಚ್ಛಂದೋಂ—ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ |

ನಾ ತೊಟ್ಟ ದೇಹಗಳ ಲೆಕ್ಕ, ಇಡುವರ ಸೊಕ್ಕ |

ಯಮಾ ನೋಡಿ ನಕ್ಕ ||

ಸಿಗಲೊಲ್ಲಿ ಬೇಕು ನೀ ನನಗ ಜೀವ ಜೀವಾಳಾ |

ರಾಜಘನನೀಳಾ ||

ನನ ಒಡಪ ಒಡೆದವ ಯಾವಾ

ನೋವೆ ನನ ಜೀವಾ

ಈಗಿನೀ ಭಾವಾ | ಈಗಿನೀ ಭಾವಾ |

ಹಗಲಿರುಳು ಸೋಮರವಿ ಬಂದ | ಅರವು ಮರವಿಂದ | ಮನದ ಮಕರಂದ |

ಸುರಿವ ಅರವಿಂದೋಂ—ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ |

ಸಿಗಲೊಲ್ಲಿ ಬೇಕು ನೀ ನನಗ ಜೀವ ಜೀವಾಳಾ |

ರಾಜಘನನೀಳಾ ||

ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ಕತ್ತಲಾ ಒಳಗ ಬೆಳಗತದ ದೀಪಾ |

ಬಾ ಸಮಾವಾ ||

ಇದು ಯಾವ ಸೀಮೆಯಾ ಚದುರು |

ನಿಂತಿ ನನ್ನಿದುರು |

ಬಿಟ್ಟು ನಿನನದರೋ | ಬಿಟ್ಟು ನಿನನದರು |

ಇಡು ಬೆಳಕ ಕಾಣಿಕೆ ತಂದ | ಇಟ್ಟು ನನ ಮುಂದ | ಚಂದ ಬಿಸವಂದ

ಮಾಡಿಸೋ ದುಂದೋಂ—ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ |

ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ಕತ್ತಲಾ ಒಳಗ ಬೆಳಗತದ ದೀಪಾ |

ಬಾ ಸಮಾಪಾ |

ಪತಿ: ಇಷ್ಟಾಶ್ವಕ ಹಲಬತೀ ಬಾಲಿ, ಬಂದೆ ಮೀನಾಕ್ಷಿ |

ಪ್ರಾಣವೇ ಸಾಕ್ಷಿ ||

ನೀ ಕೂತಿ ಬೆಂಕಿಯನು ನಂಬಿ

ಪ್ರೀತಿಯದಕೆಂಬಿ

ಕಪ್ಪುರದ ಗೊಂಬಿ | ಕಪ್ಪುರದ ಗೊಂಬಿ |

ಚಂದ್ರಾಮರಾಯ ಬಲು ಚಂದ | ಒಗಟಿದಾಗ ಅಂದ | ಕಟ್ಟಿ ಒನಪಿಂದ |

ತಾಳಿಯೂ ನಂದೋಂ—ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ

ಇಷ್ಟಾಶ್ವಕ ಹಲಬತೀ ಬಾಲಿ, ಬಂದೆ ಮೀನಾಕ್ಷಿ |

ಪ್ರಾಣವೇ ಸಾಕ್ಷಿ ||

ನಾಪಲೀಲೆ

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲು ಬೆಳಕು ಇರಲಾಕ ಅಳುತಿ ನೀ ಹಾಡಿಸಿ |

ಒಡಲ ಮರಿಮಾಡಿ ||

ನೀ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿ, ನಾ ಭಕ್ತಿ

ತೆರೆಯಿತು, ಶುಕ್ತಿ

ಬೇರೆಯಿಲ್ಲ ಮುಕ್ತಿ | ಬೇರೆಯಿಲ್ಲ ಮುಕ್ತಿ |

ನಿನ ನಲ್ಲ ಎಲ್ಲಾಕಾಗ ಒಂದ | ಒಂದ ನೂರೊಂದ | ಇದರ ಸವಿ ಮುಂದ

ತೋರುವರವಿದೋಂ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲು ಬೆಳಕು ಇರಲಾಕ ಅಳುತಿ ನೀ ಹಾಡಿ |

ಒಡಲ ಮರಿಮಾಡಿ||

ಒಳ ಹೊರಗು ಬೆಳಕು ನಾನಿರಲು ಯಾಕ ನಿನ ಹೆಣತಿ |

ಬಾರ ನನ ಗೆಣತಿ ||

ತೆರಿತೇನಿ ನಿನ್ನ ಎದಿಕದಾ

ಬಂದಿತ ಹದಾ

ಕೇಳ ಈ ಪದಾ | ಕೇಳ ಈ ಪದಾ |

ಗುರುದತ್ತ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ | ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ | ಸಚ್ಚಿದಾ

ನಂದೋಂ ||

—ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ

ಒಳ ಹೊರಗು ಬೆಳಕು ನಾನಿರಲು ಯಾಕ ನಿನ ಹೆಣತಿ |

ಬಾರ ನನ ಗೆಣತಿ ||

೩೧. ನೀರೆ

ಮುಗಿಲ ಮೇಲ್ಬದಿಯಿಂದ,
ಬೆಟ್ಟಗಳ ತುದಿಯಿಂದ,
ನೆಲದ ಒಳ ಎದೆಯಿಂದ,

ಸುರಿಯುತ್ತಿದೆ, ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ, ತೊರೆಯುತ್ತಿದೆ ನೀರು !

ಜೀವದಲ್ಲಿಹ ಪಾಪ,
ಜೀವಿಗಳ ಸಂಕೋಪ
ಜೀವನದ ಸಂತಾಪ

ಕುಚ್ಚುತ್ತಿದೆ, ಕುದಿಸುತ್ತಿದೆ, ಎಲೆ ನೀರೆ ! ಹೀರು .

ನಿನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ
ನಿನ್ನ ಸ್ಪರ್ಶನದಿಂದ,
ನಿನ್ನ ಘರ್ಷಣದಿಂದ,

ಕಳೆ ಬಂತು, ಬೆಳೆ ಬಂತು, ಬರಿ ಬೀಳು ಹೊಲಕೆ.

ನಿನ್ನ ಹಸಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ,
ಜಗದ ಹಸಿರಲ್ಲಲ್ಲಿ,
ಹುಲ್ಲು ಹೂ ಕಲ್ಲಲ್ಲಿ,

ಅರಳುತ್ತಿದೆ, ಹೊರಳುತ್ತಿದೆ, ಉರುಳುತ್ತಿದೆ ನೆಲಕೆ.

ನೀನೊಂದೆ ಇಲ್ಲಿನ್ನು,
ಜಗದ ಮೈ ಹಣ್ಣು ಹಣ್ಣು
ಅದರ ಎದೆ ಹುಣ್ಣು ಹುಣ್ಣು,

ಅದು ಕೊರಗಿ ಸೊರಗುವದು, ನೀನದರ ದೇವ !

ನಿನ್ನ ಕರುಣೆಯ ಕಣ್ಣು,
ಸುರಿಸೆ ಕಂಬನಿಯನ್ನು,
ಕುಡಿದು ಅಂತಹದನ್ನು,

ಬೆಳಗುವದು, ತೊಳಗುವದು, ಈ ಜಗದ ಜೀವ !

೩೨. ಅನಂತ ಪ್ರಣಯ

ಉತ್ತರಧ್ರುವದಿಂ ದಕ್ಷಿಣಧ್ರುವಕೂ
ಚುಂಬಕ ಗಾಳಿಯು ಬೀಸುತಿದೆ.
ಸೂರ್ಯನ ಬಿಂಬಕೆ ಚಂದ್ರನ ಬಿಂಬವು
ರಂಬಿಸಿ ನಗೆಯಲಿ ಮೀಸುತಿದೆ.

ಭೂರಂಗಕೆ ಅಭಿಸಾರಕೆ ಕರೆಯುತ
ತಿಂಗಳು ತಿಂಗಳು ನವೆಯುತಿದೆ
ತುಂಬುತ ತುಳುಕುತ ತೀರುತ ತನ್ನೊಳು
ತಾನೇ ಸವಿಯನು ಸವಿಯುತಿದೆ

ಭೂವನ ಕಸುಮಿಸಿ ಪುಲಕಿಸಿ ಮರಳಿಸಿ
ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಸಲ ಹೊಸಯಿಸಿತು.
ಮಿತ್ರನ ಮೈತ್ರಿಯ ಒಸಗೆ ಮಸಗದಿದೆ
ಮರುಕದ ಧಾರೆಯ ಮಸೆಯಿಸಿತು.

ಅಕ್ಷಿನಿಮಾಲನ ಮಾಡದೆ ನಕ್ಷ-
ತ್ರದ ಗಣ ಗಗನದಿ ಹಾರದಿದೆ.
ಬಿದಿಗೆಯ ಬಿಂಬಾಧರದಲಿ ಇಂದಿಗು
ಮಿಲನದ ಚಿಹ್ನವು ತೋರದಿದೆ.

೩೩. ಮರೆಯುವೆಯೋ, ಅರಿಯುವೆಯೋ !

ಎಲ್ಲಿ ಮರೆಯುವೆಯೋ |

ಇಲ್ಲಿ ಅರಿಯುವೆಯೋ | ನಮ್ಮನ್ನ ಸ

|| ಪ ||

ಮನದನ್ನ, ಬಲುಚೆನ್ನ, ಮಿದುಚೆನ್ನ, ಸವಿಜೊನ್ನ,

ಚೆರೆಯುವಿಯೋ ನಮ್ಮನ್ನಾ

|| ಅ. ಪ ||

ಹೃದಯ ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಗಿಳಿಯಾದೆನೆಂದೆವು

ಮಧುರ ಮೋಹನ ತೇಜಾ | ರಾಜಾ |

ನವರತ್ನ ಸಾರದ

ಭವದ ಕಾಂತಾರದಿ

ತೊರೆಯುವಿಯೋ ನಮ್ಮನ್ನಾ || ೧ ||

ಮೊದಲ ಸೋಂಕಿಗೆ ಇನ್ನೂ ನೆನವು ನೆವಿರಾಗುತ್ತಿದೆ,

ಮದನ ಸುಂದರರೂಪಾ | ಭೂಪಾ |

ಯುಗ ಆಗಿಹೋದವು,

ನಗೆಗೂಡಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ

ಕರೆಯುವಿಯೋ ನಮ್ಮನ್ನಾ || ೨ ||

ಇರುಳು ಮುಸುಕಲು, ಬಂದು, ನೆರಳು ನೆರೆದಿಹೆವಿಲ್ಲಿ.

ಕರುಣೆ ಬಾರೈ ಮಾರಾ | ನೀರಾ |

ಜೆಲುವ ಗೊಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ

ಒಲುಮೆಯುಸಿರನು ತುಂಬಿ

ಪೊರೆಯುವಿಯೋ ನಮ್ಮನ್ನಾ || ೩ ||

೩೪. ಎಲ್ಲಿರುವೆ ರಾಜಗಂಭೀರಾ !

ಎಲ್ಲಿರುವೆ ರಾಜಗಂಭೀರಾ—ನೀರಾ

|| ಪ ||

ಹಾಳು ದೇಗುಲದಲ್ಲಿ ಗಾಳಿ ಗೋಳಿಡುವೊಲು

ಉಸಿರಿಡುತ್ತಿದೆ ಜೀವಾ,

ಕಲ್ಲುಗೋಡೆಯು ಕೂಡ ಸೊಲ್ಲುಗೊಡುತ್ತಲಿದೆ

ಎಲ್ಲಿರುವೆ ರಾಜಗಂಭೀರಾ—ನೀರಾ

ಬೆಳಕು ಬೇಡುತ್ತಲಿದೆ ಗಾಳಿ ಕಾಣದೆ ಬಾಡಿ

ಬಳ್ಳಿಯಾಗಿಹ ಜೀವಾ,

ಮಲ್ಲಿಗೆಯಾದೆದೆ ಮೊಗ್ಗೆ ಯಾಗಿಯೆ ಇದೆ,

ಎಲ್ಲಿರುವೆ ರಾಜಗಂಭೀರಾ—ನೀರಾ

ಮುಗಿಲ ಚಿಕ್ಕೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಮೊಗ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿವೆ

ನೀರ ನೆರಳೊಲು ಜೀವಾ,

ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತಿವೆ—ಎನುತ 'ಅಮವಾಸೆ ಹರುಹಿದೆ'

ಎಲ್ಲಿರುವೆ ರಾಜಗಂಭೀರಾ—ನೀರಾ

ಕಾಣದ ವಸ್ತುವ ಕಾಣಬೇಕೆಂಬಾಸೆ

ಮಿತಿಯ ಮೀರಿದೆ ಜೀವಾ,

ನಲ್ಲ, ನೀರಡಿಸಿದೆ, ಕಾವೇರಿ ಆರಿದೆ

ಎಲ್ಲಿರುವೆ ರಾಜಗಂಭೀರಾ—ನೀರಾ

ತನ್ನ ಒಡನೆಯೆ ತನಗೆ ಎರವಾಗಿ ಹೊರತಾಗೆ,

ನಿರ್ಜೀವವೇ ಜೀವಾ,

ಇಲ್ಲಿ ರಂಭೆಯರೆಲ್ಲಾ ನಂಬಿ ಕುಳಿತಿಹರಲೋ,

ಎಲ್ಲಿರುವೆ ರಾಜಗಂಭೀರಾ—ನೀರಾ

೩೫. ಅನರ್ಣನೀಯ ಅರ್ವಾಚೀನ ಸೌಂದರ್ಯ

ಕುರುಡಿರಲಿ ಮೆಳ್ಳಿರಲಿ ಕಪ್ಪು ಕನ್ನಡಕವಿರೆ
 ನಯನಗಳನೇನು ಬಣ್ಣಿಸಲಿ ಮಣ್ಣು ?
 ಏನು ತಲೆ ಬಣ್ಣಿಸಲಿ ತಿಗಳಿ ಮೇಯುವ ಹೊಲವ ?
 ಕಲಸನ್ನು ಕಾಣವೇ ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ?

ತುಟಗಳನು ಬಣ್ಣಿಸಲೆ ? ತುಂಬೆಲ್ಲ ತಂಬುಲವು.
 ಹಲ್ಲುಗಳ ಬಣ್ಣಿಸಲೆ ? ನಿನ್ನವಹುದೋ ?
 ಸಾರಣೆಯ ಕಾರಣೆಯ ಗಲ್ಲಗಳ ಬಣ್ಣಿಸಲೆ ?
 ಆ ಬಣ್ಣನೆಯು ಏನು ನಿನ್ನದಹುದೋ ?

ಬಣ್ಣದಾ ಬೀಸಣಿಕೆ ಕೈಬೀಸಿ ನಡೆವಾಗ
 ಕೈವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಲೆ ನಾನು ?
 ಮೊಚ್ಚಿ ಮುಚ್ಚಿರಲಾಗಿ ಅಡಿಯಡಿಯ ಬಣ್ಣನೆಯು
 —ರವಿಯಿರಲಿ ಕವಿಯಿರಲಿ—ಸಾಧ್ಯವೇನು ?

ಅಂಗಾಂಗ ವ್ಯಂಗವಿರಬಹುದು ಇರದಿರಬಹುದು ;
 ವ್ಯಂಗ್ಯಕಾವ್ಯದ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ಮಾಟ.
 ನಿನ್ನ ಮೈಯನ್ನೆಲ್ಲ ನೀನೆ ಬಣ್ಣಿಸಿಕೊಂಡೆ,
 ಬೇರೆ ಬಣ್ಣನೆ ಬರಿಯ ಬಣ್ಣದಾಟ.

೩೬. ನಾನೊಂದು ನೆನೆದರೆ

ನಾನೊಂದೆ ನೆನೆದರ ನೀನೊಂದೆ ನೆನೆಯುತಿ
ನನ್ನ ನಗಿಗ್ಯಾಕ ಮುನಿಯುತಿ
ಎಂದೆನಗ
ಬಿದ್ದಿತು ನೋಡು ಇತಿಮಿತಿ.

ಅರಸ ತೂಕದ ಹೆಣ್ಣು ಸರಸವ್ಯಾತಕಿನ್ನ
ವಿರಸವಾದೀತ ನನ ಮನಸು
ಮಬ್ಬಿಳಿದು
ಹರಿದು ಹೋಯಿತ ಸವಿಗನಸು.

ಹಾಸಿಗಿ ಮಗ ಮಗ, ಮಂಚಕ ರ್ಪುಗ ರ್ಪುಗ
ನನ್ನ ಎದಿ ಮಾತ್ರ ಧಗ ಧಗ
ಉರಿದೀತು
ಹೊತ್ತಿತ ಬೆಂಕಿ ಹೊರ ಜಗಾ.

ಸವಿಸತ್ತ ತಂಬೂಲ ಸೊವ್ವಾತು ದವಡ್ಯಾಗ
ಅದರ ಸವಿರಸ ಕಹಿವಿಷ
ಆಗಿತ್ತ
ನುಂಗಲುಗಳಲು ಎದೆಯಿಲ್ಲ.

ಎಸ್ತಕನ್ನಡಿ ಹೆರಳು ಬೆಸ್ತಕೂಡೀತೇನ ?
ಹಸ್ತ ಕರಳೀನ ಕುಡಿ ಚಿವುಟಿ
ಕಡೆಗೊಮ್ಮೆ
ಸೊಸ್ತಿ ಎಂದೆರು ಫಲವೇನ ?

೩೭. ಮುಗ್ಧೆ

ನೀ ಮಳ್ಳೆ ಜಾತಿಯ ಹೆಣ್ಣು
ಬಿಟ್ಟು ಏನು ಮಣ್ಣು
ಇರತಿ ನಲ್ಲನ್ನ
ಸೂರ್ಯನ ಕೂಡ ಹೊತ್ತೇರಿ-
ಧಾಂಗ ನಿನ ಮಾರಿ
ನೀ ಸುರೇಪಾನಧಾಂಗ ತಿರುವತೀದಿ

ನಿನ ಮುಸುಕ ಕತ್ತಲೆಯೊಳಗ
ಹೊರಳಿ ಬೆಳ್ಳೆಳಗ
ಬಿಡತ ತಣ್ಣು ಸಿರು.
ತಂಗಾಳಿಗುರುಕುವಿಬ್ಬನಿ
ನಿನ್ನ ಕಂಬನಿ
ನೀ ಸುರೇಪಾನಧಾಂಗ ಸುರಿಸತೀದಿ.

ನೀ ನೀರು ಬೇಡುವಾ ಬಳ್ಳಿ
ನೀರನಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ
ಬದುಕು ಎಂತೇನ
ಹಿತ್ತಲಗಿಡವು ಮದ್ದೆಲ್ಲ
ನಿನ್ನ ಸದ್ದಿಲ್ಲ
ನೀ ಸುರೇಪಾನಧಾಂಗ ಸೊರಗತೀದಿ.

೩೮. ಪೋರಿ ಪೋರ

ಪೋರೀ ನೀನು, ನಾನು ಪೋರಾ
ಮಾರಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮರುಳರಾಗಿ
ನೆಚ್ಚಿ ಮೆಚ್ಚಿ ಕೂಡಿದ್ದೇವೆ
ಬೇರೆ ಇಲ್ಲಾ | ಇದ್ದರೆ —
ಶಿವನೆ ಬಲ್ಲಾ.

ಯಾಕೆ ? ಏನು ? ಎಲ್ಲಿಗಂತೆ
ನಾಕು ಮಾತು ಕೂಡಾ ನಾವು
ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಆಗಿ
ಕೇಳಲಿಲ್ಲಾ | ಉತ್ತರಾ
ಹೇಳಲಿಲ್ಲಾ.

ಹೆಣ್ಣು ಮಣ್ಣು ಹಾಸಳಂತೆ
ಬಣ್ಣ ಕಡೆಬಾಳದಂತೆ
ಬಾಳುವೀ ಸುಳ್ಳಾಟಂತೆ
ಹೆದರಲಿಲ್ಲಾ | ಯಾರೂ
ಹೆದರಿಸಲಿಲ್ಲಾ.

ಆಡಿದ್ದೊಂದೆ ನೋಡಿದ್ದೊಂದೆ
ಹೊಡಿದ್ದೊಂದೆ ಕೊಡಿದ್ದೊಂದೆ
ಬೇರೆ ಮಾತು ನನಗೆ ನಿನಗಿ
ಗೊತ್ತೆ ಇಲ್ಲಾ | ಗುಟ್ಟು
ಶಿವನೆ ಬಲ್ಲಾ.

೩೯. — ಗೆ

ಆಕೃತಿಯ ನಡಗಿಸಿಹ ಆಕಾರವೇ ! ಏಕೆ ಮಿಸುಗುಡದ-
 ಲಿಂತು ನಿಂತೆ
 ಪ್ರಾಕೃತಗೆ ತಿಳಿಯದೀಮಾತು ! ನಾಗರ ರಮಣಿ ಕಣ್ಣನ್ನೆ
 ಗೈಯುವಂತೆ.

ದೂಡುವಿಯೊ ? ಹೊರಟಿಹೆನೊ ಗುಡಿಯಿದ್ದೆಯೆಡೆಗೆಂದು
 ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಏರಿ ?
 ನೂಡಿತ್ತು ಮನದಲ್ಲೆ ಕಾಮಕಲುಷಿತವ್ರೇಮ
 ಹೀಗೇಕೊ ತಿಳಿಯೆ, ನಾರೀ ?

ಒಲೆಯದೇ ನಲ್ಲೆ ! ನೀನಿಂತು ಒಲೆದಾಡುವಿಯೊ,
 ಅನ್ನುವಿಯೊ 'ಒಲ್ಲೆ, ಒಲ್ಲೆ'.
 ಬಲದಿಂದ ಬಾಯ್ಬಿಡಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಸಲ್ಲದಿದು—ಬಲ್ಲೆನೇ
 ಬಲ್ಲೆ ಬಲ್ಲೆ.

ಮುದ್ದುಂಡ ದುಂಡುಮೊಗ—ಮುದ್ದು ಮುದ್ದಿನ ಹೊಂಡ
 ಮುದ್ದನ್ನು ಬೀರ್ಪುದಲ್ಲೇ !
 ಮುದ್ದಿನಿಂ ಮುಂದುವರಿದಿದು ಮುದ್ದಿಡ ಬಂದೆ ಮುದ್ದೆನ್ನ-
 ದೇಕೆಯೊಲ್ಲೆ ?

ಕಾಮುಕನು ನಾನೆಂದು—ಪ್ರೇಮದೇವತೆ ನೀನು—
 ಬೆಂಬದಿಗೆ ನಿಂತೆ—ಬಾಗಿ
 ರಾಮಣೀಯಕರೂಪ ಮುಂಬದಿಗೆ ಬಂದಿರಲು
 ಉಳಿಯುವೆನೆ ಕಾಮಿಯಾಗಿ ?

೪೦. ನೀ ಹೀಂಗ ನೋಡಬ್ಯಾಡ ನನ್ನ

ನೀ ಹೀಂಗ ನೋಡಬ್ಯಾಡ ನನ್ನ

ನೀ ಹೀಂಗ ನೋಡಿದರ ನನ್ನ ತಿರುಗಿ ನಾ ಹ್ಯಾಂಗ ನೋಡಲೇ ನಿನ್ನ || ಪ ||

ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಾಗ್ಗೆ, ಲೆಕ್ಕವಿರದಷ್ಟು ದುಃಖದ ಬಂಡಿ
ನಾ ಬಲ್ಲೆ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಎಲ್ಲಿ ಆಜಿಯಾ ದಂಡಿ
ಮಲಗಿರುವ ಕೂಸು ಮಲಗಿರಲಿ ಅಲ್ಲಿ, ಮುಂದಿನದು ದೇವರ ಚಿತ್ತ
ನಾ ತಡೀಲಾರೆ ಅದು, ಯಾಕ ನೋಡತೀ ಮತ್ತು ಮತ್ತು ನೀ ಇತ್ತ ?

ತಂಬಲು ಹಾಕದ ತುಂಬ ಕೆಂಪು ಗಿಣಿಗಡಕ ಹಣ್ಣಿನ ಹಾಂಗ
ಇದ್ದಂಥ ತುಟಿಯ ಬಣ್ಣೆತ್ತ ಹಾರಿತು ? ಯಾವ ಗಾಳಿಗೆ, ಹೀಂಗ
ಈ ಗದ್ದ, ಗಲ್ಲ, ಹಣಿ, ಕಣ್ಣು, ಕಂಡು ಮಾರಿಗೆ ಮಾರಿಯ ರೀತಿ
ಸಾವನು ತನ್ನ ಕೈ ಸವರಿತಲ್ಲಿ, ಬಂತೆನಗ ಇಲ್ಲದ ಭೀತಿ.

ಧಾರೀಲೆ ನೆನೆದ ಕೈ ಹಿಡಿದೆ ನೀನು, ತಣ್ಣಗ ಅಂತನ ತಿಳಿದು
ಬಿಡವೊಲ್ಲಿ ಇನ್ನುನೂ, ಬುದಿಮುಚ್ಚಿದ ಕೆಂಡ ಇದಂತ ಹೊಳೆದು
ಮುಗಿಲಿನ ಕಪ್ಪರಿಸಿ ನೆಲಕ ಬಿದ್ದರ ನೆಲಕ ನೆಲೆ ಎಲ್ಲಿನ್ನ
ಆ ಗಾದಿನಾತು ನಂಬಿ, ನಾನು ದೇವರಂತ ತಿಳಿದಿಯೇನ ನೀ ನನ್ನ.

ಇಬ್ಬನ್ನಿ ತೊಳೆದರೂ ಹಾಲು ಮೆತ್ತಿದಾ ಕವಳಿಕಂಟಿಯಾ ಹಣ್ಣು
ಹೊಳೆ ಹೊಳೆವ ಹ್ಯಾಂಗ ಕಣ್ಣಿರುವ, ಹೆಣ್ಣು, ಹೇಳು ನಿನ್ನವೇನ ಈ ಕಣ್ಣು ?
ದಿಗಿಲಾಗಿ ಅನ್ನತದ ಜೀವ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡು ಒಮ್ಮಿಗಿಲ
ಹುಣ್ಣಿವೀ ಚಂದಿರನ ಹೆಣಾ ಬಂತೊ ಮುಗಿಲಾಗ ತೇಲತ ಹಗಲ !

ನಿನ ಕಣ್ಣಿ ನ್ಯಾಗ ಕಾಲುರಿ ಮಳೆಯು, ನಡ ನಡಕ ಹುಚ್ಚನಿಗೆ ಯಾಕ
ಹನಿ ಒಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಂಥ ಮೋಡ ತಡಧಾಂಗ ಗಾಳಿಯ ನೆವಕ
ಅತ್ತಾರೆ ಅತ್ತುಬಿಡು, ಹೊನಲು ಬರಲಿ, ನಕ್ಕಾಕ ಮರಸತೀ ದುಕ್ಕ ?
ಎವೆಬಿಡಿಸಿ ಕೆಡವು, ಬಿರಿಗಣ್ಣು ಬ್ಯಾಡ, ತುಟಿಕಚ್ಚಿ ಹಿಡಿಯದಿರು ಬಿಕ್ಕ.

೪೧. ನಾನು ಬಡವಿ

ನಾನು ಬಡವಿ ಆತ ಬಡವ
ಒಲವೆ ನನ್ನ ಬದುಕು
ಬಳಸಿಕೊಂಡೆನದನೆ ನಾವು
ಅದಕು ಇದಕು ಎದಕು.

ಹತ್ತಿರರಲಿ ದೂರರಲಿ
ಅವನೆ ರಂಗಸಾಲೆ
ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟುವಂಥ ಮೂರ್ತಿ
ಕಿವಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿನೋಲೆ.

ಚಳಿಗೆ ಬಿಸಿಲಿಗೊಂದೆ ಹದನ
ಅವನ ಮೈಯ ಮುಟ್ಟಿ
ಅದೇ ಗಳಿಗೆ ಮೈಯ ತುಂಬ
ನನಗೆ ನವಿರುಬಟ್ಟಿ.

ಆತ ಕೊಟ್ಟ ವಸ್ತು ಒಡವೆ
ನನಗೆ ಅವಗೆ ಗೊತ್ತು
ತೋಳುಗಳಿಗೆ ತೋಳಬಂದಿ
ಕೆನ್ನೆತುಂಬ ಮುತ್ತು.

ಕುಂದು ಕೊರತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ
ಬೇಕು ಹೆಚ್ಚಿಗೇನು ?
ಹೊಟ್ಟೆಗಿತ್ತ ಜೀವ ಫಲವ
ತುಟೆಗೆ ಹಾಲು ಜೇನು.

೪೨. ಅಷ್ಟ ಪ್ರೀತಿ ಇಷ್ಟ ಪ್ರೀತಿ

ಅಷ್ಟ ಪ್ರೀತಿ ಇಷ್ಟ ಪ್ರೀತಿ—

ಎಣಿಸಿ ಕಷ್ಟ ಬಡದಿರು

ಒಲಿದು ಒಲಿಸಿ ಸುಖವಿರು

ಎಷ್ಟೆಯಿರಲಿ ಅಷ್ಟೆ ಮಿಗಿಲು—ತಮ್ಮ ಕಿರಣ ತಮಗೆ ಹಗಲು;

ಉಳಿದ ಬೆಳಕು ಕತ್ತಲು.

ಬಿಟ್ಟಲ್ಲಿಯೆ ಬೀಡು ಮತ್ತೆ ಆಡಿದಲ್ಲಿ ಅಂಗಳು

ಉಳಿದ ಲೋಕ ಹಿತ್ತಲು.

ಮುತ್ತಿನೆಕ್ಕಸರನನಿಕ್ಕೆ

ಮುದ್ದಿಗೆ ಕಳೆಕಟ್ಟಿತೆ ?

ತೊಯ್ದ ಎವೆಗೆ ಮುದ್ದನಿಡಲು

ಮುದ್ದಿಗೆ ಅದು ತಟ್ಟಿತೆ ?

ಕುದಿದು ಬಂದ ಕಂಬನಿಯಲು

ಕಂಪು ಬರದೆ ಬಿಟ್ಟಿತೆ ?

ಮುತ್ತುರತುನ ಹೊನ್ನು ಎಲ್ಲ

ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣು ನೈಭವಾ

ಎಲವೊ ಹುಚ್ಚು ಮಾನವಾ

ಒಂದು ಷೋಕು—ಬರಿಯ ರೋಗು

ಬದುಕಿನೊಂದು ಜಂಬವು

ಒಲವೆ ಮೂಲ ಬಿಂಬವು.

ಸಪ್ತ ನಾಕ ಸಪ್ತ ನರಕ

ಅದರ ಬೆಳಕು ಕತ್ತಲು

ಮನ್ವಂತರ ತನ್ವಂತರ

ಅದರ ಕೋಟಿಕೊತ್ತಲು

ನಾದಲೀಲೆ

ಸಿಂಹಾಸನವೇರಿ ಕುಳಿತೆ

ತೊಡೆಗೆ ತೊಡೆಯ ಹೆಚ್ಚಿದೆ

ಸರಿಯೆ, ಒಲಿದ ತೋಳಿಗಿಂತ

ಅದರೊಳೇನು ಹೆಚ್ಚಿದೆ ?

ಎದೆಯ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು

ಏಕೊ ಏನೊ ಮೆಚ್ಚಿದೆ

ಮರದ ಅಡಿಗೆ ಗುಡಿಸಲಿರಲಿ

ಅಲ್ಲೆ ಒಲವು ಮೆರೆಯದೇ

ನಲಿವು ಮೇರೆವರಿಯದೇ ?

---

೪೩. ದೀಪ

ಬಂತಿದೊ ಶೃಂಗಾರಮಾಸ
ಕಂತು ನಕ್ಕ ಚಂದ್ರಹಾಸ
ಎಂತು ತುಂಬಿತಾಕಾಶ
ಕಂಡವರನು ಹರಸಲು.

ಕಿರಿಬಿರಳಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಹರಳು
ಕರಿ ಕುರುಳೊಳು ಚಿಕ್ಕ ಅರಳು
ತೆರಳಿದಳಿದೊ ತರಳಿ ಇರುಳು
ತನ್ನರಸನರಸಲು.

ಗಂಗೆ ಯಮುನೆ ಕೂಡಿ ಹರಿದು
ಸಂಗಮ ಜಲ ಬಿಳಿದು ಕರಿದು
ತಿಂಗಳ ನಗೆ ಮೇರೆವರಿದು
ಬೇರೆ ಮಿರುಗು ನೀರಿಗು.

ಪಂಥದಿಂದ ಮನೆಯ ತೊರೆದು
ಪಾಂಥ ನೆನೆದನತ್ತುಕರೆದು :
ಇಂಥ ಸಮಯ ಬೇರೆ ಬರದು
ದಂಪತಿಗಳಿಗಾರಿಗು !

ನಾನು ನೀನು ಜೊತೆಗೆ ಬಂದು
ಈ ನದಿಗಳ ತಡೆಗೆ ನಿಂದು
ಸಾನುರಾಗದಿಂದ ಇಂದು

ದೀಪ ತೇಲಿಬಿಟ್ಟೆವೇ-
ದೀಪ ತೇಲಿಬಿಟ್ಟೆವು.

೪೪. ಮನದನ್ನೆ

ಆಡದಿರು ಮನದನ್ನೆ

ಎನಗೆ ಇದಿರಾಡದಿರು.

ವಾದಕ್ಕೆ ಬೇಸತ್ತು

ಮರ್ಮಘಾತಕೆ ಸತ್ತು

ಉಳಿದುಬಂದೆ ;

‘ ಎಲ್ಲಿಹುದು ತಿಳಿವಳಿಕೆ

ಜೀವನದ ಸಲುವಳಿಕೆ ’

ಎಂದು ತಳಮಳಿಸಿ ನೀರಡಿಸಿ ಬಂದೆ;

ಹೇಳುತ್ತಿರೆ ‘ ಹೂಂ ’ ಎನ್ನು

ಒರೆದು ನೋಡೀ ಹೊನ್ನು

ಹೊಳೆದ ಗೆರೆ ಬಣ್ಣಗಳ ತಿಳಿದು ನೋಡು

ಎದೆಯ ಆಳದ ಮಾತನಳೆದು ಆಡು ;

ಹೀಗೆನಲು ಹಾಗೆಂದು

ಬೆಂದ ಹೆಣವನೆ ಕೊಂದು

ಭೂತಲೀಲೆಯಲೀಗ ತೊಡಗಬೇಡ ;

ಅಡಗಿ ಅಡಕದೆ ಮನವ ಮಡಗಬೇಡ

ನಿನ್ನ ತಿಳಿವನು ಹಣಿಸು

ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯನುಣಿಸು

ಇದಿರಾಡದಿರು ಗೆಳತಿ ನೀನು ಕೂಡ

ಹೃದಯವನು ರಣರಂಗ ಮಾಡಬೇಡ.

*

*

*

*

ವಾದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿವಾದ

ಸಾಕು ವಾದವಿವಾದ

ನಾಡಲೀಲೆ

ಜೀವ ಸಂವಾದಕ್ಕೆ ಹಸಿದು ಬಂದೆ
ನೀಡು ಸಿಪ್ಪೆಯ ಸುಲಿದು ತಿಳಲನೊಂದೆ.

ಜೀವ ಜೀವಾಳದಲಿ
ಹೃದಯಾಂತರಾಳದಲಿ
ಇಳಿದು ನೋಡು
ಬಗೆಯ ಬಾನ್‌ಬಯಲನ್ನು
ಅಳಿದು ನೋಡು.

ಹೆಚ್ಚಿ ರೆಕ್ಕೆಗೆ ರೆಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ನೋಡು.
ಈಸಾಡು ತೇಲಾಡು ಮುಂದೋಡು ಮೇಲಾಡು
ಅಣಕ ಮೂದಲಿಕೆಯಲಿ ಕಟಕಬೇಡ
ಕೆನ್ನೀರ ಕೆಸರನ್ನು ಕಲಕಬೇಡ.
ಯುಗ ಯುಗದ ಕಣ್ಣೀರು
ಎದೆಮೊಳಿದೆ ಮುನ್ನೀರು
ಅದರ ತೆರಿಗಳ ತೆರೆದು ಮುಳುಗಿ ನೋಡು
ನೆಲೆಯಿರದ ನೆಲವನ್ನು ಬಗೆದು ನೋಡು.

ನಾಗಲೋಕದ ರತ್ನ -
ರಾಶಿ ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನ
ವೃಥಾ ಆಯಾಸದಲಿ ಮಾಡಬೇಡ
ನನ್ನದಿದು ನಿನ್ನದದು
ಎಂದು ಎರಡನು ಬಗೆದು

ಪಾಲುಗಾರಿಕೆಗಾಗಿ ಹೆಣಗಬೇಡ
ನಿನಗೆ ನೀರಿಲ್ಲೆಂದು ಒಣಗಬೇಡ.

ನಿನ್ನ ಮೈಸಿರಿಯೇನು ?
ನನ್ನ ಐಸಿರಿಯೇನು ?
ಒಂದುಸಿರೆ ತಾನಾಡಿದಂತೆ ಇಹುದು
ಹೀಗಿರಲು ಬಾಳುದ್ದ ಬದುಕಬಹುದು.

ನಾಡಲೀಲೆ

ಗಾಳಿಮಾತುಗಳೆಂದು, ಉಸಿರನೆಳೆದಾಡಿದರೆ
ಪ್ರಾಣವೇ ಬರಿ ಗಾಳಿಯಾಗಲಹುದು.

* * * *

ಗಂಡು ದರ್ಪವ ಹರಿದು

ಬಿರುಸು ಬಿಂಕನ ತೊರೆದು

ತೋಳ ತೊಟ್ಟಿಲ ಮಗುವು ಆಗಿ ಬಂದೆ.

ಗೊಂಬೆಯಾಡಿಸಿದಂತೆ ಅಡಿಸೆಂದೆ

ನಿನ್ನ ತಾಯ್ತನದ ಸೈರಣೆಯ ವಿತರಣೆ ಬೇಕು.

ನಿನ್ನ ತಾಳ್ಮೆಯ ಸೈಸಿನೊಂದು ಕರುಣೆಯು ಸಾಕು.

ಮಲಗಿರುವ ಹಾವನ್ನು

ಕೆಣಕಬೇಡ

ಕಚ್ಚಿ ವಿಷ ಕಾರಿದರೆ

ತಿಣಕಬೇಡ.

ನಗೆಯ ನಾಗಸ್ವರವ

ಅದರದೇ ತರ ತರವ

ಹೆಚ್ಚಿ ನೋಡು

ನನ್ನೆದೆಯ ಒಲೆದಾಟ

ನನ್ನ ತಲೆದೂಗಾಟ

ಮೆಚ್ಚಿ ನೋಡು.

ಸಿಡುಕಿರಲಿ ಮಿಡುಕಿರಲಿ

ಯಾವುದೇ ಒಡಕಿರಲಿ

ಅದರ ಸಪ್ಪಳವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ

ಹಾಳು ರಾಗವ ಮತ್ತೆ ಹಾಡಬೇಡ

ಅದಕಾಗಿ ಜೀವದುಸಿರೆತ್ತಬೇಡ.

ಹುಟ್ಟು ಹುಸಿನಗೆಯಲ್ಲಿ

ತಿಳಿದವರ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ

ನನ್ನ ಜೀವನಕೆ ಬೆಳಕಿತ್ತು ನೋಡು.
 ಮುನಿದರೂ ಕ್ಷಮಿಸುವೆನು
 ಕೂಸಿನೊಲು ರಮಿಸುವೆನು
 ಅಂಗೈಯ ಹುಣ್ಣಿನಾರೈಕೆ ಕೊಡುವೆ
 ಕೂಸೆಂದು ಹುಡುಗನೊಲು ಮುತ್ತಿನಿಡುವೆ.
 ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣೀರ್ಮುತ್ತು
 ನನ್ನ ಕೊರಳಿನ ಸುತ್ತು
 ಆಭರಣವೆಂದು ಮೆರೆದಾಡುತ್ತಿರುವೆ
 ಸ್ವರ್ಗ ನರಕಕ್ಕೆ ಕರೆದಲ್ಲಿ ಬರುವೆ.
 ಇದಿರಾಡದಿರು ಮತ್ತೆ
 ಎದಿರಾಡದಿರು ಇತ್ತ
 ಮಾಡದಿರು ಬಾಳನ್ನು ಬೇಳೆಯಂತೆ
 ಕೂಡಿರಲಿ ಬಾಳು ಇಡಿಗಾಳಿನಂತೆ.
 ನಾನೆಂದರೂ ಒಂದೆ
 ನೀನೆಂದರೂ ಒಂದೆ
 ಹೊಂದುಗೂಡಿಕೆ ಇರದ ಜನಕೆ ನೊಂದೆ
 ನೀನು ನನ್ನ ವಳೆಂದು ಬಳಿಗೆ ಬಂದೆ
 ಹೊಸ ಹುಟ್ಟು ಬರುವದಿದೆ ಇನ್ನುಮುಂದೆ
 ಆಗೋಣ ಆ ಜಗದ ತಾಯಿತಂದೆ.

೪೫. ಹೆಣದ ಹಿಂದೆ

ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಹೆಗಲಮೇಲೆ
ಮುಂದೆ ಹೆಣವು-ಹಿಂದೆ ಹೆಣ್ಣು
“ ಬಿರಿಯೆ ತಾಯಿ ನಿನ್ನ ಎದೆಯ
ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆಯೆ ತಾಯಿ ”

ಎನ್ನುವಂತೆ ಅಡಿಗಡಿಗೂ
ನೆಲವನಮುಕಿ ನೋಡುತ್ತಿಹಳು,
ಓಡುತ್ತಿಹಳು ಗಾಳಿ ನೇರಿ-
ದಂತೆ ಒಮ್ಮೆ ಹೆಣದ ಹಿಂದೆ.
ಎರಡು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿ-
ನ್ನೊಂದು ತೆರೆಯಲೆಂದು
ಜಾನಿಸುವಳೊ ಎಂಬ ಹಾಗೆ
ಮುಗಿಲನೊಮ್ಮೆ ದಿಟ್ಟಿಸುವಳು—
ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಡ ತಾಯಿ
ಝಲ್ಲನೆ ನೆಲ ನಡುಗುತ್ತಿಹುದು.

ಮದುವೆಯೊಂದು ಹೆಬ್ಬವೆಂದು
ಹಿಡಿಯ ಬಂದ ಕೈಯ ಹಿಡಿದ
ಹೆಣ್ಣು ಕೈಯ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು
ಬಾಳ ನೀರ ನಡುವೆ ಹೊರಟ
ನತ್ತು ಗೆದ್ದ ವೀರನವನು.
ಶೋಭಾನೆ ಹೇಳಿದವರು
ಅಕ್ಕಿ ಕಾಳ ತೂರಿದವರು
ಅವನ ಹೆಸರ ಕೇಳಿದವರು
ಎಡಕೆ ಬಲಕೆ ಹಾಯಲಿಲ್ಲ.

ಅನ್ನವನ್ನು ಚೆನ್ನಗೊಳಿಸಿ
 ಉಣ್ಣು ಬರದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ;
 ಮನದ ಮನೆಗೆ ಮುಳ್ಳು ಚುಚ್ಚಿ—
 ಬೆಳಕಿನೊಂದ ಕಣ್ಣು ಕಳೆದು ;
 ಗಾಳಿಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ
 ಪ್ರಾಣ ನಿತ್ರಾಣಗೈದು ;
 ಎಲ್ಲ ದೇವರನ್ನು ಬಯ್ದು
 ಸ್ವರ್ಗವಾಸಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ;
 ಪಾತಾಳದಿಂದ ನರಕ-
 ವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಉದ್ಧರಿಸಿ ;
 ಶಾಂತಿಪಾಠ ಹೇಳುವವರೆ
 ಅತ್ತ ಇತ್ತ ಸುತ್ತು ಮುತ್ತು.
 ಇದ್ದವರಿಗೆ ಇಹುದು ಎಲ್ಲ
 ಇಲ್ಲದವರಿಗಿಲ್ಲ ಇಲ್ಲ.
 ತನ್ನ ದುಃಖ ನುಂಗಿಕೊಂಡು
 ಅವಳು ಹಸಿವ ಕಳೆಯಬೇಕು.
 ತಾನೆ ಅತ್ತು ಹಾಡಿಕೊಂಡು
 ತನ್ನ ತಾನು ರಮಿಸಬೇಕು.
 ಹೆಣಕೆ ಉಂಟು ಮಸಣ ಬಟ್ಟೆ,
 ಜನಕೆ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹಾದಿ,
 ಅವಳಿಗಾವ ಕೆರೆಯ ದಾರಿ ?
 ಹೆಣ್ಣು ಪಾಡು ನಾಯಿ ಪಾಡು
 ಎಂದುದೆಷ್ಟು ಸಲವೋ ಏನೋ !
 ಸುಟ್ಟು ಬರಲಿ ಹಾಳು ಹುಟ್ಟು
 ಬೇಡ ಬೇಡ ಹೆಣ್ಣು ಜನ್ಮ
 ಬಯ್ದುಕೊಂಡುದೆಷ್ಟು ಸಲವೋ !

ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಬಂದ ಒಂದು
ಮರುಳು ಕರುಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದ-
ರೆಷ್ಟು ಒಳಿತು ಆಗುತ್ತಿತ್ತು !
ಇಲ್ಲದಿರು ವದೊಂದೆ ಒಳಿತು.
ಇದ್ದು ಸುರಿದುಕೊಂಡುದೇನು ?
ಗಂಡು ಹೆಣವು—ಹೆಣ್ಣು ಅಳುವು,
ಬಾಳು ಕಾಡು—ಕೂಸು ಪಶುವು,
ಮುಂದೆ ಹೇಗೆ ಮುಂದೆ ಹೇಗೆ
ಒಂದೆ ಒಂದು ಮಾತು ಮತ್ತೆ
ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಒಂದೆ ಮಾತು
ಒಂದೆ ಮಾತು ಒಂದೆ ಚಿಂತೆ
ಹೆಣ್ಣು ಮನದ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ
ಬಂದು ಅವಳ ಕನಲಿಸುವದು
ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು ಹೊತ್ತಿಸುವದು
“ತುಳಿದು ಬಿಡುವೆ ಬಾಳನೆಲ್ಲ”
ಎಂಬ ಸೊಲ್ಲ ಹುಟ್ಟಿಸುವದು.
ಆನಂದ ಸ್ಪಂದದಿಂದ
ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದ
ಇಂಥ ಮಾತು ಹುಟ್ಟಬೇಕೆ ?

ಕಾಳಿಯಂತೆ ಕೇಣಗೊಂಡು
ಶಿವನ ಎದೆಯು ತುಳಿಯಲೆಂದು
ಅಡಿಯನೆತ್ತಬೇಡ ತಾಯಿ !
ಬಂದುದೆಲ್ಲದಕ್ಕೇ ನೀನು
ತಲೆಯನೊಡ್ಡದಿರಲು ನನುಗೆ
ನಿಲ್ಲ ನೆಲೆಯು ಎಲ್ಲ ಇಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಕಾಲ ಹಾದಿ ನೀನು
 ನಿನ್ನ ತುಳಿವೆವೆಂದರೇನು ?
 ನಿನ್ನ ಮೈಯ ಮಣ್ಣು ನಮ್ಮ
 ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿಹುದು,
 ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಣ್ಣು ನಮ್ಮ
 ಆನೆ ಹಸಿವ ತಣಿಸುತ್ತಿಹುದು,
 ಕಾದ ಮೈಗೆ ತಂವು ನೀನು
 ಸೋತ ಮೈಗೆ ಕಾವು ನೀನು,
 ಅಳಿದ ಮೈಯ ಮಣ್ಣು ಮಾಡಿ
 ಮತ್ತೆ ಮೂರ್ತಿ ಕಟ್ಟಿ ತರಲು
 ಶಿಲ್ಪಶಾಲೆ ನಿನ್ನ ಬಸಿರು.
 ಭೂಮಿತಾಯಿಯಂತೆ ನಿನಗೆ
 ತಾಳ್ಮೆಯೊಂದೆ ಬಾಳ್ಮೆಯಹುದು.
 ಬಾಳು ಮೊದಲು ಬಾಳು ಕಡೆಯು
 ನೀನು ನಮ್ಮ ಬಾಳುವೆಡೆಯು.
 ನೀನು ನರಳಬೇಡ ತಾಯಿ
 ನುಂಗು ನುಂಗು ಬಂದ ದುಃಖ.

ನಿನ್ನ ಬಿಸಿಯ ಉಸಿರ ಹಬೆಗೆ
 ಸಿರಿಯ ಕುರುಳು ಕೊಂಕಿಹೋಯ್ತು,
 ನೀನು ನರಳಿ ಮಿಡುಕುತ್ತಿರಲು
 ಸರಸವೀಣೆ ವಿರಸವಾಯ್ತು,
 ನಿನ್ನ ತಾಪದುರಿಗೆ ತಾನೆ
 ಸತಿಯ ಮೈಯು ತಣ್ಣಗಾಯ್ತು.
 ಮಾಯೆ ಇಳಿಗೆ ಇಳಿವಳೆಂದು
 ಮೊನ್ನೆ ಮುಗಿಲು ಗುಡುಗುತ್ತಿತ್ತು,

ಹೆಣ್ಣು ಹೊತ್ತು ಬರುವದೆಂದು
 ನಿನ್ನೆ ಗಾಳಿ ಹಾಡುತ್ತಿತ್ತು,
 'ಪ್ರಿಯೆ ಮನುವು, ಪ್ರಿಯ ಮನುವು'
 ಇಂದು ರವಿಯು ಆಡುತ್ತಿರುವ;
 ಹೊಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿಹುದು.
 ಹುಡಿ ಹುಡಿಯೂ ನುಡಿಯುತ್ತಿಹುದು.
 ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮಲಗಿಬಿಡುವ
 ಅತ್ತಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು ತೆರೆವ
 ದೇವನೆಂಬ ತಂದೆಯಿನ್ನು
 ಮುಗಿನಾಚೆಯಿಂದ ಬರುವ
 ಜಂಭ ಜಂಬರಂಗಳಿಲ್ಲ.
 ಭೂಮಿದೇವಿ ಗರ್ಭದಿಂದ
 ಇನ್ನು ಅವನು ಹುಟ್ಟಿ ಬರುವ;
 ಅವಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಬಂದು
 ದೇವನೆಂಬ ಹೆಸರ ಪಡೆವ.
 ನೆಲದ ಮಕ್ಕಳಿನ್ನು ಮೇಲೆ
 ದಿವ್ಯ ಲೋಕಗಳನು ಕಟ್ಟಿ
 ಪಡೆವ ಪದವ ಇಲ್ಲಿ ಪಡೆದು,
 ದೇವ ಗೀವ ಭೇದಭಾವ
 ಅಳಿಸಿಬಿಡುವರೆಂಬ ಸುದ್ದಿ
 ಬುದ್ಧ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೂಡ
 ಎದ್ದು ನಿಂತು ಧ್ವಜದ ಹಾಗೆ
 ಸಾರುತ್ತಿತ್ತು, ಬೀರುತ್ತಿತ್ತು.
 ಅದಿ ಮಾಯೆ, ತಾನೆ ತಾಯಿ—
 ಯಾಗಿ ಇಂದು ಬರುವಳೆಂದು
 ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತು, ಮೂರು ಲೋಕ

ನಾದಲೀಲೆ

ಕಿವಿಯಗೊಟ್ಟು ಕೇಳುತಿತ್ತು.
ಬನದ ತಂಪು ಕಂಪು ಬಾರ
ಮುಗಿಲ ಶಾಂತಿ ಕಾಂತಿ ಬಾರ
ಇರುಳೆ ಕಾಡಿಗೈಯನು ತಾರ,
ಸಂಜೆಗೆಂಪು ಗಾಳಿಯಿಂಪು
ಸಿಂಗಾರವಗೊಳಿಸ ಬಾರ,
ಭೂಮಿತಾಯಿ ಏಳಲಿಹಳು
ತನ್ನ ದಿವ್ಯ ಲೀಲೆಗೆ.

೪೬. ಬೆಳುದಿಂಗಳ ನೋಡು

ಬೆಳುದಿಂಗಳ ನೋಡು

ಬೆಳುದಿಂಗಳ ನೋಡು

|| ಪ ||

ದನಕರದ ಕಾಲಿನ ಧೂಳಿ

ಸಂಜೆಯ ಹೂಳಿ

ಮುಗಿಲ ಮುಟ್ಟಿದ

ಮುಗಿಲ ಮುಟ್ಟಿದ

ಗೋಧೂಳಿಲಗ್ನಕ ಇತ್ತು

ಕೈಯ ಹಿಡಿದಿತ್ತು

ಕೈಯ ಹಿಡಿದಿತ್ತು

ಚಂದ್ರಿಕೆ ಚಂದ್ರಮರೆ ಜೋಡು

ಬೆಳುದಿಂಗಳ ನೋಡು ||

ಕಲಿ ಕಪ್ಪು ಎಲ್ಲಿನೂ ಇಲ್ಲ

ಒಂದೆ ಸವನೆಲ್ಲ

ಎಲ್ಲನೂ ನುಣುಪು

ಎಲ್ಲನೂ ನುಣುಪು ||

ಇದು ಹಾಲುಗಡಲಿನ ಸೀಮೆ

ಚಂದ್ರಮನೆ ಸ್ವಾಮಿ

ಚಂದ್ರಮನೆ ಸ್ವಾಮಿ

ಏನೆಂಥ ಹಂದರದ ಈಡು

ಬೆಳುದಿಂಗಳ ನೋಡು ||

ರೋಹಿಣಿಯು ಎದೆಯ ಕೆಂಪೆಳ್ಳು

ಗೆಳತಿ ಅವನವಳು

ನಲೀತಾಳ ಮುಂದೆ

ನಲೀತಾಳ ಮುಂದೆ ||

ನಾದಲೀಲೆ

ಹಾಕ್ಯಾರ ಚಿಕ್ಕಿಗಳೆತ್ತಾರ

ಕೃತ್ತಿಕೇ ಹಾರ

ಕೃತ್ತಿಕೇ ಹಾಸರ ಸ

ಕಳಿಲಾಕ ಇದ್ದ ಬಿದ್ದ ಕೇಡ ಸ

ಬೆಳುದಿಂಗಳ ನೋಡ ಸ ||

ನೆರೆದವರು ಹರುಹಿದರು ಊದಿ

ಮಂತ್ರಿಸಿದ ಬೂದಿ

ಮೆಚ್ಚು ಮಾಟಕ್ಕ ಸ

ಮೆಚ್ಚು ಮಾಟಕ್ಕ ||

ನೆಲದವರು ನಿದ್ದಿಯ ಸ ವಾಲು

ಮೂರು ಮುಕ್ಕಾಲು

ಮೂರು ಮುಕ್ಕಾಲು ಸ

ಅರಹುಚ್ಚು ಎಚ್ಚತ್ತರು ಕೋಡ ಸ

ಬೆಳುದಿಂಗಳ ನೋಡ ಸ ||

ಮದುಮಗಳ ಕಣ್ಣಿನ ಸ ಬಗೀ

ಚಂದಿರನ ನಗಿ

ಸುತ್ತ ಹರಿದಸದ ಸ

ಸುತ್ತ ಹರಿದಸದ ||

ಕಂಡವರ ಬಾಳು ಮರಿಸ್ಯದ

ತಣ್ಣಿ ಗಿರಸ್ಯದ

ತಣ್ಣಿ ಗಿರಸ್ಯದ ಸ

ಇದು ಮಾಯಕಾರರ ಬೀಡ ಸ

ಬೆಳುದಿಂಗಳ ನೋಡ ಸ ||

ಸೂಸಿರುವ ನಗಿಯ ಬಗೀರಿ

ಮದಾ ತಲಿಗೇರಿ-

ಧಾಂಗ ಟಿಂಹಕ್ಕ ಸ

ಹಾಂಗ ಟಿಂಹಕ್ಕ ||

ನಾದಲೀಲೆ

ಚೀರ್ದದ ಗಿಡಾ ಬಿಟ್ಟೋಡಿ

ಗಿಡಕ ಸುತ್ತಾಡಿ

ಗಿಡಕ ಸುತ್ತಾಡಿಸ

ಬೆಪ್ಪಾಗೆದ ಕಾಡೂಮೇಡ ಸ

ಬೆಳುದಿಂಗಳ ನೋಡ ಸ ||

ಮರ ಮರದ ಗೊನ್ನೀಗೆ ಕೂತು

ಹಾರಿ ಮೈ ಸೋತು

ತೆಪ್ಪಗ ಸ ಗಾಳಿ ಸ

ತೆಪ್ಪಗ ಸ ಗಾಳಿ ||

ತೂಕಡಸತದ ತಾನೀಗ

ಜಂಪು ಬಂಧಾಂಗ

ಜಂಪು ಬಂಧಾಂಗ ಸ

ಇದು ಅದರ ತುಪ್ಪಳದ ಗೂಡ ಸ |

ಬೆಳುದಿಂಗಳ ನೋಡ ಸ ||

ಹೂತದ ಸುಗಂಧೀ ಜಾಲಿ

ಗಮ ಗಮಾ ಬೇಲಿ

ತುಳುಕತದ ಗಂಧ ಸ

ತುಳುಕತದ ಗಂಧ ||

ಶ್ಯಾವಂತಿ ಹೂವಿನ ಕಂಪು

ಇಡಿಗಿಸಿತು ತಂಪು

ಇಡಿಗಿಸಿತು ತಂಪು ಸ

. ಇದು ಸಾಕು ಬೇರೆ ಏನು ಬ್ಯಾಡ ಸ

ಬೆಳುದಿಂಗಳ ನೋಡ ಸ ||

ದಣಿಸಿದಾ ಹೆಗಲು ಹಿಂಗ್ಯದ .

ಕತ್ತಲಿಂಗ್ಯದ

ನಾದಲೀಲೆ

ಬೇರೆ ಈ ಕಾಲ ಸ

ಬೇರೆ ಈ ಕಾಲ ||

ನಡು ನಿದ್ವಿಯೊಳಗ ಇದ್ದಾಂಗ

ಕನಸು ಬಿದ್ದಾಂಗ

ಕನಸು ಬಿದ್ದಾಂಗ ಸ

ತೆರೆದದ ತಣವಿಕ್ಕೇ ನಾಡ ಸ

ಬೆಳುದಿಂಗಳ ನೋಡ ಸ

ಜಗ ಧವಳ ಗಂಗ್ಯಾಗ ಮುಳುಗಿ

ಮೈ ಮನಾ ಬೆಳಗಿ

ಸಮಾಧಿಯು ಹತ್ತಿ ಸ

ಸಮಾಧಿಯು ಹತ್ತಿ ||

ನೋಡನೂ ಬೆಳ್ಳಗಾಗ್ಯಾವ

ತೆನೀ ಮಾಗ್ಯಾವ

ತೆನೀ ಮಾಗ್ಯಾವ ಸ

ಹಾಲುಣಿಸು ಎಲ್ಲಕೂ ಪಾಡ ಸ

ಬೆಳುದಿಂಗಳ ನೋಡ ಸ ||

ಅರೆ ಮರವು ಮಾಡುವೀ ಬಂಧ

ಯಾವುದೀ ಭಂಧ

ಯಾವುದೀ ಧಾಟಿ ಸ

ಯಾವುದೀ ಧಾಟಿ ? ||

ಸವಿರಾಗ ಬೆರಸಿದ ಸ ಉಸಿರು.

ಇದಕ ಯಾ ಹೆಸರು

ಇದಕ ಯಾ ಹೆಸರ ಸ ?

ಅಂಬಿಕಾತನಯನ ಹಾಡ ಸ

ಬೆಳುದಿಂಗಳ ನೋಡ ಸ ||

೪೭. ತಾಯಿ

ಯಾರಿಗಿಂತ ಯಾರು ಹೆಚ್ಚು ?
ಯಾರಿಗಿಂತ ಯಾರು ಕಡಮೆ ?
ಹೆಚ್ಚು-ಗಿಚ್ಚು ಕಡಮೆ-ಗಿಡಮೆ
ಎಂಬುದೆಲ್ಲ ಇಚ್ಛೆಯಾಟ.

ತಾಯಿಗಿಂತ ಯಾರು ಹೆಚ್ಚು ?

ಬಸಿರ ಕುತ್ತ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು
ಬಯಕೆಗಾಗಿ ಕಾಡಿಬೇಡಿ
ಬೇನೆತಂದು ಬಳಲಿ ಹೆತ್ತು
ನಕ್ಕರಾರೋ ನನ್ನ ಚೆನ್ನ ?

ಮೊಲೆಯನೂಡಿ ಮೊಗವ ನೋಡಿ
ಎಣ್ಣೆ ಹೂಸಿ ಬೆಚ್ಚನೆರೆದು
ಹಾಸಿಹೊಚ್ಚಿ ಹಾಡಿಗೀಡಿ
ನಲಿದರಾರೋ ನನ್ನ ಚೆನ್ನ !

ಹೆಗಲನಿರುಳನೊಂದು ಮಾಡಿ
ಹೊಟ್ಟೆ ನೆತ್ತಿಗಾಗಿ ನಿನ್ನ
ಎಣ್ಣೆ ಬೆಣ್ಣೆ ಹಾಲು ತರಲು
ಅಲಿದರಾರೋ ನನ್ನ ಚೆನ್ನ ?

ತೊದಲ ಮಾತ ತಪ್ಪು ಹೆಜ್ಜೆ
ತೊಂಡುನಗೆಯ ತೊಂಡೆಬಾಯ
ಕಂಡು ಕಂಡು ಮುತ್ತನಿಟ್ಟು
ಒಲಿದರಾರೋ ನನ್ನ ಚೆನ್ನ ?

ನಾದಲೀಲೆ

ಮಗನ ದುಃಖಕಾಗಿ ಕೊರಗಿ

ಮಗನ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಸೊರಗಿ

ಮಗುವೆ ಜಗವದಾಗಿ ತೋರಿ

ಬೆಳೆದರಾರೋ ನನ್ನ ಚೆನ್ನ ?

ನಲ್ಲನಿತ್ತ ಮುತ್ತನೊಂದ

ತನ್ನ ಹಾಲಿನಿಂದ ತೊಳೆದು

ಕಣ್ಣು ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಬೆಳಗಿ

ಕುಣಿದರಾರೋ ನನ್ನ ಚೆನ್ನ ?

ತಾಯಿಗಿಂತದಾರು ಹೆಚ್ಚು ?

ಯಾರು ಹೆಚ್ಚು ? ಯಾರು ಹೆಚ್ಚು ?

ತಾಯಿಗಿಂತ ತಾಯ ಬಾಯಿ |

ಮಾತನಾಡಿ ಮುತ್ತನಿತ್ತು

ಹಾಡಿನೊಂದ ಗುಟ್ಟು ಕುಡಿಸಿ

ಕಥೆಯದೊಂದು ಕುಟ್ಟು ಹಾಕಿ

ನೋಡಲಾಡಲೋಡಕಲಿಸಿ

ಮಾತಿನೊಂದು ಮಂತ್ರದಿಂದ

ನಮ್ಮ ದೇಹಯಂತ್ರ ನಡೆಸಿ-

ದಂಥ ನಮ್ಮ ತಾಯ ಬಾಯ

ಅಮಾತೆ ಜನ್ಮದಾತೆ !

ಒಡಲ ಹುಟ್ಟು ಮೊದಲ ಹುಟ್ಟು;

ಮಾತಿನಿಂದ ಪೂತನಾಗಿ

ತಾಯಿ ಮನದ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ

ಅವಳ ಎದೆಯು ಗರ್ಭಗುಡಿಯ

ಮಿಣುಕು ಮಿಣುಕು ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ

ಮುಗುಳ ನಗೆಯನರಳಿಸುತ್ತ
 ನಿಲ್ಲಲಾಗ ಮರಳು ಹುಟ್ಟು.
 ಆ ಹುಟ್ಟಿ ನಮ್ಮ ಹುಟ್ಟು—
 ನಮ್ಮ ಜನ್ಮದೆಲ್ಲ ಗುಟ್ಟು
 ಅಲ್ಲಿ ಇಹದು ಅಲ್ಲಿ ಇಹದು.

ಮಾತಿಗಿಂತ ಏನು ಹೆಚ್ಚು ?
 ತಾಯಿ ಮಾತಿಗಿಂತ ತಾಯಿ
 ಹೆಚ್ಚು ಎಂಬೆ ಅಯ್ಯೋ ಹುಚ್ಚೆ !
 ಅವಳ ಪ್ರೀತಿ ಅವಳ ರೀತಿ
 ಕಾಲು ಪಾಲು ಮೆಚ್ಚು ನಚ್ಚು
 ಕಾಲು ಪಾಲು ಮೋಹ ಹುಚ್ಚು;
 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ ಅಬ್ಜ ವರ್ಷ-
 ದಿಂದ ಬಂದ ಜನುಮದೊಂದೆ
 ಕಡಲಿನೊಡಲ ಸಿಂಪಿನಂತೆ
 ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಅವನ ತಾಯಿ.

ಕವ್ವು ನೀರ ಕುಡಿಯಬಹುದು
 ಉಪ್ಪು ನೀರ ಬಾಳು ಸಲ್ಲ,
 ಬಾಳು ಸಲ್ಲದೆಲ್ಲ ಅಹುದು
 ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗು
 ಉಪ್ಪು ನೀರೆ ಉಪ್ಪು ನೀರು
 ಅದರ ಮೇಲೆ ಒಪ್ಪಹಾಕಿ-
 ದಂತೆ ಮೂಡಿ ಮುಳುಗುವಂಥ
 ನಗೆಯು ಕಾಣೋ ಬರಿಯ ಬುರುಗು !

೪೮. ಕವನ

ಗಾಳಿ ಕಿರಿಸುಳಿ ಹುಟ್ಟಿತು
ತಾನೆ ತುಸ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟಿತು |
ಮೆಲ್ಲನೆದೆಯನು ತಟ್ಟಿತು
ಅದುವೆ ಆಗನ ಮುಟ್ಟಿತು |
ಕಣ್ಣು ಬಣ್ಣವನಿಟ್ಟಿತು
ಉಸಿರು ನಡೆಗೆಯ ಕೊಟ್ಟಿತು
ನೆವಕೆ ನುಡಿಯನ್ನುಟ್ಟಿತು
ಕವನ-ವೇಷವ ತೊಟ್ಟಿತು |

* * *

ಅದರ ಕಿರಿನುಡಿ ಬಿಟ್ಟಿತು
ಕಲ್ಲಿದೆಯೊಳೂ ನಟ್ಟಿತು |
ಕೊಂಡೆನಾಲಿಗೆ ಸುಟ್ಟಿತು
ಹುಸಿಯ ಕೆಡವಿತು ಕುಟ್ಟಿತು |
ದುಗುಡಗಳ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿತು
ಮಲಿತವರ ತಲೆ ಮೆಟ್ಟಿತು |

* * *

ಅದರ ನೋಟವು ಬಟ್ಟಿತು
ನಾಕ ನರಕವ ಮುಟ್ಟಿತು |
ಕರುಳ ಕರೆಗೋಗೊಟ್ಟಿತು
ನಲಿಸಿ ಸಂತಸಬಟ್ಟಿತು |
ಪೂತಚಲುವಲಿ ಪಟ್ಟಿತು
ಒಲವಿನೊಲವನು ಒಟ್ಟಿತು |
ಜೇನುಹುಟ್ಟಿಯ ಕಟ್ಟಿತೋ
ಹಾಡುಹುಟ್ಟಿತೋ ಹುಟ್ಟಿತು |

ಸಾಢಲೀಲೆ

ಹಾಡಿನಲೆಯಲೆ ಅಲೆದಿತು
ತಾರೆಬಳಗವು ಕೆಲೆದಿತು |
ಋತುಗಳೊಳು ನೆಲ ನಲಿದಿತು
ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರನಿಗೊಲೆದಿತು |
ಜೀವ ಜೀವ್ಗಳಸೋತವು
ಸವಿಯ ಸುಗ್ಗಿಗೆ ಸೋತವು |
ಭೂತವೂ ಜಡಜಾತವೂ
ಇದರೊಳೋತನ್ನೋತವು ||

---

೪೯. ಕನ್ನಡದ ಕಂದವ್ವನ ಲಾಲಿ

ಓರ್ವ ತಾಯಿಯು ತನ್ನ ಕೂಸಿರುವ ತೊಟ್ಟಿಲವ ಕೈಯಿಂದ
ತೂಗುತಿಹಳೋ

ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿರುವಂಥ ನಾಡನ್ನೆ
ನೂಗುತಿಹಳೋ || ವ ||

ನೆಚ್ಚ ನಾಟಿಸುವಂಥ ಮೆಚ್ಚು ಮಾಟವ ಮಾಳ್ವ ಮೊಗವುಳ್ಳ
ಮಗಳೆ ಜೋ ಜೋ

ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಸುವ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದರೆನಗೆಯುಳ್ಳ ನನ್ನ ಎದೆ-
ಮುಗುಳೆ ಜೋ ಜೋ ||

ನಿನ್ನ ತಳಿ ಬಳೆಯಲಾ ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಕರಿಕೆ ಕಳ್ಳಿಯೊಲು
ಕಂದ ಜೋ ಜೋ

ನಿನ್ನ ಹೊಳೆ ಹರಿಯಲಾ ಕೊಳ್ಳ ಕೊಳ್ಳಗಳಲ್ಲಿ ತಾವರೆಯ
ಬಳ್ಳಿ ಜೋ ಜೋ ||

ಮುಗಿಲಿನೊಳು ತೊಟ್ಟಿಲವ ಕಟ್ಟಿಸುವೆ ಹೊಟ್ಟೆಯಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂ-
ದವ್ವ ಜೋ ಜೋ

ಹೆಗಲು ನಸುಕಿನ ಬಸುರಿನಿಂದ ಮೂಡುವ ತೆರದಿ ನನ್ನ ಕಂ-
ದವ್ವ ಜೋ ಜೋ ||

ಎಂದು ಬಂದೀ ಎಂದು ಹಾದಿ ನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದೆ ನಾನು ನೆರೆ
ನಂಬಿ ಜೋ ಜೋ

ಆಟಪಾಟಗಳಲ್ಲಿ ನೋಟಕೂಟಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡ
ಗೊಂಬಿ ಜೋ ಜೋ ||

ನಾವಲೀಲೆ

ಸದ್ವ ಮುದ್ದಾಗಿದ್ದ ಮೋಹ ಮಮತೆಯ ಮೂರ್ತಿ ನೀನಾಗಿ
ಬಂದೆ ಜೋ ಜೋ
ಮದ್ದು ಹರೆಯದ ಮದಕೆ-ತಾಯಿ' ಹೆಸರಿನ ಕೀರ್ತಿ-ನೀನಾಗಿ
ತಂದೆ ಜೋ ಜೋ ||

ಸಹ್ಯವಾಯಿತು ಬಾಳ್ವೆ-ನಿನ್ನ ಚಿಂತಾಮಣಿಯು ತುಂಬಿತುಡಿ-
ಯನ್ನು ಜೋ ಜೋ
ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಶೃಂಗದೊಡನೆ ನನ್ನ ತುಂಗಸ್ತನದ ಹಾಲು ಕುಡಿ-
ದಿನ್ನು ಜೋ ಜೋ ||

ನಾಳೆ ಬೆಳಗಿನವರೆಗೆ ಮಲಗು ಸಂಪಿಂವಾಗಿ ಆತ್ಮ-ತನು-
ಜಾತೆ ಜೋ ಜೋ
ನಾಳೆ ಬೆಳಗಿನವರೆಗೆ ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತನ ತೊದಲು
ಮಾತೆ ಜೋ ಜೋ ||

*

*

*

*

ಲಾಲಿಪರೆ ಲೀಲೆಯಲ್ಲೊಲಿದ ಲಾಲಿಯನೀಗ ಲಾಲಿಸಿರಿ,
ಲಾಲಿ, ಜೋ ಜೋ
ಮಾಲಿಪರೆ ಆಲಿವರೆ, ತಾಯಿ-ಮಗಳನ್ನೀಗ ಮಾಲಿಸಿರಿ,
ಲಾಲಿ ಜೋ ಜೋ

ಜಂ. ಭಾವಗೀತೆ

“ಭೃಂಗದ ಬೆನ್ನೇರಿ ಬಂತು ಕಲ್ಪನಾ ವಿಲಾಸಾ”

ಮಸೆದ ಗಾಳಿ ಪಕ್ಕ ಪಡೆಯುತಿತ್ತು ಸಹಜ ಪ್ರಾಸಾ

ಮಿಂಚಿ ಮಾಯವಾಗುತಿತ್ತು ಒಂದು ನುಂದಹಾಸಾ

ಭೃಂಗದ ಬೆನ್ನೇರಿ ಬಂತು . . . .

ಏನು ಏನು ? ಜೇನು ಜೇನು ? ಎನೆ ಗುಂಗುಂ ಗಾನಾ

ಹಿಂಕಾರದ ಶಂಖನಾದಕಿಂತ ಕಿಂಚಿದೂನಾ

ಕವಿಯ ಏಕತಾನ ಕವನದಂತೆ ನಾದಲೀನಾ

ಭೃಂಗದ ಬೆನ್ನೇರಿ ಬಂತು . . . .

ಒಡಲ ನೂಲಿನಿಂದ ನೇಯುವಂತೆ ಜೇಡ ಜಾಲಾ

ತನ್ನ ದೈವರೇಷೆ ಬರೆಯುವಂತೆ ತಾನೆ ಭಾಲಾ

ಉಸಿರಿನಿಂದ ಹುಡುಕುವಂತೆ ತನ್ನ ಬಾಳ ಮೇಲಾ

ಭೃಂಗದ ಬೆನ್ನೇರಿ ಬಂತು . . . .

ತಿರುಗುತಿತ್ತು ತನ್ನ ಸುತ್ತ ಮೂಕಭಾವ ಯಂತ್ರಾ

ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಡಿನುಡಿಯುವ ಮಂತ್ರಾ

ಮೂಡಿ ಮೂಡಿ ಮುಳುಗಿ ಮುಳುಗಿ ಮೊಳಗುವೊಲು ಸ್ವತಂತ್ರಾ

ಭೃಂಗದ ಬೆನ್ನೇರಿ ಬಂತು . . . .

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸೃಷ್ಟಿದೇವಿಗಿಟ್ಟ ಧೂಪ ಧೂಮಾ

ಲಹರಿ ಲಹರಿ ಕಂಪಬಳ್ಳಿ; ಚಿತ್ತರಂಗ ಭೂಮಾ

ದಾಂಗುಡಿಗಳ ಬಿಡುತಲಿತ್ತು ಅರಳಲಿತ್ತು, ಪ್ರೇಮಾ

ಭೃಂಗದ ಬೆನ್ನೇರಿ ಬಂತು . . . .

ನಜ್ರಮುಖನ ಚಾಚಿ ಮುತ್ತಿತ್ತು ಹೂವ ಹೂವಾ

ನೀರ ಹೀರಿ ಹಾರುತಿತ್ತು ನೀರಸವಾ ಜಾವಾ

ಅಯ್ಯೋ ನೋವೆ ! ಅಹಹ ಸಾವೆ ! ವಿಫಲ ಸಫಲ ಜೀವಾ

ಭೃಂಗದ ಬೆನ್ನೇರಿ ಬಂತು . . . .

ಗಾಳಿಯೊಡನೆ ತಿಳ್ಳಿಯಾಡುತಾಡುತದರ ಓಟಾ
ದಿಕ್ಕುಟಗಳ ಹಾಯುತಿತ್ತು; ಅದರ ಬಿದಿಗೆ ನೋಟಾ
ನಕ್ಕ ನಗುವ ಚಿಕ್ಕೆಯೊಡನೆ ಬೆಳೆಸುತಿತ್ತು ಕೂಟಾ
ಭೃಂಗದ ಬೆನ್ನೇರಿ ಬಂತು....

ಅಂತು ಇಂತು ವ್ರಾಣತಂತು ಹೆಣೆಯುತಿತ್ತು ಬಾಳಾ
ಅಲ್ಲು ಇಲ್ಲು ಚೆಲುವು ನಿಂತು ಹಾಕುತಿತ್ತು ತಾಳಾ
' ಬಂತೆಲ್ಲಿಗೆ ? ' ಕೇಳುತಿದ್ದ ನೀಯನಂತ ಕಾಳಾ
ಭೃಂಗದ ಬೆನ್ನೇರಿ ಬಂತು....

ಮಾತು ಮಾತು ಮಧಿಸಿಬಂದ ನಾದದ ನವನೀತಾ
ಹಿಗ್ಗಬೀರಿ ಹಿಗ್ಗಲಿತ್ತು ತನ್ನ ತಾನೆ ಪ್ರೀತಾ
ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ ಸ್ವಾರ್ಥವಿಲ್ಲ ಬರಿಯ ಭಾವಗೀತಾ
ಭೃಂಗದ ಬೆನ್ನೇರಿ ಬಂತು....

ಭೃಂಗದ ಬೆನ್ನೇರಿ ಬಂತು ಕಲ್ಪನಾ ವಿಲಾಸಾ
ಮಸೆದ ಗಾಳಿ ಸಕ್ಕ ಸಡೆಯುತಿತ್ತು ಸಹಜ ವ್ರಾಸಾ
ಮಿಂಚಿ ಮಾಯವಾಗುತಿತ್ತು ಒಂದು ಮಂದಹಾಸಾ
ಭೃಂಗದ ಬೆನ್ನೇರಿ ಬಂತು....

ನೊದಲ ಚರಣಗಳು

			ಪುಟ
ಅಂದು ಅಲ್ಲಿ ದೇಗುಲದಲಿ ..	...	....	.. ೧೭
ಅಗೋ ಅಲ್ಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ	..	....	.... ೨೪
ಅಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿ ಇಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿ—		...	.. . ೬೦
ಅಕೃತಿಯನಡಗಿಸಿದ ಆಕಾರವೇ ! ಏಕೆ ಮಿಸುಗುದದಲಿಂತು ನಿಂತೆ		...	... ೫೭
ಅಡದಿರು ಮನದನ್ನೆ ..	...	....	... ೬೩
ಇದೊ ಸಂಜರೆ, ಅದೊ ಮುಗಿಲು !	...	.	... ೪೩
ಉತ್ತರಧ್ರುವದಿಂ ದಕ್ಷಿಣಧ್ರುವಕ್ಕೂ	....	-	.... ೫೦
ಎಲ್ಲಿ ಮರೆಯುವೆಯೋ	...	...	... ೫೧
ಎಲ್ಲಿರುವೆ ರಾಜಗಂಭೀರಾ—ನೀರಾ	....	....	.... ೫೨
ಓರ್ವ ಪಾಯಿಯು ತನ್ನ ಕೂಸಿರುವ ತೊಟ್ಟಿಲವ ಕೈಯಿಂದ			
ತೊಗುತಿಕಳೋ	....	....	... ೮೨
ಕಾಣುವ ಕಣ್ಣುಟ್ಟಿಲ್ಲ ...	..	....	.... ೪೪
ಕುಣಿಮುಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟವು ಮಾಡಲು ನಿನ್ನ	....	....	.... ೪೦
ಕುರುಡರಲಿ ಮೆಳ್ಳಿರಲಿ ಕಪ್ಪು ಕನ್ನಡಕವಿರೆ	....	....	... ೫೩
ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣಾ ಕುಣಿಯುತ್ತಲಿತ್ತು	....	..	.... ೩೮
ಕೋಲು ಸಖೀ, ಚಂದ್ರಮುಖೀ, ಕೋಲೆ ನಾದಲೀಲೆ		....	.... ೧
ಗಾಳಿ ಕಿರಿಸುಳಿ ಹುಟ್ಟಿತು ...	..	....	... ೮೦
ಗಾಳಿಯು ಸುಳಿ ಸುಳಿ ಸೂಸುವದು	....	....	.... ೨೯
ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಬೆನ್ನ ಬಳಿ ವಿಶಾಲವೃಕ್ಷ ಬೆಳೆದಿದೆ		....	.... ೧೮
ನಾನೊಂದ ನೆನೆದರೆ ನೀನೊಂದ ನೆನೆಯುತಿ ..		....	... ೫೪
ನಾನು ಬಡವಿ ಆತ ಬಡವ ..	...	....	.... ೫೯
ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ	....	....	.... ೬೭
ನಿಗಿ ನಿಗಿ ಮುಗಿಲು	....	...	.. . ೨೧
ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನ ತಿದಿಯಲ್ಲಿ	....	.. .	... ೪೫
ನಿದ್ದೆ ಗಡಲಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ...	....	....	.... ೬
ನಿರ್ಭಯಾ, ನಿನ್ನ ನಾಡಿಸ್ಸಂದ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಸ್ವಚ್ಛಂದ		....	.... ೧೪
ನೀ ಮುಳ್ಳ ಜಾತಿಯ ಹೆಣ್ಣು	....	....	.... ೫೫
ನೀ ಹೀಂಗ ನೋಡಬ್ಯಾಡ ನನ್ನ	....	....	.... ೫೮
ನೆರೆಯ ಮಂದಿಯ ಮಂದಿಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು	...	...	... ೧೨

ಮೋರೀ ನೀನು, ನಾನು ಮೋರಾ	...	...	...	೫೬
ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ ಕನಸುಗಳೇ	...	...	...	೧೫
ಬಂತಿದೊ ಶೃಂಗಾರಮಾಸ	...	...	...	೬೨
ಬಾಳಗರುಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಅಳು ಬಂತು ಕಹಳೆ ಹಿಡಿದು	...	...	...	೨೮
ಬೆದೆಯರಿತು ಹದಮಾಡು ಹೃದಯದೀ ಹೊಲವನ್ನು	...	...	...	೧೩
ಬೆಳುದಿಂಗಳ ನೋಡಸ	...	...	...	೭೩
ಭೂಮಿತಾಯಿಯಾ	...	...	...	೩೬
“ ಭೃಂಗದ ಬೆನ್ನೇರಿ ಬಂತು ಕಲ್ಪನಾ ವಿಲಾಸಾ ”	...	...	...	೮೪
ಮಂದವಾಗುತ್ತ ಬರಲು ಮುಂದಿರುವ ಒಡವೆಗಳು	...	...	...	೮
ಮಲ್ಲಾಡದ ಗಿಣಿಯೇ ನೀನಿ-	...	...	...	೯
ಮುಗಿಲ ಮೇಲ್ಬದಿಯಿಂದ	...	...	...	೪೯
ಮೊಪಲಗಿತ್ತಿಯಂತೆ ಮೆರೆಯುವಿಯೇ ತಾಯಿ	...	...	...	೪೧
ಯಾರಿಗಿಂತ ಯಾರು ಹೆಚ್ಚು ?	...	...	...	೭೭
ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳೋಣು ಬ್ಯಾಡಾ	...	...	...	೨೦
ಶುಭ ನುಡಿಯೆ	...	...	...	೩
ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದೋಂ	...	...	...	೪೬
ಸಂಜೆಗೆಂಪು ಮೊದಲು ಹಿಂದೆ	...	...	...	೨೨
ಸಾವು ತನ್ನ ಹಸಿವ ಕಳೆಯೆ	...	...	...	೩೧
ಹಗಲಿರುಳಿನ ತೆರೆಮರೆ ತೆರೆದಾಟದ ಸರಿ ತೂಕ	...	...	...	೨೬
ಹಸುಗೂಸು ಮಲಗಿಹುದು...	...	...	...	೧೯
ಹೆಸರು ರತ್ನಾಕರ	...	...	...	೩೪
ಹೊಗರುಗಣ್ಣು, ನಿಗುರಿದ ಕಿವಿ	...	...	...	೨೭
ಹೊಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಬೇಡಿತು ಹೆಂಡತಿಯ ಶಿವಗೆ	...	...	...	೩೯

ಕವನಗಳ ಭಾವ ಸಂದರ್ಭ ಸೂಚನೆ

೧. ಜೀವನದ ತಾಲ-ಲಯಾನುಸಾರಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಾದ ತನ್ಮಯತೆ ಇದೆ. ಮರಣದ ಭಯ ಬೇತಾಲಕ್ಕೆ ಎಳೆಯುವದು. ಜೀವನದ ತನ್ಮಯತೆ ಬೆಳಕು, ಹೂವು, ಹೇಣಿ, ಹಸುಗಳ ಜೀವನದಲ್ಲೂ ದಿನವೂ ಕಂಗೊಳಿಸುವದು.

೨. ಮಬ್ಬಗವಿವ ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ನಸುಕು ಹರಿಯುವವರೆಗೂ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ಅಶುಭ ಸೂಚಕ ಧ್ವನಿಗಳು, ಘಟನೆಗಳು ಜೀವನವನ್ನು ತಲ್ಲಣಗೊಳಿಸುವವು. ಆದರೆ ಬೆಳಕಿನ ಹತ್ತಿರದ ಒಂದು ಶುಭಧ್ವನಿ ಉಲಿದರೆ ಸಾಕು, ಜೀವನಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಜೀವ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

೩. ಒಂದು ಕನಸಿನ ಸ್ಮರಣೆ. ದಿಗಂಬರನಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಕೊಡುವ ಕಾಲ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಿಗೂ ಬರುವದು. ಆಗ ದೇವಕನ್ನಿಕೆಯರ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಅಧೋಗತಿಯ ಲಹರಿಗಳಿದರೆ ಆ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗುವದು. ಆದರೆ ಈ ಪರೀಕ್ಷೆ ಜೀವನವನ್ನು ಏಳು ಎಂದು ಎಬ್ಬಿಸಲಿಕ್ಕೆ; ಕೆಡಹಲಿಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲ.

೪. ಒಂದು ಕಾಣ್ಕೆ. ಹೊರಗಿದ್ದಂತೆ ಒಳಗೊಂದು ಜೀವನ ಇದೆ. ಅದರ ಬೆಳಕಿನ ಮುಂದೆ ಹೊರಗಿನದು ಕತ್ತಲ. ಆದರೆ ಅದು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವದು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪ. ಆದರೆ ಆ ಬೆಳಕು ಚಿಕ್ಕೆಯಾಗಿ ರೂಪಗೊಂಡು ಧ್ರುವದಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಕರ್ಷಿಸುವಾಗ ಮೈಯೇ ಉರಿ ನಾಲಿಗೆಯಂತೆ ಊರ್ಧ್ವಮುಖವಾಗಿ ಏರುವದು.

೫. ಎಲ್ಲ ಜೀವಗಳಿಗೂ ತಮ್ಮ ಹಳೆಯ ಹಿಂಡನ್ನಗಲಿದಾಗ ತಮ್ಮ ಹೊಸ ಜೀವನದ ನಾಡನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಲ ಬರುತ್ತದೆ. ಶ್ರದ್ಧಾಬಲದಿಂದಲೇ ಜೀವದ ಗಿಣಿ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಮೂಡಲದತ್ತ ಪಯಣ ಬೆಳಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

೬. ಧೈಯ ದೀಕ್ಷಿತವಾದ ಜೀವ ಕೊರಳಪಟ್ಟಿಯಿದ್ದ ನಾಯಿಯಿದ್ದಂತೆ. ಗುರುತ್ವಾಕರ್ಷಣದಿಂದ ತನ್ನ ಧೈಯದತ್ತ ಸಾರಿದಾಗ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ಎಷ್ಟು ತಡೆದರೂ ನಿಂತರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಗುರಿಯದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಆಶ್ರಯವಿಲ್ಲ. ಆಗ ನಾಯಿಯ ಕೂಗು ನಾಯಕರಿಗಾಗಿ.

೭. ಅವರವರ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲಾಗಿ ನಿಂತ ಅವರವರ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞ ಬಬ್ಬನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಹೊಲ ನಾವು ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಕೂಳು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜೀವನದುದ್ದ ಬರಗಾಲ.

೮. ಜೀವನ ಒಂದು ಮಹಾಸಾಗರ. ಜೀವ ಒಂದು ಮೀನವೂ ಹೌದು, ಅನೆಯೂ ಹೌದು. ಆದರೆ ಮಹಾಸಾಗರವನ್ನು ಹಸಿವೆಹೋಗಿ ಕಾಣುವ ಗಂಡುತನ ಮೈಗೊಂಡು ಒರುವವರೆಗೂ ಈ ಎಳೆದಾಟ ಈ ಏಳುಬೀಳು ಜೀವನದ ಗುಡಿಯ ಒಂದು ಸಾಧಕ.

೯. ಅಲಿಖಿತ ನಾಟಕದೊಳಗಿನ ಒಂದು ಹಾಡು. “ಇನ್ನೂ ಯಾಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ” ಎಂಬ ಹಾಡನ್ನು ಕೇಳಿದ ನಾಯಕನೇ ಈ ಹಾಡನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮನುಷ್ಯದೇದ ಗಳಲ್ಲಿ ಪಶುಜೀವನ ಸಾಗಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಹೇಸಿ ಜೀವನ ರಂಗದಿಂದ ನಿವೃತ್ತನಾಗಲು ನಿಂತ ವೀರ ವಿರಕ್ತ ಜೀವನ ಒಂದು ತನ್ನ ಎಳೆತನದ, ಹುಡುಗತನದ, ತಾರುಣ್ಯದ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಮರಳಿ ತನ್ನೆದೆಗೆ ಕರೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇಂಥ ಕರುಣೆಯ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಒಂದು ಸಂಧಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಲೆಯೆತ್ತುವದುಂಟು.

೧೦. ಕನಸಿನ ಉಲ್ಲೇಖ. ಒಂದು ಅನುಭವದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಏರುವಾಗ ಹೃದಯದ ದೇಗುಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಧುವನ್ನು ಹೂಡಿನಿಯಾಗಿಯೇ ಆದರೂ ಪ್ರಕಾಶವು ಆಕಾರವೊಟ್ಟು ನಿಲ್ಲುವವರೆಗೆ ಕುಡಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

೧೧. ಗೆಳೆಯ ಮಧುರಚಿನ್ನರಿಗೂ ನನಗೂ ಇರುವ ಒಳಜೀವದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕುರಿತು ರೂಪುಗೊಂಡು ಬಂದ ಒಂದು ಕನಸನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದ ಭಾವಗೀತ. ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ರೂಪವಾಗಿ ಮಧುರಚಿನ್ನರು ಈ ಮೊದಲೇ ಒಂದು ಕವನ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಜೀವನಕ್ಕೂ ಮಹಾ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿ ನಿಂತ ಶಕ್ತಿ ಒಂದೇ. ಅದರೂ ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿ ಎರಡು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ.

೧೨. ತಾಯಿಯ ಮೈಯು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಾಗಲೂ ಜೀವ ಕೂಸಿನಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ‘ಒಡಲೆರಡು ಜೀವವೊಂದು’ ಎಂಬ ಈ ಕರುಣ ಮಧುರಾಂಜನವನು ತಾಯಿಯಂತೆ ಕಂಡವರಾರು?

೧೩. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾವು ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಅಡುವ ಮಾತು, ನಡೆಸಿದ ಅಟ ಜನಾಂತಿಕ ದಂತೆ ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಹೋಯಿ ಅಟವಾಗಿ ರಮ್ಯವೆನಿಸುವದು. ಅಂತೆಯೇ ಅವರಿಗೆ ಅಜ್ಜಿ ಹೇಳುವ ಯಕ್ಷ ಗಂಧರ್ವ ಕತೆಗಳ ಅಗಮ್ಯ ಆಕರ್ಷಣೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುದ್ದು ಮಗು-ಜೀವಕ್ಕೆ ಅದರ ಅಂತರಂಗವನ್ನರಿತ ಒಂದು ಕವಿ-ಜೀವ ಈ ಕಲ್ಪನೆಯ ಕವನ ಹೇಳುತ್ತಿದೆ.

೧೪. ಜೀವನದೊಳಗಿನ ಪ್ರಖರತೆಯಂತೆಯೇ ಅದರಿಂದ ಬರಲಿರುವ ಕರುಣಾ ವರ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ರಮ್ಯತೆಯಿರುವಂತೆ ನಿರ್ಗರ್ವದ ಋತುಮಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ.

೧೫. ನಂದನವನದಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಬಂತಂತೆ. ಅದರ ಅದರ ಹೂವಿನ ಮಳೆಯೆಲ್ಲ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಂತೆ.

ಪಾಪಾಪ ಸಮುದ್ರ ಮಂಥನದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಚತುರ್ದಶ ರತ್ನಗಳಲ್ಲೊಂದಂತೆ. ಇದರ ಹಿಂದೆ ಅಡಗಿರುವ ಇತಿಹಾಸ ಯಾವುದೇ ಇರಲಿ, ಈ ಹೂವು ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ನವನವೋನ್ಮೇಷ ವನ್ನು ತರುವದು. ದಿವ್ಯ ಜೀವನದ ಅಭಿವ್ಯಯ ಕುರುಗು ಈ ಹೂವು—ಎಂದು ಒಳಗಂಡವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

೧೬. ಸಾಧನಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ವೊದಲುಸಲ ಶ್ರಾವಣನ ದರ್ಶನವಾದುದು ಹೀಗೆ.

೧೭. ಋತುಗಳ ರಿಂಗಣಗುಡತದಲ್ಲಿ ಜೀವನದ ಅಮೃತತ್ವಯೊಂದು ಕೇಳಿ ಸುವದು.

೧೮. ಕರು, ಗಿಳಿ, ಮಂಗ, ನಾಯಿ, ಅಳಿಲು ಇವೇ ವೊದಲಾವ ಸತ್ವಗಳು ನನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ನೇಹಸುಬಂಧದಿಂದ ಎಚ್ಚರ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಿವೆ. ಚಿಗರೆ-ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಆದೇನದು? ಆದರೆ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ತಟ್ಟಿದಾಗ ಒಂದು ಕಣ ದಲ್ಲಿಯೂ ಕಡಲೇ ಉಕ್ಕೇರಿ ಬರುವದು. ಇಂಥ ಅನುಭವ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಇದ್ದರೂ ಅದರ ಸ್ಫೂಟಿ ಹಾಗಲ್ಲ.

೧೯ ಇದು ಬರಿ ನಿಸರ್ಗ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲ. ಪ್ರಕಂಚಕ್ಕೆ ಹೊಳೆ ಕಾಲವೊಂದು ಬರುವದಿವೆ ಎಂದು ವೋಡ-ಗುಡುಗು-ಮಿಂಚು-ಸಿಡಿಲು-ಮಳೆಗಳ ಅರ್ಭಟಿಯಿಂದ ಸಾರುವಂತೆ ಪ್ರೇರಿಸುವ ಭಾವನಾಮಾರುತ.

೨೦. ಮನುಷ್ಯನ ಸುಖಕ್ಕೆ ಮನುಷ್ಯರೇ ಅಡ್ಡಾಗಿ ಬರುವಷ್ಟು ನಿಸರ್ಗ ಬರುವ ದಿಲ್ಲ. ನಿಸರ್ಗಕ್ಕೇನು? ಹುಟ್ಟಿದವರ ಮೇಲೂ ಬೆಳಕು ಜೆಲ್ಲುತ್ತದೆ; ಸತ್ತವರ ಮೇಲೂ ಬೆಳಕು ಜೆಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಮಾನವರ ದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ನಿಸರ್ಗದ ಮೇಲೆ ಆರೋಪಿಸುವದ ರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಮಾಯಾವಾದದ ಜಾರು ಕಣವೆಯಿಂದ ಹಾಯ್ದು ಹೋಗುವದರಲ್ಲಿ ಉಪಾಯ ಕಂಡರೂ ಅಪಾಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವದಿಲ್ಲ. ನಿಸರ್ಗದ ರಮ್ಯತೆ, ಜೀವನದ ಭ್ರಮೆ ಇವೆರಡನ್ನೂ ತಪ್ಪಿಸಿ ಜೀವನೇ ತನ್ನ ದಿವ್ಯತ್ವದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುವವರೆಗೆ ಭ್ರಮಿಸುವ ನೆಲಕ್ಕೆ ಉಪ್ಪುನೀರಿನ ಸೆರೆ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ.

೨೧. ಅನ್ನಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೂ ಇರುವ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅರಿತೇ ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕಾಡುವ ದೌರ್ಜನ್ಯದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅನ್ನ ವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ಅಪಚಾರ ಅಪಚಾರಿಗಳ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಮುಳುವು. ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಅನ್ಯಾಯ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಅನ್ಯಾಯ. ಪ್ರಾಣವು ವಿದ್ಯುತ್ತಿಗೂ ಮಹತ್ತರ ವಾದ ದಾಸಕ-ಪ್ರಕಾಶಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಪ್ರಾಣದ ಅ ಪ್ರಕಾಶಕಶಕ್ತಿಯ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ನಾವು ಮಾಡೋಣ. ಅನ್ನದ ಸ್ವಾಮಿತ್ವ ಅದರದು. ಈ ಅಜ್ಞಾನ ವನ್ನು ಹೊಡೆದು ಹಾಕಲು ಈ ಅರಿವಿನ ಅವತಾರವಾಗಬೇಕು.

೨೨. ಹತ್ತು ಅವತಾರಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ಮುತ್ತಿನಂಥ ಅವತಾರ ಬೇಕು. ಅನ್ನದೆ ಅವತಾರವಾಗದೆ ಪ್ರಾಣದ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವಂತೆ ಇಲ್ಲ. ಈ ಅವತಾರವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ ಮಾನವನ ಮನೋಲೋಕದಿಂದ. ಅದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಭಾವಕಷಾಯದಿಂದ ಜ್ಞಾನಕರ್ಮಗಳ ಹಾದಿ ಹೀನವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಮತೀಯತೆಯೇ ಇರಲಿ, ರಾಜಕೀಯತೆಯೇ ಇರಲಿ, ಭಾವಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದವರೆಗೆ ಹೊಸ ಮತ ಹೊಸ ರಾಜ್ಯ ಹೊಸ ಸುಖ ದುಃಖದ ಪರ್ಯಾಯಗಳು. ಈ ನ್ನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮಾನವನಿದ್ದ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ ಅವನ ಮನೋದಾರ್ಬಲ್ಯದ ಪರಮಾವಧಿ.

೨೩. ಇಂದಿನ ರಾಜ್ಯನೀತಿಯ ದುರ್ವಿಪಾಕದ ಒಂದು ಭಾಗ ಎಂದರೆ ಜಗತ್ತಿನ ಅನ್ನವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಒಕ್ಕಲಿಗನಿಗೆ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಸುಖಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಲು ಎಲ್ಲರ ಮುಖ ನೋಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ದುಷ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೀವನಕ್ಕಿಂತ ಮರಣದ ಮಹತಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಾಭಾಸ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ.

೨೪. ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಉಪಾಸಕರು ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಗೋದಲಿಗರು ಬಡವ ರಿಂದಲೂ ಒಂದು ಕಾಸನ್ನು ಕೊಸರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೆಣಗುತ್ತಾರೆ; ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಬಾಣಂತಿ ಯರ ಸಾವು, ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳ ಬಲಿ, ಬಡವರ ಹೊಟ್ಟೆಯುರಿ, ಕಣ್ಣೀರು, ಮಡಿಮೆಗಾರರ ಬಾಯಿಗೆ ಬೀಳುವ ಮಣ್ಣು—ಇವೆಲ್ಲವೂ ಹಣದ ಹಂಚಿಕೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿವೆ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಗುಡಿ ಮಾಡಡಿ, ಅಂಗಡಿ ಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಬರುತ್ತಿದೆ. ಕಾಂಚನಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣೆಲ್ಲ ಇದೇ ನಿಜ. ಅಂದರೆ ಕಾಂಚಾಣವುಳ್ಳವರಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಬರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿ ಉದಯವಾಗುವ ವರೆಗೆ ಕಾಂಚಾಣದ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುವವರ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ತನ್ನ ಕುರುಡುತನದಲ್ಲಿ ತುಳಿಯುವ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

೨೫. ಜಗತ್ತು ಬೇಡುತ್ತಿದೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು. ಜಗತ್ತಿನ ನಿಯಂತಾರರು ಅದಕ್ಕೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು. ರಣದ ಕೊನೆಗೆ ಬರುತ್ತದೆ ಹೆಣದ ಶಾಂತಿ. ಕಾಮು ಕ್ರೋಧಾವಿಷ್ಣುರಾದವರು ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಅಪಾತ್ರರಾಗುತ್ತಾರೆ. ನಿಷ್ಕರುಣಗಳು, ಲೋಭಿಗಳು ಜಗತ್ತಿನ ಪಾಲನೆ ಪೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾರದು.

೨೬. ರಕ್ತಾಭಿಷೇಕದಿಂದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡತಕ್ಕವರು ಎಂಬ ರಾಜಕೀಯ ತಂತ್ರ 'ಸರ್ವಂ ಸಹ' ಎನಿಸಿದ ಭೂಮಿದೇವಿಗೆ ಅಸಮ್ಮತವಾಗಿದೆ. ವಸುಧೆಯೇ ಒಂದು ಕುಟುಂಬ, ಸತ್ವಗಳೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಸೋದರರು—ಎಂಬ ಭಾವ ಕುತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉದಯ ಹೊಂದಲಾರದು. ಇದರ ಉದಯವಾಗುವವರೆಗೆ ಈ ರಕ್ತ ಸಿಕ್ತ ಹಸ್ತದವರು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳೇ ಅಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ ಭೂಮಿತಾಯಿ ಒಂದು ಅಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

೨೭. ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತಾಗಲೇ ಬಿಡುಗಡೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟ ಕಲ್ಪನೆ ಬರುತ್ತಿದೆ.

೨೮. ನಮ್ಮ ಈಗಿನ ಎಚ್ಚರದ ಅರಿವು ಹುಚ್ಚರ ಅರಿವಿಗಿಂತ ಬಹಳ ದೂರಲ್ಲ. ಈ ಎಚ್ಚರದ ಒಳಗೆ ಎಚ್ಚರ ಹುಟ್ಟಿ ಕನಸಿನ ಭ್ರಮೆ ದಾಟಿ ಅಜ್ಞಾನದ ಮುಸುಕು ಸರಿಸಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿದಾಗ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅವತರಣಿಕೆಯಾದ ಎಚ್ಚರ ಅನಿಮಿಷರ ದಿವ್ಯತೆಯ ಸಂಪದವು ಎದುರಾಗುತ್ತದೆ.

೨೯. —ಅದರ ಅಂಥ ಎಚ್ಚರ ಹುಟ್ಟುವವರೆಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅದರ ಅವತರಣವಾಗುವಂತೆ ಶಾಂತಿ, ತಾಳ್ಮೆ, ವಿವೇಕಗಳಿಂದ ಅದರ ಅಗಮನಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯಬೇಕು.

೩೦. ಅನ್ನ, ಪ್ರಾಣ, ಮನ, ಜ್ಞಾನ-ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವ ಸತಿಯಂತೆ ತನ್ನ ಮಿಡುಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಗೌರವ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಉದ್ಗಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಸಜ್ಜಿದಾನಂದವ ವಾಣಿಯಾಗಿ ಪತಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯತೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವಂತೆ ನುಡಿಯುತ್ತಿದೆ.

೩೧. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸಹಜ ಶುಚಿತ್ವ ಇದೆ. ಪಾವನತೆ ಇದೆ. ನೀರಿನ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರು ಜೀವನ. ನೀರಿನೊಳಗೆ ನೀರೆಯಾಗಿ ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಒಳ ಹೊರಗೆ ಒಂದು ನಿರ್ವ್ಯಾಜ ಕರುಣೆಯು ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ನಾನು ಇತ್ತೀಚೆ ಬರೆದ 'ಗುಗಾವತಣ' ಅಂಥ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದ ಒಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಪದ್ಯ.

೩೨. ಸೂರ್ಯನಿಗೂ ಚಂದ್ರನಿಗೂ ನಡೆದಿರುವ ಅನಂತ-ಪ್ರಣಯ ಒಂದು ನಿರಂತರ ರೂಪವಾಗಿ ಬಣ್ಣ ಸದಾಗಿದೆ. ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಂಕೇತವು ಅನುಕೂಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಭವ ಗೋಚರವಾಗುವದು

೩೩-೩೪. "ಸತಿ" ಎಂಬ ಒಂದು ಅರ್ಥಲಿಖಿತ ನಾಟಕದೊಳಗಿನ ಎರಡು ಗೀತೆಗಳು. ಪಾಟಲೀಪುತ್ರದ ರಾಜನೊಬ್ಬ ಮುನ್ನೂರು ಹೆಣ್ಣು ಮದುವೆಯಾಗಿ ವೈಶಾಲಿಯ ವಿರಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠಿ. ಧ್ಯಾನಗುಪ್ತನ ಹೆಂಡತಿ ಸತಿಯನ್ನು ಅರಮನೆಗೆ ಆಮಂತ್ರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅರಮನೆಯ ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಆ ಮುನ್ನೂರು ಹೆಂಗಸೆಯರು ರಾತ್ರಿಗೀತೆ, ಉದಯ ಗೀತೆಗಳಾಗಿ ಹೇಳುವ ಎರಡು ಪಾಡುಗಳು ಇವು.

೩೫. ಕುರುಪತೆಗೆ ಅಂದದ ಉಡುಪು ಇಡುವ ಕಲೆಯೊಂದು ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಡೆದುಬಂದಿದೆ. ಇಂದಿನ ಕೆಲ ಹೆಂಗಸೆಯರ ಈ ಬೆಡಗಾಟವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿಡಂಬಿಸಲಾಗಿದೆ.

೩೬. ವಿರಸನಾದ ಸರಸಿಯೊಬ್ಬ ಸರಸದಲ್ಲಿ ವಿರಸಗೊಳಿಸಿದ ಪ್ರಣಯಿನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ ನಾಟ್ಯಗೀತೆ.

೩೭. ಸೂರ್ಯನಾದ ಹೊದಿನಂತೆ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯನನ್ನೇ ಅನುವರ್ತಿಸುವ ಮುಗ್ಧೆಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ಕುರಿತು: ಅವಳ ಮೂಕಶೋಕದ ರೀತಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದೆ.

೩೮. ಯೌವನದ ಸಹಜಾಕರ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿಸರ್ಗದ ಸಂಯಮಾತೀತ ಅನೇಗವಿದೆ. ಈ ಪ್ರಾಣಧರ್ಮ ಒಂದು ಮನೋಧರ್ಮವಾಗಿ ಕಂಡಾಗ ಆ ಭಾವಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅನ್ಯಾಜ ಮನೋಹರತೆ ಬರುವದು.

೩೯. ಒಂದು ಕನಸನ್ನು ಕುರಿತು: ಕಾಮದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಪ್ರೇಮದ ಮೂರ್ತಿ ಸ್ಪಷ್ಟ ಗೋಚರವಾಗುವದಿಲ್ಲ.

೪೦. ಅಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಸತಿಯೊಬ್ಬಳು ಅಸನ್ನಮರಣ ಶಿಶುವನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದ ವತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅನಿರ್ವಚನೀಯ ದುಃಖದಿಂದ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ಅವನ ಎವೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಾಡು.

೪೧. ಮುಗದದ ವನವಾಸವನ್ನು ನೆನಿಸಿದಾಗ ಬಂದ ಒಂದು ಹಾಡು. ಒಂದು ನಾಟ್ಯಗೀತ.

೪೨. ಒಂದು ಅಪೂರ್ಣ ಪದ್ಯ. ಪ್ರೀತಿಯ ಪ್ರತಿಫಲ ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ಈ ಅನಂತ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಇಷ್ಟು ಎಂಬ ಸಾಂತ ಜಗತ್ತಿನ ಭೇದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ.

೪೩. ಫಾಲ್ಗುಣ ಪೂರ್ಣಮೆಯ ಸುಮಾರು ಗಂಗೋತ್ಥದಲ್ಲಿ ದೀಪ ತೇಲಿಬಿಟ್ಟು ಅದು ತೇಲುವದೋ ಮುಣುಗುವದೋ ಎಂದು ಸಭೆಯ ಅಶೆಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಸಾರಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮದೀಪದ ಗತಿಯೂ ಹೀಗೇ ಎಂದು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹೊಳೆಯುವದುಂಟು. ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಪದ್ಯ.

೪೪. ಪತಿಗೆ ದೇಹಾದಿಯಾಗಿ ಸರ್ವಾರ್ಪಣ ಮಾಡಿದ ಸತಿ, ಸತಿಯಲ್ಲಿ ಮನಃ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಸಕ್ತನಾದ ಪತಿ ಇವರ ಭಾವ ಸುಶುದ್ಧಿಯಾಗವೆ ಪ್ರೇಮದ ಜಗತ್ತು ಪ್ರಕಟವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗಾಗುವ ಸಂಸಾರ ಸಂಗ್ರಾಮಗಳು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಕ್ಷಿಂತಲೂ ದುರಂತ. ಸಂವಾದಕ್ಷಿಂತಲೂ ವಾದದ ಹಾದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದ ದಂಪತಿಗಳ ಗತಿಯಂತೂ ಹೇಳತೀರದು. ಸಮಗ್ರ ಸಾಮರಸ್ಯ ಇಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟದಿದ್ದರೆ ಇನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಬೇಕು?

೪೫. ಅನಾರ್ಥವಾದೊಡನೆ ಅಗತಿಕಳಾಗಿ ಕೂಗುವ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಧ್ವನಿ ನಿನದಿಸುವವರೆಗೂ ಭೂನಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಗೆ ಸ್ಥೈರ್ಯವಿಲ್ಲ. ದೇಶ ದೇಶಗಳ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೂ ಹೆಣ್ಣಿನ ಅಗತಿಕತೆಗೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಿಗೂ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ತಾಯಿಯೇ ಶಾಂತಿಯುಗದ ಪ್ರಥಮ ಮನು.

೪೬. ಇಲ್ಲಿಯ ಉತ್ತೇಜನಾ ಮಾಲೆಯಿಂದ ಬೆಳುದಿಂಗಳ ಮಾಯೆಯ ಅಮೋಘ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ.

೪೭. ಒಂದು ಅಪೂರ್ಣ ಪದ್ಯ. ಜನ್ಮ ಕೊಟ್ಟ ತಾಯಿ ದೆಚ್ಚಿನವಳು. ಅದರೇ ಅವಳಿಗಿಂತ ಅವಳ ಹೃದಯದ ಮಾತು ಅದಕ್ಕೂ ಹೀರದಾದ ಒಂದು ಜನ್ಮವನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅದೇ ದ್ವಿಜತ್ವದ ದೀಪ್ತೆ.

೪೮. ಅನುಭವದ ಸ್ವರಣರೂಪವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಮೈಗೊಂಡ ಭಾವವು ಅಕಾಶ ಪಾತಾಳವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಜೀವಜಾತಗಳಲ್ಲಿ ನವಪರಿವರ್ತನದ ಅಪೂರ್ವ ಲಯಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಎಬ್ಬಿಸುವದು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

೪೯. ಭಾರತಮಾತೆಯ ಪೂರ್ವ-ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳ ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ ಕನ್ನಡ ಕಂದವ್ವನನ್ನು ತೂಗುವಾಗ ಹೇಳಿದ ಪದ.

೫೦. ಇಂಥ ಒಂದು ಭಾವಗೀತೆ ತನ್ನಿಂದ ತಾನೇ ಹುಟ್ಟಿ, ತಾನೆ ಬೆಳೆದು, ತನ್ನ ಹಿಗ್ಗಿನಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಿಗ್ಗಿಸಿ ಪರಾರ್ಥವನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಆತ್ಮ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಣುವ ಅದರ ಭೃಂಗ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

